

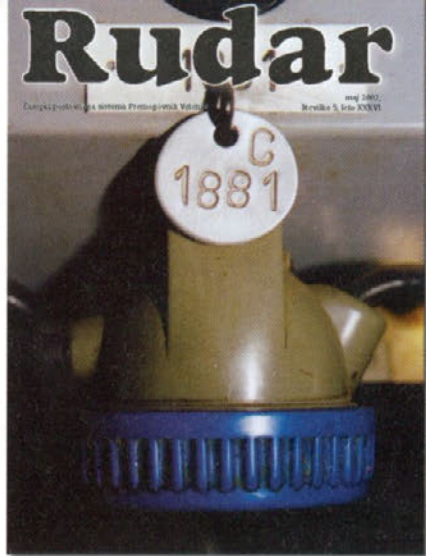
Rudar

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje

maj 2002,
številka 5, leto XXXVI

C
1881

VSEBINA

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje, maj 2002, številka 5

foto: Ivo Hans Avberšek

- 4 Veliko energije iz Šaleške doline
- 5 Monitoring tresenja tal
- 6 Za večjo razvojno naravnost poslovnega sistema
- 8 Dnevi poklicne rehabilitacije
- 10 Izobraževanje – gibalno razvoja
- 11 Oblikovan svet delavcev HSE
- 12 Delavci razumejo zahteve trga
- 13 Referenti upravljanja – vez med stanovalci in upravnikom
- 14 Poletje 2002
- 15 Razstava slikarskih del Marcela Medveda
- 16 Naš gost: dr. Janez Poles
- 18 Leto dni potem

4

V Premogovniku Velenje pričakujemo, da bo poraba premoga v TEŠ v juniju, ko bo v remontu NE Krško, še kar velika ter da bo TEŠ še naprej pomemben proizvajalec slovenske električne energije.

- 19 Povezani ponujajo turistom več
- 20 DIT se predstavi
- 21 Slovenski premog je potreben
- 22 Vztrajnost in učenje
- 23 Kjer seješ ljubezen, raste veselje
- 24 Koledar prireditve
- 25 Spomin na Raduho
- 28 Zdravje: Rak na dojki

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica: Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek

Naslov: Uredništvo Rudarja, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. 03/899 61 00, int. 18-15, fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rv.si, Ivo.Avbersek@rv.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica, Tatjana Krenker - gospodarsko področje, Marko Maver - tehnično področje, Tomo Lipnik - sindikat, Pavel Župevc - svet delavcev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca Ževart - ERICo, Matjaž Černovšek - Gost, Tomaž Pungartnik - Habit, Slavica Pogorelnik - Kamnolom Paka, Milena Krofl - PLP, Miro Sitar - Telkom sistemi

Grafična priprava Naš čas, d.o.o. Velenje

Tisk SET Vevče

Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejemaajo zapošleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8,5%. Poština plačana pri pošti 3320.

“V poslovnem sistemu Premogovnik Velenje želimo dodatno spodbuditi množično ustvarjalnost ter pospešiti izrabo vseh vrst znanja in izkušenj na vseh ravneh in v vseh delih poslovnega sistema,” pravi direktor za razvojno področje dr. Evgen Dervarič.

21. maja je bil oblikovan svet delavcev holdinga Slovenske elektrarne. Za predsednika je bil imenovan Blaž Pišek iz Savskih elektrarn, za podpredsednika pa Bogdan Gregorin iz Premogovnika Velenje.

V prizadevanjih, da bi čim več prostih zmogljivosti tržili izven Premogovnika Velenje, so v profitnem centru SPV IP HTZ, na dobri poti. V aprilu in maju so izvajali veliko naročilo za Belin iz Rogaške Slatine, poslovno sodelujejo tudi z IPC Gorenje.

Poslovna šola je podprla proces prestrukturiranja podjetja

V prvi polovici junija bo 19 naših sodelavcev prejelo potrdila o uspešno opravljenem izobraževanju v poslovni šoli poslovnega sistema Premogovnik Velenje.

Janez Arlič, Oto Brglez, Matjaž Černovšek, Jože Dermol, Branimir Glinšek, Ludvik Golob, Brigita Gril, Igor Ipavic, Jože Janežič, Miran Komljenovič, Sonja Krk, Miran Lužar, Rajko Pirnat, Aca Poles, Drago Potočnik, Tomaž Pungartnik, Peter Pušnik, Anton Vetric in Franci Zamrnik so konec aprila vodstvu Premogovnika Velenje in direktorjem hčerinskih podjetij predstavili poslovne načrte, ki so jih izdelali v okviru poslovne šole.

Za poslovno šolo smo se odločili, da bi povečali nabor lastnih kadrov, ki so sposobni prevzemati in opravljati vodstvene in zahtevne strokovne naloge v okviru poslovnega sistema. Prepričan sem, da je takšno izobraževanje podpora procesom prestrukturiranja, ki jih v našem podjetju izvajamo, da bi se prilagodili novim razmeram na trgu, povečali produktivnost v osnovni proizvodnji in ohranili čim večje število delovnih mest.

Osnovni cilj poslovne šole je bil, da udeleženci pridobijo oziroma nadgradijo znanja iz upravljanja in poslovanja podjetij, znanja s področja dela z ljudmi ter da se usposobijo za izdelavo poslovnih načrtov.

Eden od kriterijev pri izbiri udeležencev poslovne šole (na razpis se je prijavilo 43 sodelavcev)

je bil tudi pripravljenost na osebna in poslovna tveganja pri realizaciji poslovnih zamisli in idej. Udeleženci, ki smo jih izbrali, so že imeli poslov-

no idejo o novem programu oziroma idejo o preoblikovanju že obstoječih programov. Eden od ciljev poslovne šole je zato bil tudi, da bi z izdelavo poslovnega načrta preverili, kako in s kakšnimi sredstvi je mogoče ideje realizirati.

Vodstvo podjetja je pripravljene poslovne načrte ovrednotilo in jih razdelilo na tiste, za katere misli, da jih je smiselno podpreti, ker predstavljajo potencial za zagotavljanje delovnih mest na programih, ki jih bo možno tržiti tudi izven poslovnega sistema. Kot najboljši je bil ocenjen poslovni načrt Gallus 2000 avtorja Ota Brgleza.

V drugo skupino spadajo poslovni načrti, ki izboljšujejo organizacijo dela in omogočajo povečanje zunanje realizacije.

Poslovno šolo smo izvedli v sodelovanju s Centrom za strokovno izpopolnjevanje in svetovanje pri Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, vodila pa sta jo dr. Maks Tajnikar in dr. Miroslav Glas.

Uspešen zaključek tovrstnega izobraževanja, ki smo ga v podjetju izvedli prvič, je spodbuda za nadaljnje delo in prepričan sem, da nam bo uspelo poslovno šolo organizirati tudi v naslednjem šolskem letu.

Janko Lukner,
direktor za kadrovsko splošno področje

Veliko energije iz Šaleške doline

Pogodba s holdingom Slovenske elektrarne o letošnji prodaji premoga predvideva proizvodnjo premoga za 3.100 GWh električne energije, pridobljene v TEŠ, kar za Premogovnik Velenje pomeni prodajo 39.950 TJ ali skoraj 4 milijone ton premoga.

Že v začetku leta smo se v Premogovniku Velenje zavedali, da bo dinamika odkopavanja glede na zahteve holdinga izrazitejša, ker se bomo morali prilagajati dinamiki proizvodnje električne energije v TEŠ, potrebam po energiji v Sloveniji oziroma možnostim za prodajo električne energije, ki jih bo imel HSE.

Kot je povedal tehnični direktor Premogovnika Velenje **mag. Marjan Kolenc**, so prvi štirje meseci v proizvodnem smislu minili nekako tako, kot je bilo predvideno pri sprejemanju letnega delovnega načrta, to je predvsem dinamično.

“Glavni razlog za dinamiko odkopavanja je v tem, da so v TEŠ pridobivali izredno veliko električne energije. Razlogi za to so znani: slaba hidrologija in manjše obratovanje hidroelektrarn. Velika je bila tudi poraba premoga in je presegla vsa pričakovanja. V prvih štirih mesecih smo oddali 1.390.000 ton premoga, kar je skoraj 24 odstotkov več kot v enakem obdobju lani in 11 odstotkov več, kot smo načrtovali z letnim delovnim načrtom,” je pojasnil mag. Kolenc.

Precej premoga je bilo oddanega neposredno v TEŠ, kljub temu pa se je zelo zmanjšala tudi deponija. Na deponiji Premogovnika Velenje je bilo konec aprila 511 GJ, kar je okoli 51.000 ton premoga, TEŠ pa je s svoje deponije vzela še 200.000 ton premoga. Konec marca je bila deponija izmerjena in ugotovljeno je bilo, da je njeno stanje precej večje od knjigovodskega stanja. Sedaj je na deponiji okoli 200.000 ton premoga.

Prva seja novega nadzornega sveta

V ponedeljek, 27. maja, se je sestel nadzorni svet Premogovnika Velenje.

Seja je bila tudi konstitutivne narave. Po sklepu zadnje skupščine družbe je nadzorni svet tričlanski, sestavljajo pa ga predstavnik večinskega lastnika – HSE **Ladislav Tomšič**, ki je bil izvoljen za predsednika, Djordje Žebeljan, predstavnik vlade Republike Slovenije in Pavel Župevc, predstavnik zaposlenih.

Dnevni red seje je bil obširen. Nadzorni svet je obravnaval in potrdil poslovnik o delu NS ter zapisnik zadnje seje. Največ časa je posvetil obravnavi letnega poročila družbe za leto 2001, h kateremu je pozitivno mnenje posredovala tudi revizijska hiša.

Direktor dr. Franc Žerdin je izčrpno poročal o preteklem poslovnem letu in odgovoril na vsa zastavljena vprašanja, tako da je NS poročilo soglasno potrdil in predlaga skupščini, da direktorju in nadzornemu svetu v skladu z zakonom podeli razrešnico v zvezi s poslovanjem in zaključnim računom za leto 2001.

Dokončno bo o tem sklepala skupščina, ki jo je nadzorni svet razpisal za 10. julij 2002.

Direktor je Nadzorni svet seznanil tudi s poslovanjem Premogovnika Velenje v prvih štirih mesecih letošnjega leta.

Tako dinamično odkopavanje premoga je povzročilo spremenjeno vključevanje odkopov. V prvih štirih mesecih so bilo opravljeni trije dodatni delovni dnevi, s prilagajanjem odkopne fronte pa je bil njen izkoristek precej večji. “To pomeni predvsem podaljševanje odkopavanja v jami Pesje, ves čas obratujemo v štirih izmenah na obeh odkopih, glavna sprememba pri odkopni fronti glede na letni načrt pa se bo odrazila konec maja, ko vključujemo odkop v jami Pesje, in to skoraj tri mesece predčasno,” pravi mag. Kolenc.

V Premogovniku Velenje pričakujemo, da bo poraba premoga v TEŠ v juniju, ko bo v remontu NE Krško, še kar velika. Tudi za naprej ni pričakovati bistvenega poslabšanja, saj so vodostaji rek nizki, v gorah pa tudi ni veliko snega, ki bi se čez poletje topil. Tako bo TEŠ še naprej pomemben

proizvajalec slovenske električne energije.

A mag. Kolenc pravi: “V juliju in avgustu se bodo potrebe po premogu vendarle nekoliko zmanjšale, saj bo v TEŠ v remontu blok 4. Z vključitvijo odkopa v jami Pesje bomo lahko na dan pridobili tudi 25.000 ton premoga in več, zato se bomo verjetno že kmalu začeli pogovarjati o ustavljanju odkopov oziroma zmanjševanju odkopanih količin premoga.

Pomembno je, kako se bomo s HSE pogovarjali o letošnjih količinah oddanega premoga, saj je bila, kot že rečeno, prva polovica leta kar precej drugačna, kot je bilo načrtovano. Zato dinamike odkopavanja in količin premoga tudi glede na gibanje odkopne fronte do konca leta ne moremo načrtovati povsem natančno.”

Diana Janežič

PROIZVODNJA APRIL 2002

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	144.000	186.000	190.490	46.490	4.490	132,28	102,41	9.525
PESJE - ŠKALE	157.000	110.000	131.010	-25.990	21.010	83,45	119,10	6.551
PRIPRAVE	14.000	16.000	13.100	-900	-2.900	93,57	81,88	655
PREMOGOVNIK	315.000	312.000	334.600	19.600	22.600	106,22	107,24	16.730

Monitoring tresenja tal

Tresenje tal v Šaleški dolini za strokovnjake v Premogovniku Velenje, posebej v hidrogeološki službi, ni nova stvar. Za ta pojav vemo že dlje časa in ga že od leta 1996 merimo s seizmografii, tako da to problematiko dobro poznamo.

Pri postavitvi našega sistema seizmičnih postaj so nam z nasveti in opremo pomagali ARSO - Urad za seizmologijo, IRGO Ljubljana in KUTEC Sondershausen. Meritve na površini smo v preteklosti izvajali na treh lokacijah, v Pesju, Šoštanju in na ugrezninskem področju, trenutno pa seizmične aktivnosti spremljamo v Pesju in Šoštanju, sistem na pepelu pa je v fazi servisiranja.

S to opremo smo zaznali vse potrese, ki so se zgodili v zadnjem času v Sloveniji – tudi tistega v Posočju. Ta je bil po svoji jakosti, kot se je čutil pri nas, 2-krat močnejši od najmočnejšega seizmičnega dogodka, zaznanega z našimi napravami.

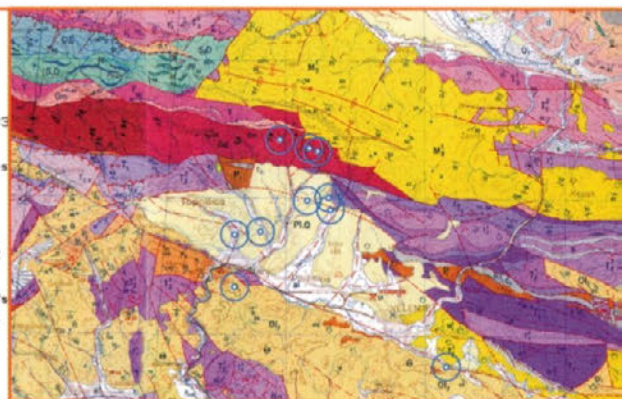
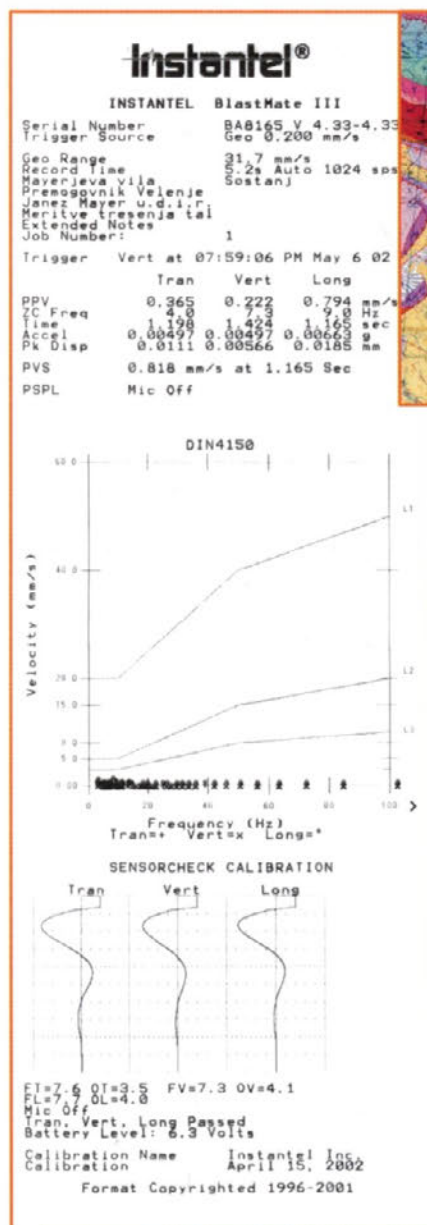
Nova merilna oprema, ki smo jo dobili letos, je kalibrirana in certificirana v skladu z mednarodnimi standardi, tako da meritvam povsem verjamemo in lahko z vso gotovostjo trdimo, da jakost tresenja tal v Šoštanju ne presega jakosti, določenih s standardom DIN 4150.

V Sloveniji tovrstnih standardov za dopustno tresenje tal nimamo, zato pa obstaja cela vrsta drugih – ameriški, francoski, angleški, nemški itd.

Pri nas za primerjavo jemljemo nemške, ki so najbolj strogi in imajo jasno določene meje. Ti standardi podajajo meje za dopustno tresenje tal (slika 1) za: L1 – industrijske objekte, L2 – stanovanjske objekte, L3 – spomeniško zaščitene objekte. V vsem obdobju meritev noben dogodek ni presejal meje L3, razen potresa v Posočju, ki je bil med mejama L3 in L2.

Pri tem je treba povedati še tole: če nek dogodek preseže mejo L2 ali L3, to še ne pomeni, da bo stavba počila, ali nasprotno, če stavba počni, to še ne pomeni, da je to zaradi preseženega dopustnega tresenja tal.

To je lahko posledica cele vrste drugih vzrokov, kot so predvsem temeljenje,

Slika 1: Dopustni nivoji tresenja tal po standardu DIN 4150

Slika 2: Osnovna geološka karta z žarišči seizmičnih dogodkov, zabeleženimi v aprilu, in vrisanimi prelomi (vir: ARSO- Urad za seizmologijo)

več odkopih v jami in ugotovili, da se tudi najmočnejši stebni udari le šibko čutijo na površini in da so v primerjavi z njimi drugi dogodki, katerih izvora ne poznamo, precej močnejši.

V raziskovanje tovrstnih dogodkov, katerih izvora ne poznamo, se je na željo občine Šoštanj in krajanov v zadnjem času vključil tudi ARSO Urad za seizmologijo. Od njih smo že dobili prve rezultate, ki kažejo na to, da leži velika večina žarišč dogodkov, zabeleženih v aprilu, na prelomih, s katerimi je Šaleška dolina omejena in razkosana – gre za Šoštanjski, Velenjski, Dobrniški, Hrastovski in Smrekovski prelom (glej rdeče črte na sliki, dogodki so označeni s krogci, kjer majhen krogec predstavlja žarišče dogodka, veliki pa natančnost določitve).

To nameravamo tudi sami preveriti v sodelovanju z Odsekom za geologijo Naravoslovno-tehnične fakultete Univerze v Ljubljani. Zastavili bomo raziskovalno nalogo, od katere pričakujemo določene odgovore v zvezi z omenjenim tresenjem tal.

Janez Mayer, univ.dipl.inž.rud.

način gradnje, vrsta uporabljenih gradbenih materialov, podlage, na kateri je zgradba zgrajena, in nena-zadnje tudi starosti zgradbe.

Tresenja tal pa ne merimo samo na površini, ampak tudi v jami, kjer imamo postavljen merilni sistem, ki nam je v pomoč pri raziskovanju mehanizma nastanka stebnih udarov. Z njim smo uspešno izvajali meritve na

Za večjo razvojno naravnost poslovnega sistema

Sredi aprila je uprava Premogovnika Velenje sprejela spremembe poslovnika o realizaciji idej in poslovnih zamisli v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje ter pravilnik o inovacijski dejavnosti in nagrajevanju idej. Kot pove že ime poslovnika, ta dokument ureja področje za celotni poslovni sistem, enako pa velja tudi pravilnik.

Pospeševanje izrabe znanja in izkušenj

Kot je povedal direktor za razvojno področje **dr. Evgen Dervarič**, je glavni namen spremenjenega poslovnika o realizaciji idej in poslovnih zamisli opredelitev sistema za realizacijo idej in poslovnih zamisli, ki lahko pripeljejo do novih delovnih mest.

"V poslovnem sistemu Premogovnik Velenje želimo dodatno spodbuditi množično ustvarjalnost ter pospešiti izrabo vseh vrst znanja in izkušenj na vseh ravneh in v vseh delih poslovnega sistema. S tem želimo tudi obogatiti razvojno naravnost poslovnega sistema.

Zaposleni so ključni segment pri razvoju poslovnega sistema. Z novo obliko nagrajevanja inovacijske ustvarjalnosti jih želimo spodbuditi k inovativnemu in podjetniškemu razmišljanju. Le takšno razmišljanje lahko privede do mnogih idej in celo poslovnih zamisli," je dejal dr. Dervarič.

V spremenjenem poslovniku so določeni postopki za spodbujanje, evidentiranje, obravnavo, realizacijo in nagrajevanje idej. Poleg postopkov so v poslovniku nanovo določene tudi odgovorne osebe. V postopku obravnave idej je strokovne ocenjevalce zamenjala **strokovna skupina**, ki jo imenuje direktor za razvojno

področje, deluje po principu projektne skupine in jo sestavljajo vodje strokovnih služb v Premogovniku Velenje in hčerinskih podjetjih. Strokovna skupina verificira uporabnost idej ter določi nosilce aktivnosti in roke za realizacijo idej. S tem je odpravljena subjektivnost strokovnih ocenjevalcev, poleg tega pa je tako lahko že na začetku obravnave znan okvirni datum realizacije ideje.

Spodbudna klima za nove ideje

Poslovník opredeljuje dva osnovna pojma: ideje in poslovne zamisli. Osnovni cilj **idej** je pozitiven gospodarski učinek, ki je dosežen s povečanjem interesa in prispevka zaposlenih za iskanje novih rešitev pri povečevanju prihodkov ali zmanjševanju stroškov v poslovnem procesu. Ideje so opredeljene kot koristni predlogi ali kot inovacije.

V podjetju mora vladati spodbudna klima za ustvarjanje, nastajanje novih idej. Eden od načinov spodbujanja je informiranje zaposlenih o delovanju inovacijskega sistema, načina prijavljanja idej in sistema nagrajevanja. Poleg internih medijev

(Rudar, Novice, razglasna postaja, intranet) ter lokalnih, specializiranih in drugih medijev bodo za informiranje uporabljene

Dr. Evgen Dervarič

tudi informacijske table inovacijske dejavnosti.

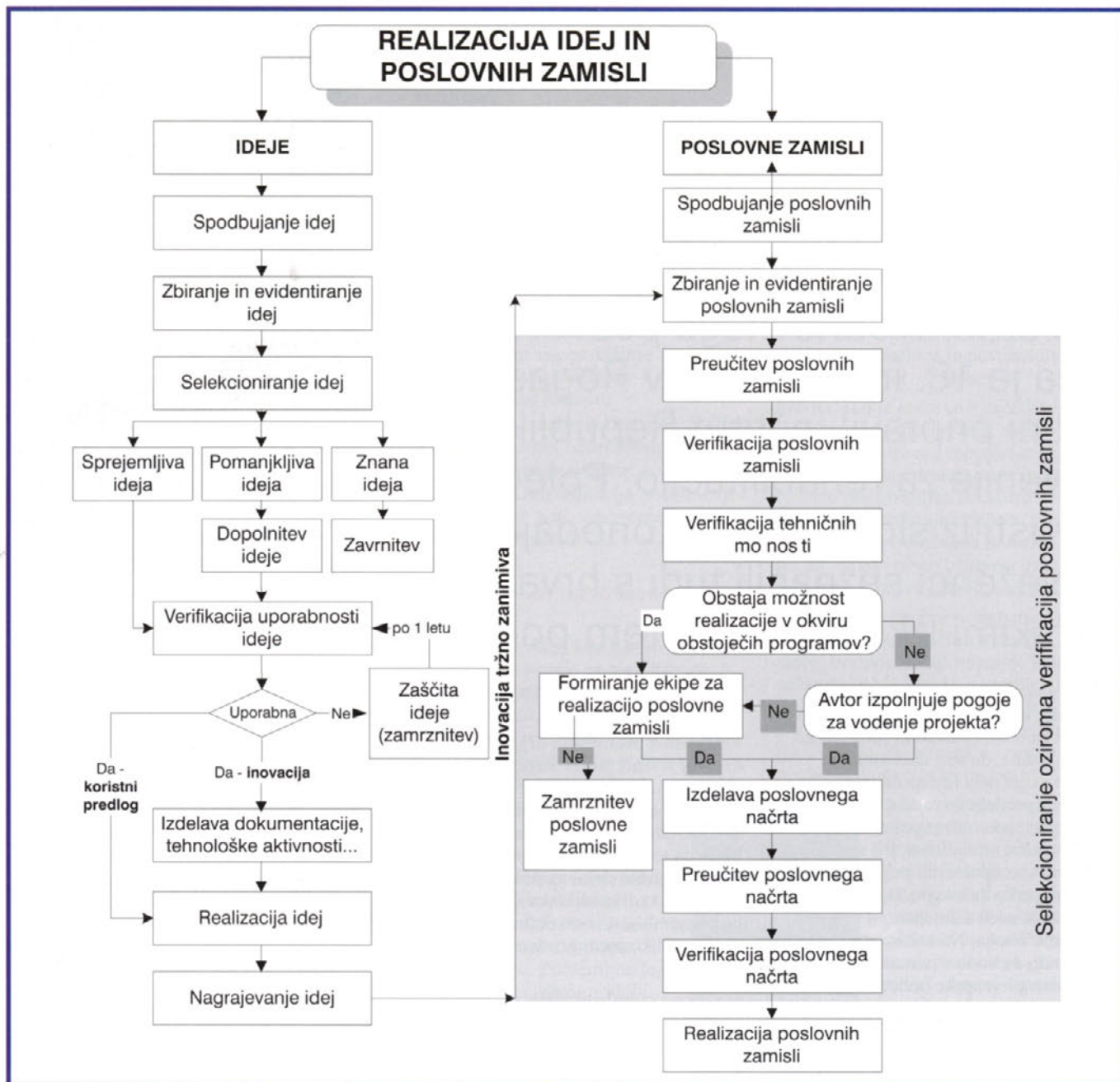
Pomembne informacije lahko zaposleni dobijo v različnih izobraževalnih delavnicah, pomembno vlogo pri informiranju in spodbujanju zaposlenih k inovacijski dejavnosti pa imajo organizacijski vodje. Zaposlenim je v organizacijskih enotah, v tajništvu razvojnega področja in v elektronski obliki (RLVNET/QRLV/OBRAZCI-PREDLOGE/OBR207-RP1) na voljo **obrazec za prijavo ideje OBR207-RP1**.

Od poslovnih zamisli do novih programov in delovnih mest

Spodbujanje novih **poslovnih zamisli** je ena od nalog za doseganje četrtega strateškega cilja Premogovnika Velenje. S to dejavnostjo naj bi zajeli najširšo javnost poslovnega sistema ter jo motivirali za vključevanje v razvoj novih delovnih programov in ustanavljanje novih delovnih mest. V podjetju spodbujamo poslovne zamisli z **Razpisom za zbiranje idej in poslovnih zamisli**, v poslovnem okolju podjetja pa z **Razpisom o subvencioniranju poslovnih zamisli**.

Predlagatelj poslovne zamisli lahko vloži prijavo na **obrazcu za prijavo poslovne zamisli OBR208-RP2**, ki ga lahko dobi v tajništvu razvojnega področja, v

Zaposleni so ključni segment pri razvoju poslovnega sistema.

elektronski obliki (RLVNET/QRLV/OBRAZCI-PREDLOGE/OBR208-RP2), na Območni gospodarski zbornici Velenje in območni enoti Obrtne zbornice Slovenije Velenje.

Idejo lahko prijavi vsak

Poleg poslovnika o realizaciji idej in poslovnih zamisli sta bila pripravljena tudi dva izvedbena dokumenta: pravilnik o inovacijski dejavnosti in nagrajevanju idej ter navodila za izračun nagrad za inovacije. Pravilnik je napisan nanovo in za razliko od prejšnjega podaja samo pravila za delo inovacijske dejavnosti in nagrajevanje idej. Tako pravilnik:

- ✓ določa postopek zajemanja, obravnave in uvajanja idej in strokovnih člankov v po-

slovni proces posameznega podjetja v poslovnem sistemu,

- ✓ določa osnove nagrajevanja avtorjev in soavtorjev idej in strokovnih člankov,
- ✓ razmejuje delovne obveznosti in inovativno delo avtorjev in soavtorjev idej,
- ✓ opredeljuje varstvo idej in strokovnih člankov,
- ✓ določa postopek reševanja morebitnih sporov,
- ✓ opredeljuje organe, službe in njihove naloge.

- ✓ Ideje so po tem pravilniku koristni predlogi ali inovacijski predlogi, ki so lahko izumi, nove oblike teles, slike, risbe ter tehnične in druge izboljšave. Pomembno je, da lahko idejo prijavi vsak posameznik ne glede na osebni ali drugačen status ter službene naloge.

meznik ne glede na osebni ali drugačen status ter službene naloge.

Sestavni del pravilnika je tudi **rokovnik postopka prijavi in obravnave idej** oziroma inovacijskih predlogov, ki naj bi s čim krajšim časom obravnave idej in izvedbo vseh postopkov do realizacije dodatno spodbudil zaposlene k prijavi idej.

Po tem rokovniku naj bi od prijave ideje do potrditve prejema oziroma dopisa o zavrnitvi ali dopolnitvi ideje pretekli trije dnevi, do sklenitve pogodbe o avtorskem delu pet dni, do nagraditve ideje 10 dni, dva dneva do selekciranja idej, 20 dni do verifikacije uporabnosti in izdelave verifi-kacijskega zapisnika in 60 dni do odločitve podjetja o prijavi patenta.

Diana Janežič

Spodbujanje novih poslovnih zamisli je ena od nalog za doseganje četrtega strateškega cilja Premogovnika Velenje.

Dnevi poklicne rehabilitacije

Več kakor 80 strokovnjakov s področja poklicne rehabilitacije se je udeležilo dvodnevnega posvetovanja, ki ga je 18. in 19. aprila v Rogaški Slatini pripravil Inštitut Republike Slovenije za rehabilitacijo. Poleg novosti iz slovenske zakonodaje so se udeleženci seznanili tudi s hrvaškimi in irskimi izkušnjami na tem področju.

V uvodnem pozdravu je **Staša Baloh-Plahutnik**, državna sekretarka na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, pojasnila, da so v nacionalnem programu trga dela in zaposlovanja do leta 2006 opredeljene prednostne naloge, mednje pa spada tudi zaposlovanje oseb z zaposlitvenimi omejitvami. Pri sestavi dokumenta so upoštevali priporočila sveta Evrope, tako da bo spodbujeno vključevanje oseb z omejitvami v normalno delovno okolje. Na ministrstvu si bodo prizadevali, da bodo v ta namen pridobili tudi sredstva Evropske unije.

Letos bo na voljo nekaj več denarja za aktivno politiko zaposlovanja. K izboljšanju razmer na področju zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami naj bi pripomogel tudi nov zakon o zaposlovanju in usposabljanju invalidnih oseb. V delu republiškega zavoda za zaposlovanje je napovedala novost, saj bodo v bodoče sredstva in delo zavoda namenjena tistim, ki se želijo zaposliti, ne pa celotni prijavljeni nezaposleni populaciji.

Cveto Uršič, direktor Centra za poklicno rehabilitacijo v Ljubljani ter povezovalac posveta, je povedal, da so se na centru v zadnjih dveh letih spopadali s precejšnjimi problemi, saj je bilo čutiti pomanjkanje denarja za uporabnike in izvajalce poklicne rehabilitacije.

Franc Hočvar, direktor Inštituta Republike Slovenije za rehabilitacijo, je poudaril, da mora biti javni sektor osredotočen na uporabnike storitev. Tisto, kar je dobro za uporabnika, je dobro tudi za državo. Programi, ki jih pripravlja država, morajo biti uspešni in učinkoviti. Invalidne osebe morajo imeti priložnosti. Zemarjanje tega področja pomeni, da bodo posamezniki vedno bolj prehajali na

družbeno obrobno, kar pa je lahko podlaga za deviacijo.

Predsednik invalidskih organizacij in državni svetnik **Boris Šušteršič** je opozoril na pomanjkanje sredstev, da zaostajamo s sprejetjem novega zakona o zaposlovanju in usposabljanju invalidnih oseb, da je na tem področju nujno potrebna načrtna državna politika, kar je poudarila tudi madridska deklaracija, in na pomembnost nove definicije invalidnosti z obliko mednarodne klasifikacije.

Poklicna rehabilitacija je prednostna pravica

Posvet se je pričel s predavanjem **Mirana Kalčiča**, z Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, o poklicni rehabilitaciji po novem zakonu o invalidskem zavarovanju.

Predavatelj je podaril, da je bilo treba zakon spremeniti zaradi dejstva, da je sistem invalidskega varstva zastarel in da stara definicija invalidnosti ni več primerne. V novem zakonu postaja poklicna rehabilitacija prednostna pravica, zakon poudarja zaposlovanje delovnih invalidov ter uvaja stimulacijski sistem nadomestil za invalidnost.

Podrobneje smo vas z novo invalidsko zakonodajo seznanili v letošnjih številkah Rudarja 2, 3 in 4, zato naj v nadaljevanju navedem le poudarke iz predavanja **Mirana Kalčiča** o poklicni rehabilitaciji.

Namen **poklicne rehabilitacije** je določen na osnovi konvencije št.159 mednarodne organizacije za delo. Govorimo o celotni poklicni rehabilitaciji, vanjo se šteje tudi prilagoditev delovnega mesta. Je pravica in dolžnost za posameznika. V

Dušan Zapušek

primeru neizpolnjevanja predpisanih obveznosti so prepisane sankcije za posameznega invalida. Opravi se lahko tudi z obliko privajanja na delo.

V postopku uveljavljanja pravice do poklicne rehabilitacije bodo po zakonu sodelovali različni izvedenci. Postopek zanjo se prične, ko bo tudi delovna dokumentacija zanjo popolna. V njej bodo poleg zavarovanca sodelovali še: delodajalec, pooblaščen zdravnik delodajalca, rehabilitacijske ustanove, zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki bo z aktom določil predhodni postopek in uredil izvedbo poklicne rehabilitacije.

Poklicna rehabilitacija se bo uredila z štiristransko pogodbo med zavarovancem, delodajalcem, zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in izvajalcem poklicne rehabilitacije. V pogodbi bodo urejene medsebojne pravice in obveznosti. Dolžnost zagotavljanja poklicne rehabilitacije pa je na strani delodajalca.

Posvet je nadaljeval predavatelj **Zdenko Žunič**, iz Državnega zavoda za zaščito obitelji, materinstva i mladeži, Zagreb, Hrvaška. Naslov njegovega predavanja je bil S profesionalno rehabilitacijo v 21. stoletje, Izkušnje in dileme v Republiki Hrvaški. Predavatelj je na izčrpen in temeljit način predstavil ureditev profesionalne rehabilitacije v večini evropskih držav ter primerjal to ureditev z urejenostjo na Hrvaškem. O tem je napisal tudi knjigo, ki zelo dobra študija te ureditve.

Poudaril je, da se razvitost države odraža v njeni ureditvi invalidskega področja.

Stanka Tutta, podsekretarka na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, je predstavila Predlog zakona o usposabljanju

Dolžnost zagotavljanja poklicne rehabilitacije je na strani delodajalca.

in zaposlovanju invalidov. Zakon naj bi stopil v veljavo 1. 1. 2004. Predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidov vsebuje naslednja izhodišča oziroma cilje:

- ✓ prepoznavanje potreb in sposobnosti invalidov, ki jih lahko ponudijo delodajalcem;
- ✓ nova definicija invalidnosti, katere del bo tudi definicija invalidnosti po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, bo temeljila na zmanjšani zmožnosti invalida za zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma poklicno napredovanje; z njo bo določena tudi pravica do poklicne rehabilitacije;
- ✓ načelo ne diskriminacije, to je prepoved diskriminacije oseb s posebnimi potrebami; v ta namen naj usposabljanje invalidom zagotavlja država, objava prostega delovnega mesta za invalide ni obvezna v primeru, če invalid zadostuje razpisnim pogojem, pri odpuščanju so invalidi v posebnem zaščitenem položaju ter morajo imeti omogočen enak dostop do trga delovne sile kot vsi ostali;
- ✓ uvedba kvotnega sistema pri zaposlovanju - invalidi se zaposlujejo zaradi znanj, ki jih imajo, in pri tem potrebujejo finančno podporo države; za razvijanje poklicne kariere invalidov je nujna njihova nepretrgana zaposlitev;
- ✓ politika zaposlovanja, ki omogoča enake možnosti zaposlovanja za invalide;
- ✓ takšni programi poklicnega usposabljanja, da bodo invalidi na enak način in ustrezno usposobljeni kot ostali državljani;
- ✓ odpravljanje ovir za invalide;
- ✓ motiviranje delodajalcev za zaposlovanje invalidov;
- ✓ najpomembnejši za razvoj je človek s vsemi svojimi znanji;
- ✓ dograjevanje sistema, ki bo omogočal dejansko enakopravnost invalidov;
- ✓ globalni cilj zakona je zaposlovanje invalidov v rednih pogojih.

Ukrepi, ki jih bo prinesel zakon:

- ✓ postopna uvedba kvotnega sistema;
- ✓ nadomestila bodo vezana na kritje razlike plače med plačo, ki jo bo dosegel invalid, do polne vrednosti plače na tem delovnem mestu;
- ✓ spodbude za zaposlovanje invalidov;
- ✓ programi storitev za invalide;
- ✓ prednostno zaposlovanje invalidov na določenih delih tako, da zanje ne bo potreben javni razpis;
- ✓ zagotavljanje podpornih storitev kot je npr. osebna asistenca;
- ✓ prilagajanje delovnih mest;
- ✓ razvoj posebnih organizacijskih oblik tako, da invalidska podjetja ostajajo, hkrati pa bo dana možnost za ustanavljanje negospodarskih družb;
- ✓ enoten prepoznavni znak za izdelke, izdelane v invalidskih podjetjih;
- ✓ mreža regijskih centrov za rehabilitacijo invalidov, ki bodo usposo-

bljeni za izvajanje celotne rehabilitacije, delovali bodo na osnovi licence in ne več na osnovi javnih razpisov;

- ✓ razvoj zaščitnih delavnic za vključevanje invalidov v delo po usposabljanju;
- ✓ zakon bo urejal le ukrepe na področju zaposlitvene rehabilitacije in tako določil optimalno socialno vlogo na področju dela in zaposlitve;
- ✓ cilj zaposlitvene rehabilitacije je zaposlitev invalida, kar je širši pojem kot poklicna rehabilitacija;
- ✓ poklicna rehabilitacija po zakonu o zaposlovanju in usposabljanju invalidnih oseb je pravica, vključitev v delo pa ni pravica po tem zakonu;
- ✓ financiranje bo urejeno iz javnih skladov, katerega del bodo zbrana sredstva v okviru kvotnega sistema;
- ✓ zaposlitvena rehabilitacija bo namenjena tistim, ki niso vključeni v druge oblike rehabilitacije.

Aktivna vloga invalidov med poklicno rehabilitacijo

Sledilo je predavanje Lee Kovač iz Zavoda republike Slovenije za zaposlovanje z naslovom Vloga primarnega sektorja v poklicni rehabilitaciji. Poklicna rehabilitacija ima vpliv na zmanjšanje brezposelnosti. Zanj je pomembna regijska organiziranost izvajalcev.

Poklicna rehabilitacija je povezana z razvojem poklicne kariere invalida. V različnih življenjskih obdobjih lahko pri posamezniku pride do postopkov obnove poklicne kariere. Pri nezaposlenem invalidu pride do zloma poklicne kariere. Pomembno je, da posameznik najprej pridobi realni uvid v situacijo zloma poklicne kariere, šele nato sledi načrtovanje usposabljanja.

Uspešno usposabljanje je tesno povezano z vzpostavitvijo zaupanja med posameznikom in ustanovo že na začetku sodelovanja. Nerešljiv problem je usposabljanje v stanju fatalizma, ko oseba sploh ne išče več zaposlitve in pomeni popolno pasivnost posameznika. Posameznik je v novi življenjski vlogi.

Za proces poklicne rehabilitacije je pomembno, da je posameznik vedno aktivna oseba v procesu usposabljanja. Pomembno je, da invalid sprejema odločitve zase in ne strokovnjak, ki postopek strokovno vodi. Za poklicno rehabilitacijo je pomembno zgraditi zaupanje invalida, njegovo motiviranje ter si skupaj z invalidom zastavljati uresničljive cilje.

Zaključek prvega dne posveta je bila **okrogla miza** o vseh predstavljenih vsebinah. Izvajalci usposabljanj so opozorili na problem ne financiranja programov usposabljanja. Invalidska podjetja tudi v predlogu novega zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb ostajajo.

Subvencijo za zaposlitev invalidov bodo po novem prejela vsa podjetja, kjer bo invalid zaposlen, in ne samo invalidska podjetja kot sedaj. Oprostitve prispevkov ostajajo invalidskim podjetjem, subvencija pa se prenese na posameznika.

Zaposlitev invalida in nato njegovo izobraževanje

Posebno zanimanje drugega dne posveta je veljalo celodnevni delavnici o podpornem zaposlovanju, v kateri je bil predavatelj Irec Christy Lynch, podpredsednik Evropskega združenja za podporno zaposlovanje, voditeljica in povezovalka pa Andrejka Fatur - Videtič.

Predavatelj je predstavil začetke in razvoj podpornega zaposlovanja, med značilnostmi podpornega zaposlovanja pa omenil: spoštovanje dostojanstva ljudi, pravico posameznika do izbire v življenju, pomoč pri razvijanju odnosov z ljudmi, zaposlovanje v običajnih delovnih okoljih ter da vsakdo lahko prispeva družbi, tako tudi oseba s posebnimi potrebami.

Za ljudi s posebnimi potrebami (invalide) je pomembna vključitev v družbo in zaposlitev. Podporno zaposlovanje je nov način dela, ki se lahko opravlja le z novo organiziranostjo. Pomembno je oceniti, kaj invalid lahko dela in mu priskrbeti takšno delo, ki ga resnično zmore opravljati kot celovita osebnost.

Za proces poklicne rehabilitacije je pomembno, da je posameznik vedno aktivna oseba v procesu usposabljanja.

Podporno zaposlovanje omogoča zaposlovanje na dejanskih delovnih mestih v normalnem delovnem okolju, kjer je invalidom zagotovljena pomoč pri izobraževanju na delovnem mestu. Pri podpornem zaposlovanju ljudi namreč najprej zaposlimo, nato jih izobrazimo s pomočjo mentorjev. Dokazano je, da se ljudje najboljše učimo v realnih situacijah.

Odločilni elementi podpornega zaposlovanja so: pravica invalida do svojega življenjskega stila, socialna vključenost osebe s posebnimi potrebami, pravično plačilo za opravljeno delo in ostale ugodnosti, povezane z zaposlitvijo, vključevanje najtežje prizadetih, podpora mora biti po meri posameznika in prilagojena njemu.

Predavanje Christyja Lyncha je bilo nekaj posebnega, saj je Lynch fascinantna oseba. Njegovo predavanje lahko opišemo s samimi superlativi. Pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov ima veliko izkušenj in je uspel zaposliti tudi osebe, ki ne znajo govoriti, so vezane na invalidski voziček in trajno potrebujejo nego in pomoč drugega.

Za konec lahko zapišem le to: poklicna rehabilitacija v Sloveniji je na prelomnici. Upajmo, da bo to, kar je zamišljeno, tudi uresničeno.

Dušan Zapušek, dipl. soc. delavec

Izobraževanje – gibalno razvoja

Kako smo se izobraževali od januarja do maja

V prvih petih mesecih letos smo našim sodelavcem namenili niz dopolnilnih strokovnih izobraževanj, predavanj in učnih delavnic, s katerimi smo bogatili njihov strokovni in osebni razvoj.

V **januarju** smo nadaljevali s seminarjem za **skupinovodje Premogovnika Velenje**, pričetim novembra lani. V dveh skupinah so skupinovodje Priprav, Prelog, Strojne služba jama in transport ter Elektro službe jama prisluhnili naslednjim vsebinam in predavateljem: o projektu Izjava o varnosti z oceno tveganja je spregovoril Boris Potrč, o obvladovanju stroškov z vidika skupinovodij je govorila Tatjana Krenker, okoljsko politiko podjetja je predstavil Simon Klinc, o tem, kakšen naj bo zdrav način življenja, pa je udeležencem seminarja spregovorila Milena Ahtik.

30. januarja je bil 8-urni **uvajalni seminar za pripravnike** poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Udeležilo se ga je 33 pripravnikov – 20 iz Premogovnika Velenje in 13 pripravnikov iz hčerinskih družb. Namen uvajalnega seminarja je seznaniti pripravnike s strateškimi usmeritvami in pravno organiziranostjo podjetja, sistemom nagrajevanja in podjetniško kolektivno pogodbo ter z vlogo Jamske reševalne postaje. Pripravniki so si ogledali sobo dežurnega Premogovnika Velenje in informacijski sistem, kjer so imeli priložnost v živo spremljati dogajanje in tako spoznati vlogo obeh področij. Spoznali so še, kaj so osnove dobrega medsebojnega odnosa med mentorjem in pripravnikom ter inštruktorjem in pripravnikom, se seznanili z naravnimi potezami Šaleške doline in njenimi spremembami zaradi delovanja človeka ter spoznali organiziranost pripravništva v Premogovniku Velenje.

Na seminarju so kot predavatelji sodelovali mag. Marjan Kolenc, Anica Zajc, mag. Emil Šterbenk, Milena Ahtik, Bogdan Pešak, Matko Potočnik in Alenka Verbič.

1. marca smo **zaposlili 20 pripravnikov**: univerzitetnega diplomiranega inženirja rudarstva, 5 rudarskih tehnikov, 2 elektrotehnikarja, 9 rudarjev, 2 strojna mehanika in elektricarja. Rudarski inženir je pod vodstvom mentorja začel krožni program pripravništva, ostali pripravniki pa so prvih sedemnajst dni preživeli v obratu Praktično izobraževanje, kjer so se seznanili s temeljnimi teoretičnimi znanji s področja rudarstva, elektrotehnike in strojništva ter obnovili najpomembnejša praktična znanja. Posredovali so jih isti učitelji in inštruktorji, ki so jih poučevali že v času obvezne prakse, kar je pripravnikom prav gotovo olajšalo proces sociali-

zacije v podjetju in jim dalo dobro osnovo za začetek pripravništva v proizvodnih obratih.

Marec smo namenili rednemu letnemu strokovnemu izobraževanju **nadzornikov in poslovodij** Poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Udeležilo se ga je 288 nadzornikov Premogovnika Velenja in 64 nadzornikov s hčerinskih družb ter 39 poslovodij PV in 24 poslovodij iz hčerinskih družb. Programski koncept izobraževanja, ki ga sistematično nadgrajujemo od leta 1993 dalje, temelji na strokovnih znanjih, ki so potrebna za učinkovito obvladovanje zahtevnega tehnološkega procesa. Posebno skrb namenjamo znanjem, ki so vezana na zakonodajo s področja varstva pri delu in okoljskemu izobraževanju. Letošnje vsebine so bile: letni plan podjetja je udeležencem predstavil mag. Marjan Kolenc, o organizaciji in kriterijih obravnave nezdol sta spregovorila Milojka Gjerkeš in Zdenko Lah, sisteme ravnanja z okoljem, varnosti in kakovosti je predstavil dr. Slavko Plazar, oceno tveganja Boris Potrč, zakonitosti zdravega načina življenja pa je udeležencem odkrivala Milena Ahtik.

27. in 28. marca smo z dokumentoma Izobraževanje za proizvodni proces ter Izobraževanje sodelavcev s področja ekologije uspešno prestali **redno zunanjo presojo** sistema kakovosti po standardu ISO 9001:1994, **certifikacijsko presojo** po standardu ISO 9001:2000 in **redno presojo** sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:1996. Presojo je izvajala institucija SIQ iz Ljubljane.

Marca smo v lokalnem časopisu in v internem glasilu objavili **razpis kadrovskega štipendij** za šolsko leto 2002/2003. Vloge smo sprejemali do 15. maja 2002.

2. aprila je bila uvodna učna delavnica z naslovom **Vzpostavitev sistema ravnanja z nevarnimi snovmi v PV**, ki so se je udeležili skrbniki za nevarne snovi in skrbniki za okolje v Premogovniku in IP HTZ ter tehnologi, ki nabavljajo nevarne snovi. V nadaljevanju se jim bodo pridružili še delavci, ki delajo z nevarnimi snovmi. Skupaj se bo s področja nevarnih snovi v 12 delavnicah izobraževalo 120 sodelavcev.

Predavanja in učne delavnice vodi **mag. Mojca Bole**, vodja oddelka za tehnološke storitve in svetovanje v ERICu. Namen izobraževanja omenjenih ciljnih skupin je uskladiti ravnanje z nevarnimi snovmi v podjetju z veljavno zakonodajo RS na področju ravnanja z nevarnimi snovmi, pridobiti potrdilo o ustreznosti izobraženosti za delo z nevarnimi snovmi ter izdelati seznam nevarnih snovi, ki jih uporabljamo pri delu v podjetju. 24. maja so udeleženci sodelovali v drugi učni delavnici,

kjer so spoznavali osnovne principe delovanja kemikalij.

Aprila je komisija za strokovne izpite in preverjanje znanja v popoldanskem času začela s preverjanjem znanja nadzornikov PS Premogovnik Velenje za leto 2002.

11. aprila smo v sklopu projekta **Usposabljanje za izboljšanje trženja v PV** poskrbeli za organizacijo in izvedbo prve v nizu šestih predavanj, ki jih za 15 udeležencev PS PV izvaja ITEO Ljubljana, podjetje za tržne raziskave in svetovanje.

19. aprila je bilo redno letno strokovno izobraževanje **učiteljev in inštruktorjev obrata Praktično izobraževanje**, ki skrbi za praktični pouk dijakov rudarske, elektro in strojne usmeritve. Na tem področju že deveto leto z aktivnim sodelovanjem udeležencev, ki v anketnih vprašalnikih ob koncu izobraževanja niza želje in vsebinske predloge, sooblikujemo vsebine izobraževanja. Rdeča nit vsebin je spremljanje strokovnih znanj s področja osnovnih strok, psiholoških znanj ter novosti na področju šolske zakonodaje.

Letos smo učiteljem in inštruktorjem predstavili okoljsko poročilo za leto 2001, jih seznanili z vlogo učiteljev in inštruktorjev v procesu praktičnega izobraževanja, s skrbjo za zdravega delavca in jim predvajali film Zaščita sluha. Ob koncu pa so odšli na ekskurzijo v TEŠ. Predavatelja sta bila Milena Ahtik in Simon Klinc.

V letošnjih prvih petih mesecih je pripravniške izpite uspešno opravilo 34 pripravnikov (21 iz Premogovnika Velenje, 7 pripravnikov iz IP HTZ, trije iz ERICa ter po en pripravnik iz PLP, Kamnoloma PAKA in Habita). Povprečna ocena uspešnosti zagovorov na izpitih je bila 4,2.

Do 17. aprila so zelo intenzivno potekale aktivnosti v sklopu **Poslovne šole** poslovnega sistema Premogovnik Velenje, o katerih ste lahko prebrali v Rudarju.

V sklopu organizacije izobraževanja za zunanji trg smo organizirali začetniški tečaj bridgea in tečaj avtogennega treninga. Oba tečaja je vodil Janko Mijoč, univ. dipl. psih.

A. Poles, A. Verbič, M. Močilnik, M. Lampret

Oblikovan svet delavcev HSE

12. seja sveta delavcev 22. maja je bila vsebinsko pestra. Zajemala je obravnavo poslovnega poročila za obdobje prvih treh mesecev, obravnavo dnevnega reda seje nadzornega sveta Premogovnika Velenje in v točki razno poročilo o konstitutivni seji sveta delavcev holdinga Slovenske elektrarne.

Pr eden je poslovanje v prvih treh mesecih leta z oceno za prvo polletje povzel direktor Premogovnika Velenje dr. Franc Žerdin, je imel član SD Bogdan Gregorin pripombo na zapisnik prejšnje seje oziroma na obravnavo pripomb SD na službeni nalog Organizacija in kriteriji obravnave nezdod. Z vsebino tega službenega naloga so se člani sveta delavcev seznanili na svoji seji 5. marca in imeli nanjo nekaj pripomb, ki so jih posredovali komisiji za pripravo službenega naloga, pa niso bile upoštevane. Direktor za kadrovsko-spolšno področje Janko Lukner je dejal, da bo uprava posredovala pisni odgovor.

O poslovanju Premogovnika Velenje v prvih treh mesecih leta smo pisali v Novicah in na seji sveta delavcev dr. Žerdin ni povedal veliko novega. Poslovanje podjetja je bilo zaradi dobre prodaje premoga v TEŠ pozitivno, stroški so bili na ravni četrtrine leta oziroma pod njo. V razpravi je člane SD zanimalo tudi poslovanje hčerinskih podjetij. Dr. Žerdin je pojasnil, da PLP in GOST zaradi večjih investicijskih vlaganj in prestrukturiranja poslujeta negativno, druga podjetja pa dobro. Dodal je še, da na poslovanje hčera zaradi velike povezanosti z materjo zelo vplivajo vse spremembe v Premogovniku Velenje. V nadaljevanju se je dr. Žerdin predstavil vsebino seje nadzornega sveta 27. maja.

Na konstitutivni seji tričlanskega NS naj bi izvolili predsednika in podpredsednika ter popravili poslovnik o delu NS.

Obravnavali naj bi letno poročilo Premogovnika Velenje za leto 2001 z mnenjem revizorja, sprejeli pisno poročilo o poslovanju v letu 2001 za skupščino družbe, obravnavali gradivo in predloge sklepov za skupščino družbe (ki bo predvidoma 10. julija,

Bogdan Gregorin (prvi z leve) je bil izvoljen za podpredsednika SD HSE.

op.p.), obravnavali informacijo o poslovanju Premogovnika v prvih treh mesecih letošnjega leta in o poteku aktivnosti za poravnavo premalo izplačanih plač v letih 1991/92. Poleg tega naj bi NS sprejel še informacijo o spremembi delovnega koledarja za letos, podelil prokuro in izdal soglasje k prodaji nekaterih nepremičnin.

Ob pregledu vsebine seje NS je dr. Žerdin nekaj več besed namenil aktivnostim za poravnavo premalo izplačanih plač. Predlog, da se ta dolg do delavcev v distribuciji in Premogovniku Velenje poravna z izplačilom, kot je bilo to leta 1999 rešeno za vse druge zaposlene v danes pridruženih družbah HSE, bo obravnaval konec maja na svoji seji nadzorni svet HSE. Če ga bo sprejel, naj bi okoli 4.400 delavcev, od tega blizu 1.700 upokojencev, prejelo pogodbe, vse aktivnosti pa naj bi bile končane do septembra.

Glede delnic iz naslova certifikatov pa bo vsem imetnikom teh delnic HSE ponudil odškodnino ali zamenjavo delnic za delnice HSE.

V zvezi z nadzornimi sveti v pridruženih družbah je bilo na seji sveta delavcev v razpravi povedano tudi, da se za članstvo v njih zanimajo kot solastniki družb tudi PIDI.

Vendar bo glede nadzornih svetov v dobrem letu še nekaj sprememb, saj naj bi po podpisu pogodbe o obvladovanju imel nadzorni svet le HSE, pridružene družbe pa, seveda, ne.

V zadnji točki tokratne seje sveta delavcev je predsednik sveta Pavel Župevc poročal še o konstitutivni seji sveta delavcev HSE, ki je bila 21. maja v Ljubljani. Svet delavcev šteje 13 članov; po dva iz vseh pridruženih družb in 3 iz Premogovnika Velenje. Za predsednika je bil imenovan Blaž Pišek iz Savskih elektrarn, za podpredsednika Bogdan Gregorin iz Premogovnika Velenje in za tajnika Lojze Istinič iz Soških elektrarn.

Na tej seji so imenovali tudi predstavnike sveta delavcev HSE v nadzorni svet HSE; imenovani so bili Ervin Kos iz Dravskih elektrarn za hidroelektrarne, Pavel Župevc iz Premogovnika Velenje za premogovništvo in Franc Dolar iz TEŠ za termoelektrarne.

Pavel Župevc je ob koncu seje sveta delavcev napovedal prihodnjo sejo okoli 10. junija, na njej pa bodo člani lahko dali pripombe k pravilniku o varnosti in zdravju pri delu ter predlogu poslovnika sveta delavcev HSE.

Diana Janežič

Delavci razumejo zahteve trga

V prizadevanjih, da bi čim več prostih zmogljivosti tržili izven Premogovnika Velenje, so v profitnem centru SPV IP HTZ na dobri poti. V aprilu in maju so izvajali veliko naročilo za Belin iz Rogaške Slatine, poslovno sodelujejo tudi z IPC Gorenje.

“Za podjetje Belin iz Rogaške Slatine, ki posoja zaščitna sredstva različnim podjetjem in tudi skrbi za njihovo vzdrževanje, smo 17. maja odpremili zadnje naročilo različnih zaščitnih sredstev,” je povedal tehnični vodja PC SPV Stane Čas. “V mesecu in pol so morali delavci v delavnici zaščitnih sredstev skrojiti in zašiti 1.500 kosov zaščitnih sredstev, to je moških in ženskih hlač, plaščev in bluz različnih modelov ter v različnih barvah in barvnih kombinacijah. Poskrbeli smo tudi za vezenje logotipov podjetij na oblačila.

Med več ponudniki smo bili izbrani za izvajalca tega naročila in menim, da smo ga dobro opravili. Zasluga za to gre vsem, ki so pri poslu sodelovali; tako tehnologom, ki so nabavili blago, kot ga je z vzorci zahteval naročnik, razvili in pripravili kroje, kot tudi vsem zaposlenim v delavnici zaščitnih sredstev, ki so izdelali najprej poskusno serijo in nato tako veliko količino oblačil zašili.

Potrebna je bilo veliko dela, ki ga zaradi postavljenega roka izvedbe ni bilo mogoče opraviti zgolj v rednem delovnem času. V šivalnici so zato delali tudi ob dela prostih dnevih in popoldne. Zahtevnosti in časovni omejenosti naročila smo v PC SPV prilagodili nagrajevanje in stimuliranje zaposlenih.

Delavci so razumeli, da so zahteve trga neizprosne in da se le hitro in kakovostno odzivanje na zahteve naročnika izplača, kratkoročno kot tudi dolgoročno. Z Belinom bomo namreč še sodelovali, saj so bili z omenjenim poslom zadovoljni in se že dogovarjamo za nova naročila,“ je zadovoljstvo z opravljenim delom in razumevanjem zaposlenih invalidov v PC SPV za zahteve trga izrazil Stane Čas.

Poslov za zunanje naročnike imajo še nekaj. V sklopu razvojne dejavnosti v celem IP HTZ je med drugim nastal tudi razvojni projekt o prestrukturir-

V mesecu in pol je bilo treba ukrojiti več modelov različnih kosov zaščitnih sredstev (zgoraj) in zašiti 1500 kosov oblačil (spodaj).

ranju dejavnosti kopalničarjev. Ena od dejavnosti, ki že teče, je poslovno sodelovanje z IPC Gorenje, pri kateri invalidi v IP HTZ izdelujejo sklope za izdelke hladilno-zamrzovalnega programa.

“Po mesecu tega poslovnega sodelovanja ugotavljamo obojestransko zadovoljstvo,” pravi Stane Čas. “Delo za naše delavce ni zahtevno, ga je pa treba glede na serijsko proizvodnjo v Gorenju izvajati kontinuirano, torej v dveh izmenah, ob večjih potrebah Gorenja pa tudi ob dela prostih dnevih. Tudi pri tem poslu moram

poudariti pripravljenost invalidov, da so sprejeli ponujeno delo in ga dobro opravljajo.

Ob tem naj omenim še, da si za pridobivanje poslov izven Premogovnika Velenje prizadevajo tudi v drugih delih našega profitnega centra IP HTZ, tako v pralnici in studiu za oblikovanje in kopiranje. Delovni čas prilagajamo potrebam naročnika, vsekakor pa želimo vsako našo stranko zadovoljiti tudi s kvalitetno opravljenim naročilom.”

Diana Janežič

Referenti upravljanja – vez med stanovalci in upravnikom

Tomaž Pungartnik, Miro Siter, Goran Slatinek, Borut Zager, Rajko Fajmot, Martin Pusovnik, Milan Kukovec in Marko Meža. Tisti, ki stanujete v objektu, katerega upravnik je Habit, verjetno poznate katero od teh imen.

To so referenti upravljanja v Habitu, ki pomenijo vez med stanovalci in upravnikom stanovanjskega objekta. Referenti upravljanja skrbijo, da skupni deli in naprave v objektu obratujejo in normalno funkcionirajo. Njihova skrb pa je tudi ugotavljanje napak na objektu, načrtovanje vzdrževalnih del ter nato urejanje postopkov za izvedbo večjih vzdrževalnih del - priskrbijo ponudbe, izvajalce, pripravijo upravno dokumentacijo.

Referenti so veliko v stiku s stanovalci in s predstavniki stanovalcev. Vsak dan od ponedeljka do petka imajo med 8. in 10. uro uradne ure, kjer so po telefonu ali osebno dosegljivi v svojih pisarnah na Kersnikovi 13. Po 10. uri pa se podajo na teren.

Po vsakoletnem delovnem načrtu imajo predvidene **redne preglede objektov** - mesečne, dvomesečne in trimesečne. Mesečni pregledi so obvezni v večjih in v starejših objektih. Vsakodnevni pregledi objektov se odvijajo glede na mesečni načrt, glede na prijave stanovalcev ali njihovih predstavnikov, glede na dela, ki v objektu potekajo, ali po lastni presoji referenta.

V Habitu skrbno **hranijo** vse dokumente, vodijo evidence o dokumentaciji. To področje je zelo pomembno, saj referenti pri vsakem posegu v objektu potrebujejo veliko dokumentov. Referent, ki vodi arhiv, priskrbi mapne kopije, zemljiško-knjižne izpiske, načrte, opravi ogled in izmere objektov, ki jih nanovo prevzemajo...

Lastniki stanovanj plačajo stroške upravljanja in **obratovalne stroške**. Stroške upravljanja zaračuna Habit za svoje storitve, medtem ko so nekateri obratovalni stroški predpisani tudi s Stanovanjskim zakonom. Obratovalni stroški so med drugim: nakup in vzdrževanje gasilnih aparatov, zavarovanje, deratizacija, dimnikarske storitve, redni pregled in vzdrževanje dvigal, poraba električne energije v skupnih prostorih... Habit obratovalne stroške zaračuna po dejanskem nastanku za objekt za pretekli mesec.

Urejena lastnina je več vredna

Referenti upravljanja pri pregledih ugotavljajo, katera vzdrževalna dela je treba

opraviti v objektu, nato pa lastnikom stanovanj svetujejo, kako se jih lotiti - tudi v finančnem smislu.

Ko se več kot 51 odstotkov lastnikov stanovanj odloči za poseg na objektu, pričnejo mesečno zbirati določeno vsoto denarja. Ko zberejo približno polovico investicijske vrednosti, jim Habit pomaga s finančnim premoščanjem.

Z izbranimi izvajalci del opravi popravilo in ga plača, medtem ko lastniki stanovanj denar zbirajo še naprej.

Referenti upravljanja ocenjujejo, da je njihovo **sodelovanje s predstavniki lastnikov stanovalcev** in lastniki oz. stanovalci dobro. Ugotavljajo, da so se v zadnjih nekaj letih odnosi stanovalcev, lastnikov stanovanj, do njihove lastnine spremenili. Na bolje.

Lastniki so spoznali, da so z nakupom stanovanja odkupili tudi sorazmerni delež objekta, v katerem je stanovanje, in da je v urejenem in redno vzdrževanem objektu in njegovi okolici tudi tržna vrednost njihove nepremičnine večja.

Zavedajo se, da je sprotno vzdrževanje nujno, sicer so kasneje stroški še večji. Bloki v Velenju so različnih starosti in marsikateremu elementu objekta je že "potekel rok trajanja". To so predvsem strehe, fasade, električne in strojne inštalacije, dvigala, okna.

Promet z nepremičninami narašča

Najnovejša dejavnost Habita je **posredovanje v prometu z nepremičninami**. Zaveda posredovanje pri nakupu, prodaji, menjavi in najemu nepremičnin. V Habitu poskrbijo za celoten postopek pri katerikoli od naštetih storitev, to je od

Referenti upravljanja v Habitu, od leve: Marko Meža, Borut Zager, Milan Kukovec, Tomaž Pungartnik, Miro Siter, Rajko Fajmot, Anton Vetric, Martin Pusovnik in Goran Slatinek.

oglaševanja, do priprave pogodbe ter izpeljave postopka na davčni upravi in pri notarju.

Da se te dejavnosti resno lotevajo, pričata poleg dveh izdanih licenc Informacijske borze nepremičnin v letu 2001, tudi v aprilu letos izdani potrdili GZS o usposobljenosti za posredovanje v prometu z nepremičninami, ki sta ju po opravljenem izobraževanju prejela **Franc Slatinšek**, direktor Habita, in **Anton Vetric**, tehnični vodja.

Strateška usmeritev Habita je **širjenje njihovih storitev** izven Šaleške doline; v Zgornji Savinjski dolini, v Rečici ob Savinji in v Nazarjah, je Habit že upravnik stanovanjskih objektov.

V Habitu poudarjajo, da ponujajo le storitve, ki jih v resnici lahko opravljajo, ne obljublajo stvari, ki jih ne znajo ali ne morejo izvesti. Stanovalcem predstavijo stanje v objektu in vsa vzdrževalna dela, ki so potrebna, ter časovne okvire, v katerih jih je treba izvesti, da ne nastaja še večja škoda.

Nove stranke vabijo s sloganom: "Mnogi nam zaupajo že vrsto let, zaupajte nam še vi!"

Diana Janežič

Poletje 2002

Toplo vreme nas nehote navede na razmišljanja o poletnem dopustu, ko si več ali manj vsi privoščimo kakšen teden prostih dni in jih preživimo v izbranem počitniškem kraju. Poleti so vsekakor najbolj priljubljene počitnice ob morski obali, številni pa se podajajo tudi ob jezera, v planine ali zdravilišča.

Turistični delavci, predvsem tisti v turističnih agencijah, pa se začnejo na poletno sezono pripravljati že kakšnih sedem ali osem mesecev prej, saj je treba pripraviti ponudbe, se dogovoriti za cene in skleniti dogovore s ponudniki nastanitev in drugih paketnih aranžmajev. Zadnji zimski in prvi pomladanski meseci pa v agencije že pripeljejo najbolj vnete počitnikarje, ki si želijo, takrat še ob popolni ponudbi, za letni dopust čim prej izbrati najboljšo možnost.

Tudi v turistični agenciji GOST se je prodaja aranžmajev za poletno sezono začela že konec februarja, ko smo gostom ponudili prve aranžmaje, skoraj istočasno pa izdali že letošnji katalog Poletje 2002. Ta je prinesel pisano paleto različnih možnosti preživetja poletnih prostih dni, od slovenske, hrvaške in mediteranske obale, do zdravilišč in drugih počitniških krajev.

Povpraševanj je veliko, precej aranžmajev pa je že prodanih. Tako je tudi letos veliko povpraševanje po počitnicah v Črni gori, pa v Tuniziji, na grških otokih, zelo popularni pri slovenskih turistih pa ostajajo tudi nekateri počitniški kraji na hrvaški obali. Pri tem je vsekakor treba omeniti vse tiste, ki želijo počitnice preživeti v Istri, največ prodanih aranžmajev pa je v Umagu, na otokih Krk in Lošinj, pa v Rovinju, Poreču ... Tako mnogi ostajajo zvesti dolgotrajni tradiciji, ki je ne prekinejo niti precej zasoljene cene v omenjenih krajih.

Številni hoteli in naselja na hrvaški obali so v terminih najvišje sezone že ustavili prodajo, saj so razprodani, tu in tam pa je mogoče še vseeno najti kakšno sobo ali apartma. Tako bo po podatkih tudi letošnje poletje veliko Slovencev preživelo poletni dopust na obali naše južne sosedice, ki s cenami

hotelskih nastanitev prav nič ne zaostaja za hotelskimi cenami znanih turističnih krajev in plaž ob mediteranski obali.

Z nekoliko pestrejšo in obsežnejšo ponudbo bo letos marsikoga pritegnila tudi Bolgarija, vendar o pravem boomu prodaje teh aranžmajev ne moremo govoriti. Številni, ki se še niso odločili, kje bodo preživeli dopust, pa velikokrat sežejo po znanih "last minute" aranžmajih, ki jih v glavnem ponujajo tuje agencije in ki lahko gosta po zelo ugodni ceni popeljejo na počitnice v znane letoviške kraje Španije, Grčije, Turčije, Italije in tudi Egipta.

Na prihajajočo poletno sezono pa se pripravlja tudi naš hotel Barbara v Fiesi. V prvih štirih mesecih letos je hotel posloval dobro, tudi število nočitev je v primerjavi s primerljivim lanskim obdobjem naraslo za dobrih 14 odstotkov, prav tako se počasi spreminja razmerje med domačimi in tujimi gosti.

Prodaja poletnih terminov letos poteka nekoliko počasneje, vendar v zadnjem mesecu pred poletjem pričakujemo zapolnitev še tistih prostih kapacitet, ki so še v prodaji. Morda je letos rahel zaviralni moment pri odločanju za termin dopusta tudi svetovno prvenstvo v nogometu, drugače pa napovedi prodaje za osrednje poletne mesece tudi v Fiesi obetajo dobro poletno sezono.

Veliko rezervacij je opravljenih za predsezono in posezono, torej čas izven glavnih poletnih terminov, ko lahko hotel precej aktivnosti usmeri v trženje seminarov, izobraževalnih in tudi izletniških skupin. Pomembno je tudi, da se v hotel Barbara vračajo naši stalni gostje, kar potrjuje njihovo zadovoljstvo in pozitivne izkušnje iz

preteklih let, hkrati pa kakovost naših storitev.

Med pripravami na glavno sezono je bilo v hotelu Barbara v Fiesi tudi že kar veliko postorjenega; med drugim smo zamenjali vsa balkonska okna z roloji, uredili nekatere tehnične stvari pri bazenu in strojnici, do sezone pa bodo v hotelu obnovljene še postelje in zamenjane vzmetnice ter obnovljeni plaža, nadstrešnice nad garažami in senčnik pred bistrojem.

Tako bodo vsi tisti, ki se niso odločili za počitnikovanje v tujini in so ali še bodo rezervirali termin v hotelu Barbara, lahko preživeli prav prijetne počitnice v fieskem zalivu.

Sicer pa je časa do poletnih dopustov še nekaj, prav tako je kar nekaj še tudi ponudb. Zato obisk v turistični agenciji GOST ne bo odveč. Zagotovo boste svoj prostor pod soncem poletja 2002 našli tudi vi.

Matjaž Černovšek

Razstava slikarskih del Marcela Medveda

V inštitutu ERICo nadaljujejo s prireditvami ob petnajstletnici okoljskih raziskav v Šaleški dolini in desetletnici inštituta. V petek, 17. maja, so v svojih prostorih na Starem jašku odprli prvo slikarsko razstavo, ki pa gotovo ne bo zadnja.

Hodniki inštituta so se namreč izkazali za priročen in primeren razstaveni prostor, zadovoljni so bili zaposleni v inštitutu, njihovi gostje pa tudi avtor razstavljenih del.

Na odprtju se je sicer zbralo nekaj manj obiskovalcev, kot so jih organizatorji pričakovali, razlog pa sta bili verjetno nekoliko zgodnja ura in obilica drugih dogodkov tega dne.

Otvoritvena slovesnost je bila prijetna in sproščena. Besedo so si podajali pomočnica direktorja ERICa Velenje dr. Cvetka Ribarič Lasnik, akademski slikar Alojz Zavolovšek in umetnik Marcel Medved.

Prireditev je z domiselno izbranimi glasbenimi vložki popestril "domači duo". Vodja ERICovega Oddelka za izobraževanje in trajnostni razvoj mag. Emil Šterbenk se je v družbi prijatelja - violinista Karla Štiglica izkazal kot harmonikaš, kar pa njegovih sodelavcev ni presenetilo, saj ga tudi v tej vlogi že dobro poznajo.

ERICovci so pripravili lično zgi-banko, ki s spremno besedo Alojza Zavolovška predstavlja razstavljenega dela.

Za Medveda značilen optimizem močno veje predvsem iz serije vedut Velenjskega gradu. Z njimi pride do izraza tudi močan slikarjev smisel za iskanje motivov – različnih detajlov in nevsakdanjih perspektiv.

Več razstavljenih slik je, v skladu z razstavnim prostorom, motivno vezanih na prizore iz naše industrijske krajine. Betonski gozd, Energija, Velikan, Stolpi, Kljubovalec času, Stražarja, V jami, V senci, V polnem teku so naslovi slik, ki pripovedujejo zgodbo o premogarjih in proizvodnji elektrike v naši dolini.

Predvsem Ukročena in Sožitje pa sta deli, ki pričata o slikarjevem videnju

Marcel Medved – Marme je inštitutu poklonil sliko Vidra – prebivalka čistih voda (pastelna kreda)

izboljšanja okolja, o njegovem razmišljanju o tem, da se zgodba nadaljuje in da njen konec, ko pride, ne bo črn, kot smo se bali še nekaj let nazaj.

Avtorju slik je ta svet dobro znan, saj je bil tudi sam sodelavec Premogovnika Velenje. Mnogi ga poznajo tudi po njegovem umetniškem imenu Marme, gotovo pa so tudi taki, ki ga sicer poznajo, pa ne vedo, da se za podpisom na sliki skriva on.

Da si je za psevdonim izbral francosko zvonečo izpeljanko iz svojega imena in priimka, ni naključje. Marcel Medved - Marme se je namreč rodil v Franciji, kamor je iz Kisovca pri Zagorju za kruhom odšel njegov oče. V Franciji je oče spoznal bodočo ženo, Poljakinjo.

Tako se je v Slovenijo po koncu druge svetovne vojne vrnila štiričlanska družina. Marcelu je bilo takrat štirinajst let. Ob prihodu v domovino svojega

očeta se je prvič srečal tudi s tukajšnjim jezikom, saj so pred tem doma govorili le francosko. Po končani osnovni šoli se je vpisal na srednjo tehnično šolo v Ljubljano, v tisti čas pa segajo tudi njegovi prvi slikarski poskusi.

Začel je z risanjem portretov, kar mu je še vedno v največji užitek. Nasploh zelo rad upodablja človeško telo in meni, da so ravno portreti in akti njegova "specialiteta", da je tu boljši in močnejši kot pri tihožitjih in pejzažih. Njegovi najljubši tehniki sta olje in akril, včasih pa slika tudi akvarele.

Medved je že dolga leta član Društva Šaleških likovnikov in redno sodeluje v društvenih delavnicah in na skupinskih razstavah. Imel je tudi nekaj samostojnih razstav in prejel več priznanj za svoje slikarske dosežke. Med drugim je bilo leta 1999 na prireditvi Ex Tempore v organizaciji Premogovnika Velenje njegovo delo izbrano za odkupno nagrado.

Mojca Ževart

V ERICu dajejo velik poudarek urejenemu delovnemu okolju.

Biti zdravnik je poslanstvo

Bolnišnica, ki jo imamo prebivalci Šaleške doline najbližje, je v Topolšici. Leta 1999 je praznovala 80 let obstoja in ta podatek je še toliko več vreden, če vemo, da so jo v vseh teh letih hoteli kar nekajkrat ukiniti. 17 let je njen direktor dr. Janez Poles, dr. med. – internist.

Rudar: "Zdravje je človekova največja vrednota. Brez njega izgubi jo vrednost vse druge. Bi lahko zato rekli, da je zdravniški poklic med najpomembnejšimi poklici, če ne celo prvi? Da je to pravzaprav poslanstvo."

Poles: "Zdravniški poklic sem že zdavnaj, v vsem svojem začetku zdravnikovanja sprejel kot poslanstvo. Pravzaprav smo ga tako opredelili že v naši družini. Ne, ni samo poklic; je veliko več - predanost stroki; predanost bolnikom, s katerimi stkeš tihe vezi. Delo brez štetja ur, ko se delavnik ob težkem bolniku pogosto prevesi v noč in vse do jutra.

In še potem, ko odhajaš domov, nosiš v sebi bolnikov problem, skrb in iščeš rešitev, dokler je ne najdeš. In tudi ko si doma, si nekako tudi z njimi, s svojimi bolniki, ki ob težavah tiho vstopajo v tvoje (tudi naše družinsko) življenje. Ne moreš drugače, saj vsak klic pomeni na drugi strani nerešljiv problem in hudo stisko. Kot zdravnik, kot človek in prijatelj, pa moraš pomagati. Zaradi sebe, vesti in stroke."

Rudar: "Bolnišnico Topolšica vodite že 17 let. Kakšna je vaša filozofija, strategija vodenja takšne bolnišnice?"

Poles: "Biti dober, na področju, ki ga obvladaš, najboljši.

Brez dobre ekipe seveda to ne gre, saj se vse začne in konča pri ljudeh. Zato sem že od vsega začetka, kljub velikim težavam (političnim, organizacijskim in ekonomskim) posvetil največjo skrb strokovni ekipi in opremi, ki omogoča opravljanje diagnostike in sodobno zdravljenje.

Kljub želji, da nas ukinejo in kljub kadrovskim težavam v slovenskem zdravstvu, smo uspeli povsem obnoviti zdravniško ekipo in število zdravnikov povišati od 9 na 17. Ob dobri motivaciji posameznikov in celotnih timov, smo uspešno razvijali tudi sub-

Dr. Janez Poles: "Ne, biti zdravnik ni samo poklic; je veliko več - predanost stroki; predanost bolnikom, s katerimi stkeš tihe vezi."

specialnosti, intenzivno dopolnjevali diagnostiko ter pričeli nekatere diagnostične in terapevtske metode izvajati celo kot prvi v Sloveniji.

Posebno skrb posvečamo rednemu strokovnemu izpopolnjevanju ter posameznikovi strokovni in osebnostni rasti.

Posebno skrb je bilo treba nameniti tudi nezdravstvenim dejavnostim, ki skrbijo, da bolnišnica lahko izvaja svojo osnovno dejavnost.

Zavest, da lahko del storitev prodamo na trgu, je v bolnišnici dozorela že zelo zgodaj. Tako smo pričeli s preventivnimi pregledi managerjev in delavcev na zahtevnejših delovnih mestih ter pregledi športnikov in pilotov. Vrsto let smo izvajali preglede za jamsko reševalno četo, še vedno pa izvajamo preglede gasilcev.

Storitve kuhinje, pralnice, vrtnarije in tehnične enote so sicer namenjene bolnišnici, že veliko let pa so prav

tako tržni element. S svojo dejavnostjo tako krepijo ekonomsko osnovo bolnišnice, že jutri pa se lahko kot samostojna dejavnost pojavijo na trgu."

Rudar: "Imate pri vas dovolj zdravnikov?"

Poles: "Ne, zdravnikov nimamo dovolj, prav tako pa tudi drugega kadra ne.

Sicer pa je to posebna zgodba. Veliko let smo bili v primerjavi z drugimi bolnišnicami v Sloveniji močno podzaposleni, do leta 1995 celo 25-odstotno. Na problem smo redno opozarjali Ministrstvo za zdravje ter ga poskušali na vsakoletnih pogajanjih z ZZZS tudi rešiti. Žal neuspešno.

Tako smo leta 1995 sprožili sodni spor, ki se do danes še ni rešil. V naslednjem poslovnem letu smo v pogodbi sicer kader številčno nekoliko korigirali, vendar še vedno neustrezno. Da lahko izvajamo celoten program, imamo zaposlenih več de-

lavcev (tudi zdravnikov), kot jih financira ZZSZ, finančno vrzel pa pokrivalo s storitvami na trgu."

Rudar: "Kako posluje bolnišnica Topolšica in kakšni so vaši razvojni načrti?"

Poles: "Lansko poslovno leto smo zaključili pozitivno. Sicer že nekaj let nismo imeli rdečih števil. Umetnost je predvsem v obvladovanju materialnih stroškov ter hkratnemu izvajanju tržno zanimivih storitev.

V razvojnih načrtih želimo predvsem okrepiti našo pozicijo na področju diagnostike in zdravljenja ter rehabilitacije boleznih organov prsnega koša. K temu pripenjamo še boleznih prebavil, sladkorno bolezen in boleznih žil.

Letos bomo dokončali obnovo endoskopskega centra, ki bo dal nov zagon razvoju nekaterih subspecialnosti. Čaka nas precejšen zalogaj v obnovo in ponovni zagon Smrečine, objekta, ki je že nekaj let konzerviran. Žal se je zastavljen projekt hiperbarične komore, zaradi težav poslovnega partnerja, začasno ustavil.

Še vedno nadaljujemo z razgovori, kako del prostorskih zmogljivosti in stroke vpeti v Slovensko hišo srca. V sklopu tega projekta bomo dokončali tudi obnovo vile Breda. Projekti obnove kuhinje, kjer naj bi nastal nov izobraževalno kongresni center, že čakajo na realizacijo."

Rudar: "Kako sodelujete s Termami Topolšica?"

Poles: "Prav gotovo bi lahko in morali bolje. Žal ne najdemo pravih vzvodov, da bi objektivne prednosti, ki jih v tem prostoru imamo – mislim na bolnišnico in zdravilišče ter vso spremljajočo dejavnost - tudi optimalno izrabili. Skupni nastop na trgu je preslab, zato je tudi izkoristek premajhen."

Rudar: "Kako zdravi ali bolni smo ljudje v Šaleški dolini?"

Poles: "Približno tako kot v ostalih predelih Slovenije. Zaradi dobro razvite zdravstvene službe hodimo, v primerjavi s povprečnim Slovencem, nekoliko pogosteje k zdravniku. Zato opravimo nekaj več preiskav, vendar to ne pomeni, da smo bolj bolni. Morda bolj ozaveščeni, ali pa bolj potrdatni, kot pravi minister."

Rudar: "Bralci Rudarja vas dobro poznajo skozi rubriko Zdravje, ki jo pišete že šest let in v kateri na prijazen in spodbuden način priporočate ljudem spremembo življenjskih navad in bolj zdravo življenje. Zelo jo berejo. Pa se vam zdi, da ljudje na-

sploh kaj upoštevamo številne nasvete za zdravo življenje, gibanje, drugačno prehrano?"

Poles: "Ljudje prislunemo, preberemo, pogledamo, žal pa tudi hitro pozabljamo. Pa vendar sem prepričan, da se ljudje počasi navajamo na drugačno življenje, ob katerem upoštevamo nasvete za zdravo življenje.

Vedno znova sem vesel, ko ob teku okrog jezera srečujem vse več in več ljudi. Podobno je s kolesarji in planinci. Vse več ljudi se odloča tudi za aktivno preživljanje dopusta. Ja, v ljudeh je začela kaliti zavest, da je vredno in potrebno za svoje zdravje tudi nekaj napraviti. Seme je vzkalilo, na žetev pa bo treba še počakati.

Podobno kot s telesno aktivnostjo se stvari odvijajo tudi na področju prehrane, obvladovanja telesne teže, kadilstva in protistresnih aktivnosti.

Ob tej priložnosti bi se vam rad tudi zahvalil, da ste omogočili redno izhajanje prispevkov ter tako prispevali k zdravstvenemu ozaveščanju prebivalcev Šaleške doline. Vedno z veseljem sedem k pisanju, še posebej, ker se o vsebini prispevkov bolniki tako radi pogovarjajo, saj jim poleg dajanja od-

govorov, odpirajo tudi nova vprašanja."

Rudar: "Vaš delavnik je zelo naporen, zahteven in odgovoren. Kako si nabirate novih moči, s čim si napolnite baterije za psihično in fizično kondicijo?"

Poles: "Kadar nekaj delaš z ljubeznijo, potem ti nikoli ni težko. Kolikor se razdajam, toliko se tudi krepim, energetsko polnim in duhovno rastem. Manjkajoči del energije in duhovnega miru mi daje družina – ljubeča in razumevajoča soproga in dva čudovita sinova.

Včasih mi pomaga pobeg na Pohorje - v majhno hišico sredi jase, ki je umeščena med pomirjujoče pohorske gozdove. Poseben kraj, kjer se prerodim, napolnim z energijo in umirim dušo.

Telo krepim s tekom in poganjanjem pedalk, pogosto pa stisnem v roki pohodni palici in se odpravim v hribe. Na zraku, med tratami, drevesi in ptiči postane telo peresno lahko, vsi problemi so naenkrat brez teže, duša pa je brezmejno ustvarjalna. In življenje je potem veliko lepše in lažje."

Diana Janežič

Od zdravilišča do bolnišnice

Da je voda rečice Toplica zdravilna, so po pisnih virih ugotavljali že v 16. stoletju. Sredi 19. stoletja je bilo zdravilišče odprto za javno uporabo in priljubljeno tudi članom dunajskega dvora. Predvsem so zdravili boleznih dihal, slabokrvnost in splošno oslabelost.

Ko je v 20. letih prejšnjega stoletja po naših krajih pustošila epidemija tuberkuloze, pa je država maja leta 1919 iz skromnega zdravilišča ustanovila prvi sanatorij za zdravljenje tuberkuloze v Sloveniji.

Danes je Bolnišnica v Topolšici pomembna zdravstvena ustanova v mreži slovenskih bolnišnic. Njen razvoj je bil mnogokrat oviran zaradi različnih politik v zdravstvu, tudi zapreti so jo nekajkrat nameravali, a v Topolšici danes z vsemi naložbami v ljudi, znanje in opremo trdo delajo in dosežajo dobre rezultate. Kolektiv bolnišnice je zelo delaven, strokovno usposo-

bljen, ob razumevanju in pomoči številnih podjetij v Šaleški dolini pa lahko v bolnišnici tudi posodobljajo medicinsko opremo.

Izvajajo vrsto pregledov: bronhoskopije, obremenitve, ultrazvok srca, gastroskopije ... Specializirani so za celovito diagnostiko boleznih prsnega koša, dihal, prebavil, funkcionalno diagnostiko srčno-žilnega sistema, jemljejo odmerke tkiv, izvajajo nekaj zelo zahtevnih in pomembnih terapevtskih posegov.

Leto dni potem

Letošnje srečanje Evropskega muzejskega foruma in podelitev nagrad pomeni tudi za Muzej premogovništva Slovenije lepo priložnost za pogled nazaj in hkrati tudi možnost za snovanje prihodnosti.

Če so muzeji potrebovali več kot desetletje za svojo preobrazbo, da so lahko začeli odgovarjati na družbene spremembe, je seveda jasno, da se v letu dni ni zgodilo kaj posebno revolucionarnega.

Uspešni so še vedno tisti muzeji, ki s svojimi raznovrstnimi programi privabljajo veliko obiskovalcev in imajo zaradi svojega obstoja same pozitivne učinke na kraj, iz katerega izvirajo. Lahko bi rekli, da imajo neko obččo, vesplošno kvaliteto.

Na družbene dogodke pa odgovarja tudi Evropski muzejski forum, če se da to sklepati po letošnjih razdeljenih nagradah.

Evropski muzej leta je postal **bibliotekarski muzej iz Dublina** (The Chester Beatty Library in Dublin), in sicer zaradi neverjetne muzejske postavitve, še bolj pa zaradi izjemnega prikaza različnosti religij na Irskem in njihovo vlogo pri spopadih med narodi na Otoku. Zgodba je seveda poučna in komisija EMF-a je pod vplivom dogodkov iz lanskega 11. septembra ocenila, da je takšno prizadevanje za sožitje med narodi treba še posebej nagraditi.

Skupno je bilo podeljenih 10 nagrad, ki so jih prejeli muzeji iz Nemčije, Finske, Irske, Bolgarije, Rusije, Švice, Velike Britanije in Portugalske.

Slovenci smo bili zastopani z lanskim dobitnikom najvišjega slovenskega muzejskega priznanja (Valvasorjeve nagrade) – **Muzejem novejšje zgodovine iz Celja**. Brez dvoma kvaliteten muzej, ki pa žal ni dobil nobene nagrade, je bil pa nominiran med najboljše (med 61 muzeji se je uvrstil med 21), kar je tudi zelo lep uspeh.

Doslej je bil slovenski delež pri podelitvah izjemno pomemben, saj smo v konkurenci skoraj 50 držav iz vse Evrope v letih, ko smo sodelovali, dobili nominacijo ali katero od prestižnih nagrad. V zbirki manjka pravzaprav samo najvišja nagrada – evropski muzej leta, ki pa bo vsaj do dograditve ljubljanskega Mestnega muzeja ostala neuresničen sen. Na-

grade so presek delovanja muzejev v posameznih letih, zato niso primerljive med seboj, kakor tudi ni mogoče primerjati nagrade za najboljši tehnični muzej z nagrado Sveta Evrope.

Posebno nagrado v tekmovanju za evropski muzej leta, ki smo jo v našem muzeju prejeli lani, je zato leto po podelitvi videti drugače: kot še večji uspeh in resnično najvišje priznanje, ki ga je bilo sploh mogoče doseči.

Kajti očitno si ljudje zmagovalce lažje zapomnimo in našega muzeja evropski muzealci zagotovo še niso pozabili. Še vedno služimo za zgled muzejev, ki delujejo v okviru podjetij in imajo s svojo kulturno in turistično ponudbo izreden vpliv na okolico.

Vedno več je tudi povabil za sodelovanje v evropskih muzejskih povezavah, posebno priznanje pa je muzej dobil s organizacijo srečanja evropskih podzemnih muzejev rudarstva in premogovništva, ki bo v Velenju leta 2004.

Z nagradami je narobe samo to, da takoj ko mine trepljanje po ramenih in hrbtu, ljudje na nagrado pozabijo, muzeju pa ostanejo iste naloge kot prej. Zato je pomembno čimprej uresničiti načrtovane naloge, kar v našem primeru pomeni najti najbolj primerno organizacijsko in kadrovsko obliko za delovanje muzeja. V prihodnje bo manj nagrad, pa še več trdega dela, da bodo v muzej prišli obiskovalci in da bodo z ogledom ter drugimi storitvami zadovoljni.

Peter Pušnik, vodja muzeja

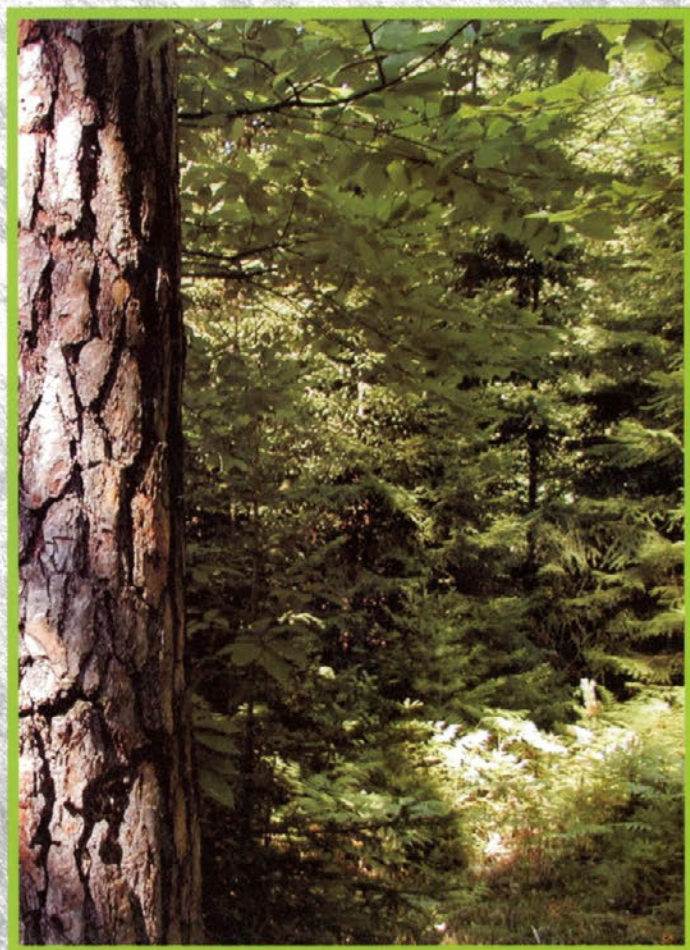

Za obiskovalce muzeja so zanimive tudi zbirke na površju, na fotografiji staro knapovsko stanovanje.

Oblegano podzemlje

Da s turizmom kot razvojno priložnostjo Velenja in okolice mislimo resno, po svoje potrjuje tudi organizacija prvega srečanja turističnih delavcev Slovenije. Več kot dva tisoč jih je Velenje gostilo v soboto, 18. maja, prišli pa so iz 540 turističnih društev. Organizatorja sta bila Turistično društvo Velenje in TZS. Obiskovalci so na stojnicah v mestu predstavljali svojo ponudbo, gostitelji pa so jim pokazali tudi turistične znamenitosti Šaleške doline.

Ena od njih je tudi Muzej premogovništva Slovenije, ki je v soboto prav zaradi omenjenega srečanja zabeležil največ obiskovalcev v enem dnevu – 525 – in skupaj z drugimi obiskovalci tudi največ v tednu dni – 1.608.

ERICO

10 let

Inštituta za
ekološke raziskave

15 let

okoljskih raziskav

58 zaposlenih	populacija vodnih bolh (cca 2500)
17 moških	9 gasilnih aparatov
41 žensk	2 tamburaša
26 univerzitetno izobraženih	2 lovca
2 visoko strokovno izobražena	2 harmonikarja
3 višje izobraženi	2 kitarista
4 doktorji znanosti	4 likovniki
14 sodelavcev s tehnično ali poklicno izobrazbo	8 zborovskih pevcev
9 magistrstrov znanosti	veliko dobrih pevcev
34 let povprečna starost zaposlenega	3 terenski avtomobili
67 otrok	gumijast čoln s prikolico
35 fantov	izposojen izvenkrmni motor
32 deklic	1218 m ² površin
5 letnih načrtov	7 raziskovalnih taborov
4 letna poročila	6 doktorandov
največ delovnih ur v dobro 276	11 magistrantov
največji primanjkljaj delovnih ur 8,5	8 izdanih knjig
28 sej upravnih odborov	predavalnica 65 m ²
4 računalniški strežniki	specialna knjižnica
58 računalniških delovnih postaj	1556 COBISS zapisov
5 prenosnih računalnikov	vsakoletno jadranje
2 računalniška projektorja	30000 laboratorijskih analiz letno
2 skenerja	6000 obiskovalcev izobraževanj letno
vsakoletni sindikalni izlet	7 lopat
2 fotokopirna stroja	5 grabelj
20 tiskalnikov	2 rovnici
2 avtomata za kavo	1 kramp
2 fotoaparata in 4 na mikroskopih	2 kosi
102 laboratorijski aparaturi	1 srp in 2 kladivi
grafoskop in fax	SIST ISO 9001
mного smeha	SIST EN ISO/IEC 17025
117 lončkov rož	4 službeni mobiteli
42 korit za rože	0 direktorjevih mobitelov
3 kanglice za zalivanje	42 telefonov
57 vzorčnih mest na vrtovih	32 raziskovalcev
42 vzorčnih mest na vodotokih	neskončno idej
29 vzorčnih mest za padavine	6768 obiskov ERICove slovenske spletne strani
10 vzorčnih mest za radioaktivnost	300 obiskov na mesec
6 vzorčnih mest za aerosole	20 obiskov na dan
3320 Velenje, poštni predal 22	621 obiskov ERICove angleške spletne strani
1 želva	210000 natisnjenih listov papirja

ERICo VELENJE, INŠTITUT ZA EKOLOŠKE RAZISKAVE IMA SVOJE ZAČETKE V ČASU EKOLOŠKE KRIZE, KI JE ZAJELA NAŠO DOLINO KONEC OSEMDESETIH LET. INŠTITUT ŠE VEDNO RASTE. JE POMEMBEN ČLEN RAZVOJA V ŠALEŠKI DOLINI IN VEDNO BOLJ PREPOZNAVAN TUDI V SLOVENIJI. RAZVOJNIH IDEJ IN AMBICIJ MU NE MANJKA, POGLED PA JE USMERJEN TUDI PREK DRŽAVNIH MEJA. PETNAJST LET ORGANIZIRANEGA RAZVOJNEGA DELA IN DESET LET OD USTANOVITVE NI DOLGO OBDOBJE, JE PA DOVOLJ, DA OBUDIMO SPOMINE NA PREHOJENO POT, KI JE BILA ZANIMIVA TER POLNA PRIJETNIH IN MANJ PRIJETNIH AKTIVNOSTI IN DOGODKOV. VSESKOZI PA JE BILA POVEZANA S PRIDOBIVANJEM ENERGIJE V ŠALEŠKI DOLINI.

AM

Pogled nazaj in ocenjevanje prehojene poti pa sta mnogo lažja, kot je bila ocena stanja in postavitve razvojnih ciljev pred petnajstimi leti. Danes vemo mnogo več, kot smo vedeli pred desetimi leti in še več kot pred petnajstimi leti. Vemo tudi to, da je bila pred petnajstimi leti odločitev, kam bomo šli, mnogo pomembnejša od vedenja, kje smo. Cilj, izvesti ekološko sanacijo v Šaleški dolini, ki smo si ga zastavili takrat, je bil veliko pomembnejši kot smo mislili. Pomembnejši od znanja, ki smo ga takrat imeli.

Takrat smo to le slutili, danes vemo. Ekološko krizo smo premagali. Obšli smo nevarnosti in izkoristili možnosti. Odločitve niso bile lahke. Sprejemali smo jih vsak zase, vendar tudi usklajeno znotraj Rudarsko-elektroenergetskega

oblikujemo skupno raziskovalno skupino, katere glavna naloga bo raziskovanje in iskanje rešitev na področju ekologije. To smo storili ob podpori takratne Raziskovalne skupnosti Slovenije, Instituta Jožef Stefan (IJS) in še nekaterih drugih inštitutov. S svojim znanjem, izkušnjami in osebnim angažiranjem nam je pri tem veliko pomagal naš rojak dr. Peter Stegnar iz IJS. Prvi v skupini je bil Boris Stropnik, ki je pozneje postal tudi prvi direktor ERICa. Pomembno vlogo pri rasti inštituta so imeli številni mentorji mladih raziskovalcev, predvsem pa TEŠ in Premogovnik Velenje, ki sta bila vsa ta leta naša največja poslovna partnerja.

Inštitut je z leti postajal vedno večji, pravi razcvet pa je doživel po preselitvi v nove prostore leta 1999. Danes je v ERICu 58 zaposlenih in mirno lahko rečemo, da je znanje, poleg kakovosti, v katero veliko vlagamo, naš največji kapital. Pri tem se seveda zavedamo, da ima znanje vrednost le, če ga prodamo, sicer lahko hitro postane povsem brez vrednosti. Vemo pa tudi, da je povsod okoli nas vedno več ekoloških problemov, ki jih bo treba rešiti in tu vidimo svoje možnosti. Vključevanje v Evropo bo od vseh nas zahtevalo evropske standarde tudi na okoljskem področju.

Novi ekološki zakoni, novi ekološki standardi pa tudi ekološko vedno bolj ozaveščena javnost bodo generator spodbujanja novih rešitev za ohranjanje okolja in trajno izboljšanje stanja v njem. To zgodbo že poznamo, saj sami pravimo, da smo otroci krize. In prav tam, kjer so težave, ima ERICo največ možnosti. Predvsem od našega znanja, sposobnosti in pripravljenosti ter dobrega dela je odvisno, koliko jih bomo izkoristili.

Ob jubileju želim vsem poslovnim partnerjem še veliko dobrega sodelovanja. Skupaj bomo zmogli še več.

Ponosni bodimo na prehojeno pot, jubilej primerno proslavimo ter pri tem smelo in z optimizmom pogledjmo tudi v prihodnost. Ta je najpomembnejša.

kombinata, saj je šlo za usodo premogovnika in elektrarne, njenih zaposlenih in posredno za usodo celotne Šaleške doline.

Ena od pomembnih odločitev v tistem času je bila, da se pri svojem delu opremo na lastno znanje. Te odločitve sprva niso imele enotne podpore.

Toda skupina, ki smo jo sestavljali Jaroslav Vrtačnik, takrat že direktor TEŠ, zadolžen tudi za razvoj, Franc Žerdin, takrat član poslovodnega odbora RLV, zadolžen za razvoj, in jaz kot član poslovodnega odbora REK, zadolžen za razvoj, je vztrajala. V vodstvu kombinata je bila sprejeta odločitev, da

Inštitut za ekološke raziskave je razdeljen na 5 oddelkov.

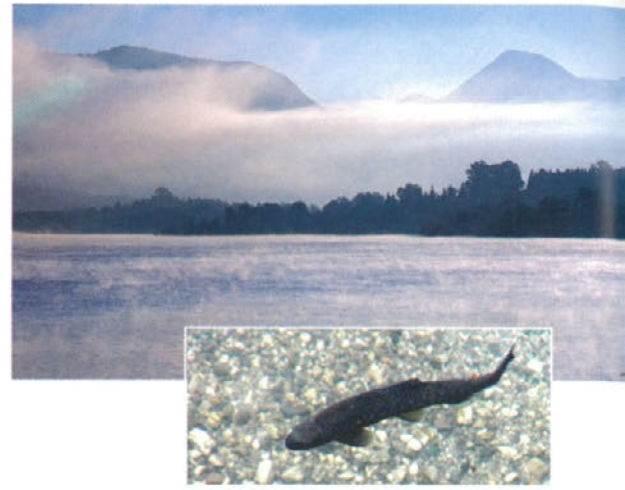
V **Oddelku za splošne zadeve**, ki je po številu zaposlenih najmanjši (3), se odvijajo vse računovodske, kadrovske in splošne zadeve.

Oddeldek za raziskovalno dejavnost se ukvarja s temeljnimi, aplikativnimi in razvojnimi raziskavami. V njem je zaposlenih 15 raziskovalcev. Sestavni del tega oddelka je tudi knjižnica.

V **Oddelku za tehnološke storitve in svetovanje** opravljajo analize ter meritve, določene z zakoni (monitoringi odpadnih vod, tal, odpadnih plinov, odlagališč itd.), na podlagi pooblastil Ministrstva za okolje in prostor RS izdelujejo poročila o vplivih na okolje in svetujejo pri reševanju okoljskih problemov.

Oddeldek za izobraževanje in trajnostni razvoj skrbi za izobraževanje delavcev ERICa in za izobraževanja osnovnošolcev, dijakov, študentov (ekskurzije, naravoslovni dnevi). V poletnih mesecih organizirajo raziskovalni tabor za Zoisove štipendiste. Aktivno se vključujejo tudi v raziskovalno delo ERICa Velenje.

V **Laboratoriju**, v katerem je največ zaposlenih (23), opravljajo analize in meritve za notranje in zunanje naročnike.

Dejavnosti

ERICa Velenje so v skladu z Uredbo o uvedbi in uporabi standardne klasifikacijske dejavnosti (Ur. l. RS, št. 34/94 in 3/95) naslednje:

- ▶ K/73.10 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju naravoslovja in tehnologije,
- ▶ K/73.20 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju družboslovja,
- ▶ K/74.20 Projektiranje, inženiring in tehnično svetovanje,
- ▶ K/74.30 Tehnično preizkušanje in analiziranje,
- ▶ M/80.422 Drugo izobraževanje.

Pooblastila

Ministrstva za okolje in prostor ERICu Velenje:

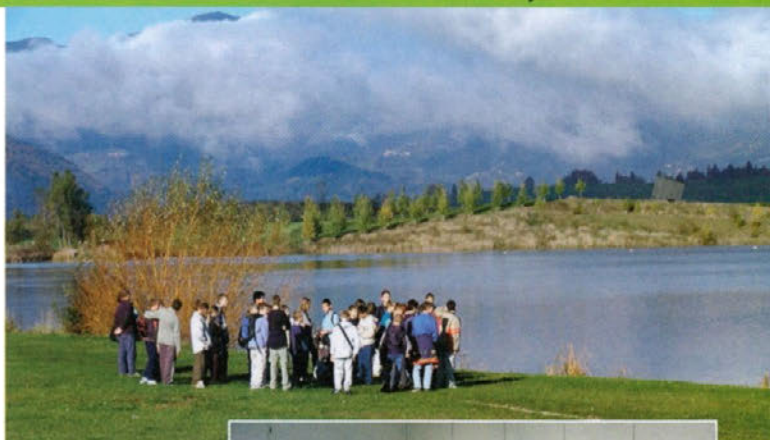
- ▶ Pooblastilo za izdelavo poročil o vplivih na okolje,
- ▶ Pooblastilo za izvajanje emisijskega monitoringa za odpadne vode,
- ▶ Pooblastilo za izvajanje emisijskega monitoringa tal,
- ▶ Pooblastilo za izdelavo ocen odpadkov.

Izobraževanje

Zaposleni v ERICu Velenje se zavedamo, da bo znanje največji kapital jutrišnjega dne. Če hočemo biti konkurenčni, moramo ta svoj kapital nenehno obnavljati in širiti. Znanje ima ključno vlogo pri naši politiki kakovosti, zato vsako leto veliko vlagamo v izobraževanje in usposabljanje zaposlenih. Vzpodbujamo vse oblike izobraževanja. Najmanj štirikrat letno organiziramo notranje usposabljanje, ki se ga udeležijo vsi zaposleni. Naši raziskovalci se udeležujejo usposabljanj, ki jim pomagajo pri njihovem delu in na njih pogosto aktivno sodelujejo s predavanji oziroma postri. Več kot tretjina zaposlenih pridobiva višjo formalno izobrazbo. Šest raziskovalcev je vpisanih na doktorski študij, enajst jih pripravlja magistrsko nalogo, šest zaposlenih pa je na dodiplomskem študiju.

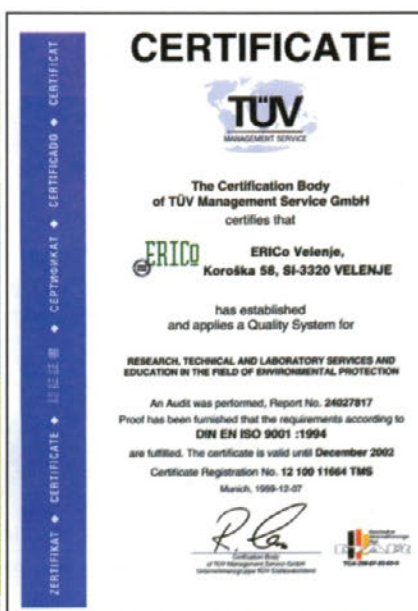
Leta 2001 smo organizirali deset notranjih usposabljanj za celoten ERICo in pet za zaposlene v laboratoriju. Obravnavali smo predvsem strokovne teme, med drugim pa smo pripravili tudi štirideseturni tečaj angleščine za pridobitev mednarodnih certifikatov in enodnevne "Pišem poslovno pismo v angleščini". Vsi zaposleni smo se udeležili ekskurzije na Primorsko. Sodelovali smo na več kot osemdesetih usposabljanjih, seminarjih, delavnicah in strokovnih posvetih doma in v tujini. Do začetka aprila 2002 je četrtnina zaposlenih opravila ECDL izpit (European Computer Driving Licence). Z novimi znanji raste kakovost našega dela.

Kakovost

Na kratko smo našo usmerjenost v dokumentih kakovosti zapisali takole: "**ČLOVEK – ZNANJE – KAKOVOST**". Naša osnovna dejavnost so raziskave okolja, v katerem živi ČLOVEK, ki s svojimi aktivnostmi vpliva nanj. Z našimi raziskavami ugotavljamo vplive človeka na okolje, jih analiziramo in iščemo načine njihovega odpravljanja ali zmanjšanja. Zaposleni in vodstvo ERICa Velenje se močno zavedamo, da je visoka KAKOVOST opravljenega dela osnovni pogoj, da so rešitve racionalne, kupci pa zadovoljni. Osnovo dobrih rezultatov našega dela predstavlja ZNANJE. Zato ga zaposleni permanentno obnavljamo in bogatimo, da kupce zadovoljimo in izpolnimo njihova pričakovanja. Ker gre za naše skupno okolje, pridobljena znanja prenašamo na širši krog ljudi ter tako pomagamo dvigniti ekološko zavest ... Kakovosten način dela smo leta 1999 tudi uradno potrdili s pridobitvijo certifikata kakovosti po standardu SIST ISO 9001. Vendar se naše ambicije tukaj ne končajo. Oddelek Laboratorij je v zaključni fazi pridobivanja akreditacijske listine po standardu SIST EN ISO/IEC 17025.

S pridobljenimi certifikati kakovosti bo naša konkurenčnost še večja, pripravljani bomo tudi na izzive, ki jih prinaša približevanje Slovenije evropskim integracijam. Zadovoljstvo naših naročnikov nas navdaja z optimizmom, je pa hkrati tudi obveza in vzpodbuda za naprej. Naša prihodnost je, kot radi rečemo, zelena.

Leta **1987** so v razvojni službi Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Franc Leskošek Luka Velenje v okviru republiške akcije »2000 mladih raziskovalcev« zaposlili pet biologov in enega kemika. Kar hitro se jih je prijelo ime ekologi, saj so se ukvarjali z ekološkimi raziskavami, ki jih je leto poprej začel Institut Jožef Stefan iz Ljubljane. Mladi raziskovalci so prostore dobili v stavbi, ki jo prebivalci Velenja poznajo pod imenom »Steklena direkcija«.

PRVA JAVNA PREDSTAVITEV DELA EKOLOŠKE SKUPINE LETA 1988 (zgoraj)

OTVORITEV LABORATORIJA DECEMBRA 1988 (levo)

Dobro leto kasneje, decembra **1988**, je mag. Franc Avberšek, takrat direktor Rudnika lignita Velenje, otvoril laboratorij za ekološke raziskave. Do takrat so bili raziskovalci namreč brez lastne opreme, analize pa so opravljali pretežno v sodelovanju z Institutom Jožef Stefan. Tudi po otvoritvi laboratorija so del analiz še vedno opravljali v Ljubljani, na inštitutih in fakultetah, kjer so imeli svoje mentorje.

Leta **1990** so raziskovalci, ki so jih takrat že uradno imenovali Ekološka raziskovalna skupina, dobili prostore poleg laboratorija na Starem jašku, na Koroški cesti 64. V tem letu so sestavljeno organizacijo združenega dela Rudarsko-elektroenergetski kombinat (SOZD REK) reorganizirali in Ekološko raziskovalno skupino so formalno priključili Elektrostrojni opremi (ESO) Velenje.

6

Leta **1991** uporablja Ekološka raziskovalna skupina na Starem jašku 206 m² delovnih prostorov, 15 m² velik biološki in 38 m² velik kemijski laboratorij ter 30 m² prostora za kemikalije. Prostori so najeti od Rudnika lignita Velenje. Opremo za delo (računalnike, laboratorijsko, raziskovalno in pisarniško opremo) so prispevali Rudnik lignita Velenje, Termoelektrarna Šoštanj, Institut Jožef Stefan Ljubljana, Ekološka raziskovalna skupina in bivši SOZD REK. Vodja Ekološke raziskovalne skupine je mag. Boris Stropnik, njegova namestnica mag. Cvetka Ribarič Lasnik. Oba pripravljata doktorsko disertacijo. V skupini je še devet raziskovalcev in dva tehnična sodelavca (kemijski in gozdarski tehnik). Vsak raziskovalec vodi svoje področje, po potrebi pri posameznih projektih sodelujejo v interdisciplinarnih skupinah. Biologom in kemiku, ki so v skupini že od leta 1987, so se pridružili še geodet, geograf, geologinja in inženirka kemijske tehnologije. Ukvarjajo se z raziskavami emisij in imisij snovi in z njihovimi vplivi na rastline, živali in ljudi, raziskujejo biološke in kemijske lastnosti jezer in rek, opravljajo radioekološke raziskave, obravnavajo premogovniške ugreznine in iščejo možnosti za sanacijo prizadetih okoljskih elementov. Sodelujejo tudi pri projektih nekaterih drugih raziskovalnih institucij, v njihovi bibliografiji pa lahko v tem času že naštejemo triinpetdeset pomembnejših del. Med drugim ugotavljajo, da je Paka pri Trebeliškem še v prvem (najboljšem) kakovostnem razredu, v Pesju v tretjem do četrtem, pri Skornem in v Šmartnem ob Paki v četrtem. Škalsko jezero je precej ogroženo, čeprav je v njem bogato in raznoliko življenje. V globljih plasteh jezera primanjkuje kisika. Kvaliteta vode v Velenjskem jezeru se

spreminja in je odvisna od količine pepelne brozge, ki priteče na odlagališče pepela. Postavijo devet vzorčevalnih mest za raziskave aerosolov v Šaleški dolini, enaindvajset vzorčnih mest za ugotavljanje vpliva imisij na rastlinstvo v Šaleški dolini, na dveh lokacijah ugotavljajo vpliv onesnaženja padavin in tal na kakovost vode, na petih mestih spremljajo vsebnost radioaktivnih elementov, določijo osem zajemnih mest za biološke analize Pake. Imajo tudi precej pedagoških izkušenj, saj od vsega začetka svojega raziskovalnega dela kot mentorji sodelujejo v gibanju Mladi raziskovalci za razvoj in na raziskovalnih taborih, nekateri pa tudi predavajo na Centru srednjih šol (danes Šolski center Velenje). V tem letu Izvršni svet Skupščine občine Velenje predlaga Skupščini občine ustanovitev javnega zavoda za varstvo okolja z imenom ERICo. Ime predlagajo raziskovalci, pomeni pa Ekološke raziskave v sodelovanju z industrijo (Environmental Research Industrial Cooperation). Predlog ni sprejet.

Deset let kasneje, leta **2001**, je na ERICu štiriinpetdeset zaposlenih. Le ena petina jih ima izobrazbo, ki je nižja od univerzitetne. Zaposleni delajo v 1218 m² velikih prenovljenih prostorih. Inštitut ima bogato, sodobno laboratorijsko opremo, ki omogoča kvalitetne analize zemlje, vode, zraka, rastlinskih in živalskih tkiv ter pridobi že četrto pooblastilo Ministrstva za okolje in prostor, pooblastilo za izdelavo ocen odpadkov. Raziskovalci opravljajo projekte za različne naročnike, med drugim so izbrani za izvajalce Primerjalne študije onesnaženosti okolja v Zgornji Mežiški dolini.

V desetih letih, ki so minila medtem, se je zgodilo marsikaj. Različni dogodki, razmere, manjše in večje spremembe, posamezniki in skupine, javnost in organizacije, vsakokratna vpetost ERICa v prostor in čas – vse to je sooblikovalo njegov nastanek, rast in razvoj.

Omenimo nekaj pomembnejših korakov te, v desetih letih prehojene poti.

1992:

- ▶ Aprila so Rudnik lignita Velenje, Termoelektrarna Šoštanj in ESO Velenje z ustanoviteljskimi deleži v razmerju 40:40:20 ustanovili Zavod za ekološke raziskave ERICo Velenje. Direktor zavoda je bil dr. Boris Stropnik, za predsednika Upravnega odbora pa je bil izbran Jaroslav Vrtačnik, ki odbor vodi še danes.
- ▶ Kmalu zatem je zavod pridobil status raziskovalne organizacije pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo.

1993:

- ▶ Na ERICu so izdelali sanacijski program Vode v občini Velenje.

1994:

- ▶ Na pobudo Medobčinske zveze prijateljev mladine so raziskovalci prvič pripravili izobraževalni projekt Varujmo in ohranimo Šaleško dolino.

1995:

- ▶ Julija je med ustanovitelje pristopil Institut Jožef Stefan Ljubljana, ERICo Velenje se je iz zavoda preoblikoval v inštitut.
- ▶ Prav tako julija so raziskovalci javnosti predstavili sintezno študijo ekoloških raziskovanj.
- ▶ Avgusta je v Šaleški dolini potekal 7. raziskovalni tabor, katerega organizacijo je od Kulturnega centra prevzel inštitut ERICo.

1996:

- ▶ Raziskovalci so prvič vodili izobraževanje osnovnošolcev o pravilnem ravnanju z odpadki.

1997:

- ▶ Inštitut ERICo je dobil novega direktorja, mag. Franca Avberška, in dve pooblastili Ministrstva za okolje in prostor (za izvajanje prvih meritev ter emisijskega monitoringa odpadnih vod in za izdelovanje celovitih poročil o vplivih na okolje).
- ▶ Raziskovalci so se lotili obsežnega projekta Vpliv onesnaževanja okolja na celovit razvoj prostora v Zasavski regiji.

1998:

- ▶ Inštitut se je reorganiziral. Odslej je delo v njem potekalo v štirih oddelkih: v vodstvu, v Oddelku za raziskovalno dejavnost, Oddelku za tehnološke storitve in svetovanje ter v Oddelku za izobraževanje in prenos znanja.
- ▶ Ministrstvo za okolje in prostor je ERICu podelilo pooblastilo za izvajanje obratovalnega monitoringa pri vnosu nevarnih snovi in rastlinskih hranil v tla.

1999:

- ▶ Aprila se je inštitut preselil v nove prostore na Starem jašku.
- ▶ ERICov laboratorij je postal samostojni oddelek.
- ▶ Začela se je priprava Lokalne agende 21 za Mestno občino Velenje.
- ▶ Decembra je ERICo prejel certifikat kakovosti po standardu ISO 9001.

KOROŠKA CESTA 58 – PROSTORI INŠTITUTA
V LETIH 1993–1999 (levo)

PRVI RAZISKOVALNI TABOR V ORGANIZACIJI ERICa
BELE VODE 1995 (spodaj)

MINISTER ZA ZNANOST IN TEHNOLOGIJO, DR. LOJZE MARINČEK, APRILA 1999 OTVARJA NOVE PROSTORE

V jubilejnem letu **2002** je desetodstotni ustanoviteljski delež ESO prevzelo Gorenje d.d. Oddelek za izobraževanje in prenos znanja se je preimenoval v Oddelek za izobraževanje in trajnostni razvoj. Laboratorij je uspešno opravil presojo za akreditacijo po mednarodnem standardu ISO 17025. V Kooperativnem online bibliografskem sistemu (COBISS) je vpisanih okoli 1450 referenc ERICovih raziskovalcev. Direktor inštituta pa razmišlja o nadaljnjem razvoju. S svojimi sodelavci načrtuje marsikaj. Med drugim Regionalni tehnološki center za okolje in trajnostni razvoj ...

dr. Cvetka Ribarič Lasnik, vodja oddelka:

"RAZISKOVALNA RADOVEDNOST JE UDEJANJENA V ODDELKU ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST, S KATERO POSTAJAMO RAZPOZNAVNI DOMA IN V SVETU. SLEDIMO NOVIM SPOZNANJEM ZNANOSTI, KAR NAM OMOGOČA, DA SE LAHKO POSTAVIMO OB BOK DRUGIM RAZISKOVALNIM INŠTITUCIJAM."

Cvetka Ribarič Lasnik

Raziskovalci inštituta imajo za seboj že 15 let dela. Pridobljene izkušnje in znanje, spoznavanje poslovnih partnerjev, konkurence in potreb slovenskega ter evropskega trga so vodilo pri načrtovanju dela oddelka. V Oddelku za raziskovalno dejavnost, ki ga vodi dr. Cvetka Ribarič Lasnik, je 15 zaposlenih, od tega 7 biologinj, 3 agronomke, 2 geologinji, 2 geografa in 1 gozdar. Ukvarjamo se z različnimi okoljskimi raziskavami in monitoringi. Raziskave so bazične, aplikativne in razvojne. Objekti našega raziskovanja so zrak, tla, rastline, živali, ljudje in odpadki. Rezultate okoljskih raziskav uporabljamo za poročila o stanju okolja, za poročila o obremenitvi posameznih sestavin okolja, za mnenja o vplivih na zdravje ljudi, za ovrednotenje stanja okolja in naravnih dobrin ter za dolgoročne projekcije trendov in stanja okolja v okoljsko najbolj ogroženih predelih Slovenije. Naše delo poteka na terenu po celi Sloveniji, analize in razne meritve pa opravimo v našem moderno opremljenem laboratoriju. Raziskovalci napišejo o svojem delu poročila, v katerih so zajete vse meritve, popisi in drugi rezultati našega

ODDELEK ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST

DELO V BIOLOŠKEM LABORATORIJU

dela. Velikokrat sodelujemo s strokovnjaki obeh slovenskih univerz in z mnogimi inštituti doma in v tujini. Sodelujemo v mednarodnih programih kot sta npr. ICP Vegetation in ICP Mapping, sledimo protokolom in direktivam EU (npr. Protokol o nadaljnjem zmanjševanju emisij žvepla, ki je sestavni del Konvencije o prekomernem onesnaževanju zraka na velike

razdalje ter Protokol za zmanjšanje emisij težkih kovin).

V letu 2001 smo uspešno zaključili projekt "Onesnaženost okolja in naravni viri kot dejavniki razvoja v Zasavski regiji" in na osnovi rezultatov za zasavske občine in podjetja pripravili predloge za nadaljnje delo. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je odobril projekt na temo "Srnjad kot bioindikator onesnaženosti okolja za obdobje 2001 - 2004."

Predlogi in projektna naloga, po kateri izvajamo "Primerjalno študijo onesnaženosti okolja v Zgornji Mežiški dolini med leti 1989 in 2001", so nas spodbudili, da smo vzbudili zanimanje Veterinarske uprave Republike Slovenije za sodelovanje pri izvajanju državnega monitoringa vsebnosti pesticidov in težkih kovin v živilih živalskega in rastlinskega izvora. Za uresničevanje konvencije o

MENJAVA FILTRV V VZORČEVALNKU

DELO S STEREOMIKROSKOPOM

NABIRANJE VZORCEV LIŠAJEV NA POHORJU

onesnaževanju zraka na velike razdalje smo za Ministrstvo za okolje in prostor začeli izdelavo katastra virov živega srebra v Sloveniji, zaključili pa smo tudi študije o proizvodnji biodizelskega goriva in izdelali predlog kriterijev za dodeljevanje odškodnine kmetijskim oškodovancem zaradi obratovanja TET 2, ki je določena z Zakonom o postopnem zapiranju RTH. Omenjeni projekti bodo odpri pot novim projektom in poglobili sodelovanje z ministrstvi.

Na področju varovanja okolja in zdravja ljudi bomo tudi v prihodnje sledili smernicam nacionalnega in evropskega programa. Cilj raziskovalnih in razvojnih programov je vzpostaviti nadzor nad toksičnimi snovmi v okolju in količino potencialnega dnevnega vnosa v človeški organizem. Za najbolj toksične težke kovine (Hg in Cd), ki se prenašajo na večje razdalje, je treba na nivoju Slovenije popisati vire, na osnovi tega pa pripraviti predloge za zmanjšanje uporabe vhodnih materialov s težkimi kovinami. Ključni dejavniki uspeha Oddelka za raziskovalno dejavnost na trgu so kredibilnost, znanje, izkušnje, raziskovalci z ustreznimi raziskovalnimi nazivi in objavljenimi članki, interdisciplinarnost in mednarodno sodelovanje. Za izpolnjevanje omenjenih kriterijev pa je potrebno permanentno izobraževanje, biti "up to date" in imeti dobre delovne razmere.

Naši najbolj reprezentativni projekti, ki potekajo že vrsto let, so: Biomonitoring gozdnega ekosistema po zmanjšanju emisije iz TEŠ, Monitoring vsebnosti težkih kovin v tleh in rastlinskem materialu v Šaleški dolini, Srnjad kot bioindikator onesnaženosti okolja z anorganskimi onesnažili, Monitoring ocenjevanja vplivov fotooksidantov in drugih zračnih onesnažil na kmetijske rastline na območju termoenergetskih objektov v Sloveniji.

V letu 2001 smo v sodelovanju s TEŠ izdali knjižico o ekološki sanaciji TEŠ, v kateri smo opisali delo, opravljeno na področju varstva okolja pod okriljem Termoelektrarne Šoštanj. Izšle so 3 izdaje te knjižice, ena v angleškem jeziku.

V sklopu Oddelka za raziskovalno dejavnost imamo na ERICu tudi specialno knjižnico. V njej vpisujemo in popisujemo vse publikacije, ki jih imamo na inštitutu in so nam v pomoč pri našem raziskovalnem delu, vpisujemo bibliografije za naše raziskovalce in pomagamo vsem zaposlenim v ERICu pri iskanju člankov oziroma literature, ki jo pri svojem delu potrebujejo. V knjižnici se velikokrat oglasijo tudi dijaki, študenti in drugi ljudje, ki potrebujejo informacije s področja ekologije in varstva okolja.

Karin Savinek

PRIPRAVA VZORCA ZA MIKROSKOPIRANJE

PRIPRAVA KORENINIC ŠALOTKE ZA ANALIZO KROMOSOMOV

LONČNI POSKUS S SEMENKAMI SMREKE

mag. Mojca Bole, vodja oddelka:

"IDEALNEGA POSAMEZNIKA NI, USTVARJAMO PA SKUPINO STROKOVNJAKOV Z RAZLIČNIMI ZNANJI, KI SO SI IZKUŠNJE PRIDOBILI SKOZI PETNAJSTLETNO DELO NA PODROČJU OKOLJA IN SMO DANES SPOSOBNI REŠEVATI ŠTEVILNE PROBLEME."

Mojca Bole

Glavna dejavnost Oddelka za tehnološke storitve in svetovanje je vezana predvsem na področja, ki jih ureja zakonodaja - Zakon o varstvu okolja, Nacionalni program varstva okolja, zakonodaja na področju voda, zraka, tal, odpadkov ... To predstavlja za nas na eni strani velik izziv, na drugi pa tudi nevarnost, saj je konkurenca na vseh področjih našega delovanja velika. V prihodnosti - z vključitvijo Slovenije v EU - imamo možnost razširitve trga tudi v države EU. 12 zaposlenih v oddelku (1 doktor znanosti, 4 magistri znanosti, 5 z univerzitetno izobrazbo, 1 z visoko strokovno izobrazbo in 1 z višjo izobrazbo) izvaja različne dejavnosti:

- ▶ ekološke projekte za industrijo in lokalne skupnosti,
- ▶ monitoringe površinskih vod (reke, jezera), padavinskih vod, odpadnih vod, tal,
- ▶ meritve emisij in imisij plinov,
- ▶ celovite monitoringe na odlagališčih odpadkov,
- ▶ poročila o vplivih na okolje,
- ▶ lokalne agende 21,
- ▶ sanacijske programe,
- ▶ analize in ocene odpadkov.

Ključni dejavniki uspeha oddelka na trgu so interdisciplinarno znanje, pridobljena pooblastila, kvaliteta storitev, prilagodljivost zahtevam naročnika in trga. To na omogočajo že omenjena usposobljenost in interdisciplinarnost kadra, stalno izpopolnjevanje (na strokovnem in zakonodajnem področju),

ODDELEK ZA TEHNOLOŠKE STORITVE IN SVETOVANJE

TUDI VODJA ODDELKA POPRIME ZA DELO NA TERENU

dobro opremljen in akreditiran laboratorij, dobra vzorčevalna oprema ter ustrezne delovne razmere.

Imamo veliko partnerjev, s katerimi kot enakovredni partnerji ali podizvajalci sodelujemo pri izvedbi posameznih projektov. Med njimi so KOVA Celje, EPI Spektrum, IVZ Ljubljana, ZZV IVO Maribor, OIKOS, ECHO d.o.o., Tehnična univerza Aachen, PUV Celje, Center za znanstveno raziskavo mineralnih vod Rogaška Slatina, TÜV Bayern Sava d.o.o., VGI Ljubljana, Institut Jožef Stefan, Biotehnična fakulteta, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, IRGO, ESOTECH in drugi.

Večji delež storitev - okoli 80 odstotkov - opravljamo za naročnike iz Šaleške doline (Termoelektrarna Šoštanj, Premogovnik Velenje, Gorenje, druga industrija, drobno gospodarstvo, občine, Komunalno podjetje), ostalo pa na širšem področju Slovenije (hidroelektrarne, občine, komunalna podjetja, industrija ...), kajti zaradi uspešno zaključenih projektov v Šaleški dolini smo pridobili pomembne reference in s tem nove naročnike. V letu 2001 so monitoringi odpadnih vod predstavljali 9 odstotkov letne realizacije oddelka, monitoringi površinskih vod 21,6 odstotka realizacije, svetovanja na področju ekologije 20,5 odstotka, odpadki 33,4 odstotka, poročila o vplivih na okolje 6 odstotkov, meritve emisij in imisij plinov 5,5 odstotka, sanacijski programi 2 odstotka in lokalne agende 2 odstotka letne realizacije oddelka.

KRATKA PREDSTAVITEV POMEMBNEJŠIH PROJEKTOV

Raziskave in spremljanje kakovosti jezer v Šaleški dolini
Monitoring jezer v Šaleški dolini poteka že več kot 10 let. Po uspešni uvedbi odlaganja pepela v zaprtem sistemu je Velenjsko jezero oživelo in je sedaj po kakovosti v zmerno

POSTAVLJANJE VETROVNE ROŽE (levo)
SPREMLJANJE METEOROLOŠKIH
PODATKOV (spodaj)

MERITEV EMISIJ
PLINOV NA
KOMUNALNEM
ODLAGALIŠČU

etrofnem stanju, kar pomeni, da ni prekomerno obremenjeno s hranilnimi snovmi. Družmirsko jezero je še čisto, zahvaljujoč dotoku Velunje, ki ni onesnažena. Škalsko jezero, ki ima med Šaleškimi jezери najdaljšo zgodovino, je zaradi preteklih grehov najbolj organsko obremenjeno. To se odraža v pomanjkanju kisika v spodnjih plasteh jezera v poletnem in jesenskem času. Če hočemo, da bodo jezera zanimiva, bo treba ohraniti dotoke in brežine neonesnažene.

VODNE BOLHE SO POGOSTI
PREBIVALCI JEZER V ŠALEŠKI DOLINI

VZORČEVANJE ZA SAPROBILOŠKE ANALIZE

Spremljanje kakovosti reke Pake in pritokov

Preiskave kakovosti površinskih tekočih voda Šaleške doline se opravljajo kontinuirano že več let. Zaznana so bila številna nihanja, a vendar v povprečju opažamo izboljšanje, ki je rezultat mnogih sanacijskih ukrepov. Pred 15 leti je bila Paka med najbolj onesnaženimi vodotoki v Sloveniji, danes pa je njeno kakovostno stanje bistveno boljše. To potrjujejo opravljene meritve ter pestra življenjska združba v njej.

Spremljanje kakovosti vode v akumulacijah HE Moste, HE Vrhovo in HE Formin

Hidroelektrarne so poseg v okolje, ki močno spremeni biotop - tekočo vodo spreminjajo v stoječo akumulacijo. Zato je treba določiti kakovostno stanje določenega vodotoka in sedimenta pred hidroelektrarno in za njo z biološkimi, fizikalno-kemijskimi, geomorfološkimi ter hidrološkimi analizami. V zadnjih nekaj letih smo spremljali stanje na akumulacijah reke Save v Mostah, Vrhovem in Završnici ter Drave na Forminu.

Poročila in ocene o vplivih na okolje

Ustreznost različnih posegov glede njihovih možnih vplivov na okolje se ocenjuje s poročili oziroma oceno vplivov na okolje. Izdelali že številna poročila za različne posege: gradnja TET 3, gradnja razžveplevalne naprave TEŠ, nova galvana Gorenje, tovarna hladilne tehnike Gorenje, Centralna čistilna naprava Šoštanj, tovarna stiroporne embalaže Gorenje ...

Čistejše tehnologije uporabe premoga

V zadnjih letih so vse bolj v razmahu čistejše tehnologije uporabe premoga, ki omogočajo bolj učinkovito in okolju prijazno predelavo in uporabo premoga, bolj učinkovito proizvodnjo, zmanjšujejo emisije in količine odpadkov ter povečujejo količino pridobljene energije na tono premoga. V sklopu razvijanja teh tehnologij v ERICo Velenje izvajamo projekte karbonizacije premoga, študijo izvedljivosti podzemnega uplinjanja premoga in izkoriščanja metana iz premogovega sloja.

EKO-MON

V TEŠ so na osnovi 27. člena Odloka o ureditvenem načrtu odlagališča pepela, žindre in produktov odžveplanja TEŠ, ki so ga sprejeli v Skupščini občine Velenje junija 1993, uvedli na območju sanacije ekološki monitoring (EKO-MON), ki ga ERICo Velenje izvaja že od leta 1996. Program monitoringa vključuje vse elemente okolja: zrak, vodo, tla in produkte zgorevanja, hrano ter krmo. S tem programom zajamemo vse prenosne poti onesnaževanja okolja z območja sanacije ugreznin v okolje.

Ekološki monitoring na deponiji premoga DEPO-MON

Deponija premoga predstavlja v Šaleški dolini površinski vir izhajanja različnih plinov, prahu in izcednih vod, zato smo opravili analizo omenjenih parametrov v različnih letnih časih in meritve meteoroloških parametrov z namenom ocene razširjanja onesnaženja v okolje. Pokazalo se je, da je le-to izrazitejše v smeri severozahoda in jugovzhoda, koncentracije emitiranih plinov in prahu se močno zmanjšajo v radiju 3 km od deponije in padejo pod 10 odstotkov začetne emisijske vrednosti. V izcednih vodah iz deponije so povišane vsebnosti sulfatov, nitratov, nitritov, ki so posledica spiranja premogovega prahu v vodo.

Monitoringi na odlagališčih odpadkov

Na komunalnih deponijah, tako tistih v obratovanju kot tudi že zaprtih (Ložnica, Laško), izvajamo monitoring emisij plinov, padavinskih vod, izcednih vod, podzemnih vod in meteorološke meritve v obsegu, ki ga zahteva Pravilnik o odlaganju odpadkov (Ur.l. RS št. 5/2000).

SPREMLJANJE EMISIJ V ZRAK PRI SOSEŽIGU
KOSTNE MOKE

VZORČENJE POTEKA TUDI V ZIMSKIH POGOJIH
NA LEDU

mag. Emil Šterbenk, vodja oddelka:

"ZA URESNIČEVANJE ENE OD POSTAVK RAZVOJNE VIZIJE ERICa VELENJE »ČIM VEČ LJUDI NAUČITI SPOŠTOVATI IN VAROVATI NARAVO« SMO LETA 1998 USTANOVLILI ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE IN PRENOS ZNANJA. S POVEČANIM OBISKOM SE JE VEČALO TUDI ŠTEVILO ZAPOSLENIH, NAŠE POSLANSTVO PA RAZŠIRILO. PO NOvem KOT ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ ŠE VEDNO DVIGUJEMO OKOLJSKO ZAVEST LJUDI, OBENEM PA Z RAZLIČNIMI RAZISKAVAMI IN PROGRAMI POMAGAMO POSAMEZNIKOM TER SKUPNOSTIM NJIHOV RAZVOJ NAČRTOVATI V SKLADU Z ZMOGLJIVOSTJO OKOLJA."

Emil Šterbenk

V treh letih po ustanovitvi se je, z izjemo vodstva številčno najskromnejši oddelek inštituta, kadrovsko okreplil, delo, ki ga v oddelku zaposleni raziskovalci opravljamo, je postalo precej bolj raznoliko in razgibano, v jubilejno leto 2002 pa smo vstopili z novim imenom, ki naše storitve bolje opredeljuje, hkrati pa izraža sodobno usmeritev in razvojne načrte. V oddelku so, za razliko od drugih oddelkov na inštitutu, v večini moški. Štirje raziskovalci imajo samo eno sodelavko. Vsi zaposleni v oddelku smo geografi, geografijo pa smo v času študija povezali z različnimi usmeritvami – s sociologijo, s sociologijo kulture in z zgodovino. V prihodnje se nam bodo pri opravljanju nalog gotovo pridružili tudi sodelavci drugih strok, ki bodo delo in storitve olajšali in izboljšali ter hkrati razširili možnosti delovanja oddelka.

VODENJE DELAVNIC ZA LOKALNO AGENDO 21

ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

EMIL NI POGOSTO NA FOTOGRAFIJI, SAJ JE "KRIVEC" ZA VELIK DEL FOTO ARHIVA

Strokovna homogenost oddelka je bolj ali manj naključna. Oddelek ni geografski oddelek, res pa se je pokazalo, da profil geografa dobro ustreza nalogam Oddelka za izobraževanje in trajnostni razvoj. Geografija je namreč veda, ki je že sama po sebi interdisciplinarna, nekakšna stična točka družbenih in naravoslovnih ved. Ugotavlja razširjenost, vplive in soodvisnost naravnih in družbenih dejavnikov, to pa je lastno tudi raziskovanju in reševanju okoljskih problemov. Tako so metode geografije lahko primerno izhodišče okoljskih študij ali eden od načinov za povezovanje in implementacijo dognanj različnih raziskav, geografski pristop pa je pravšnji tudi, ko skušamo okolje in okoljske probleme celostno predstaviti različnim javnostim. Majhnost oddelka omogoča dobro komunikacijo, okretost in prilagodljivost, kar je zaradi narave dela, ki ga sodelavci v oddelku opravljamo, velikokrat zelo potrebno in koristno, če ne celo nujno in odločilno. Naše delo je dinamično, pestro, sploh za razmere v raziskovalnih institucijah. Raziskovalci poleg vsakoletnih izobraževalnih projektov (raziskovalni tabori, osnovnošolska okoljevarstvena izobraževanja, predavanja, naravoslovni dnevi, ekskurzije, terenske vaje, seminarji, delavnice), s katerimi želimo svoje znanje in izkušnje posredovati drugim, opravljamo različne naloge, ki so vezane na informiranje, ozaveščanje, komuniciranje z javnostmi pa tudi s promocijo in trženjem. Pripravljamo publikacije, obvestila, članke, reklame, predstavitveni material, spletne strani. Seveda člani oddelka za izobraževanje ne skrbimo le za izobraževanje drugih, ampak se dobro zavedamo, da je

permanentno izobraževanje izredno pomembno tudi za nas. Stalno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje so nujni za kvalitetno opravljeno delo. Vodja oddelka pripravlja doktorsko disertacijo, en raziskovalec je vpisan na magistrski študij geografije in politologije, raziskovalka na dodiplomski študij turizma, vsi pa svoje znanje in sposobnosti izpopolnjujemo s pomočjo različnih seminarjev, delavnic, tečajev in strokovne literature (kartografija, računalništvo, tuji jeziki, andragogika, moderatorstvo ...).

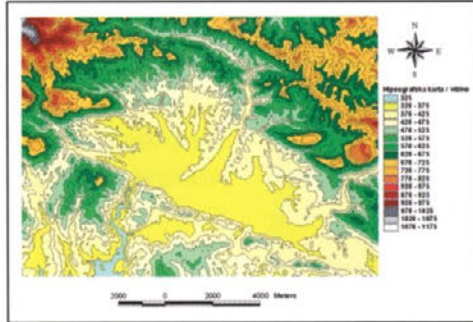
JUBILEJNI (10.) RAZISKOVNI TAVOR V VINSKI GORI JE OBISKAL PREDSEDNIK DRŽAVE

NA NAROVOSLOVNIH DNEVIH UČENCI SPOZNAJO VPLIVE ENERGETIKE NA OKOLJE

Raziskovalci iz oddelka smo nosilci lastnih projektov in raziskav (Vloga vodnih virov v trajnostno-sonaravnem razvoju Šaleške doline in obrobja; Monitoring temperatur vode v Šaleških jezerih; Lokalna agenda 21 za občine Celje, Žalec, Mežica, Črna na Koroškem; Razvojni načrt rekreacije in turizma v Šaleški dolini ter ob spodnjem toku Pake; Atlas raziskav, opravljenih za Termoelektrarno Šoštanj; javnomnenjske raziskave ...). Sodelujemo tudi pri projektih drugih oddelkov inštituta (Ekomon; Primerjalna študija onesnaženosti okolja v Zgornji Mežiški dolini; Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni faktor razvoja v Zasavski regiji; poročila o vplivih na okolje ...).

ERICo Velenje je z Oddelkom za izobraževanje in trajnostni razvoj postal eden od akterjev rekreacijsko-turističnega razvoja Velenja, saj je s svojimi programi samo v zadnjih treh letih v dolino privabil več kot petnajst tisoč obiskovalcev. Poleg tega smo člani oddelka mesto in regijo predstavljali na različnih strokovnih srečanjih, sejnih in z objavami ter tako precej naredili predvsem za drugačno dojetje Šaleške doline in njeno prijaznejšo javno podobo. S turizmom se ukvarjamo tudi v svojih raziskavah in strokovnih podlagah (Ocena ekološke primernosti prostora za rekreacijo in turizem na območju Velenjskega jezera; Rekreacijsko-turistični potencial Šaleških jezer; Urejanje bregov Družmirskega jezera; Prostorsko coniranje osnovnih rab prostora ob Družmirskem jezeru; Navade preživetja prostega časa prebivalcev Velenja; Prostorski učinki rekreacije prebivalcev Velenja in okoliških regij ...).

STROKOVNA PUBLICISTIKA IN RAČUNALNIŠKA KARTOGRAFIJA STA POMEBNI DEJAVNOSTI ODDDELKA ZA IZOBRAŽEVANJE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Projekte Oddelka za izobraževanje in trajnostni razvoj opravlja za naročnike ali za potrebe inštituta in pri tem sodeluje z raziskovalci iz drugih oddelkov, pa tudi z nekaterimi zunanjimi sodelavci, ki so strokovnjaki na svojih področjih. Med

najpogostejšimi poslovnimi partnerji oddelka so poleg velikih gospodarskih subjektov iz doline (Termoelektrarna Šoštanj, Premogovnik Velenje, Komunalno podjetje, Gorenje ...) lokalne skupnosti, izobraževalne ustanove in ministrstva. Redno se prijavljamo na različne razpise, s čimer povečujemo krog naših naročnikov in dejavnost širimo na območja izven dolinskih, včasih pa tudi državnih meja.

Z izobraževalnimi programi, s spremljajočo in drugo dejavnostjo v oddelku promoviramo okoljevarstvo, uspešne sanacije, sonaravni način življenja in trajnostni razvoj ter dvigujemo okoljsko zavest. Pomagata nam optimizem in

energija, ki ju črpamo predvsem iz uspešno opravljenih nalog in iz zadovoljstva strank. Kot vsi zaposleni na inštitutu ERICo se tudi v Oddelku za izobraževanje in trajnostni razvoj trudimo, da bi svoje delo opravljali čim bolj kvalitetno in dosegali vedno višje zahteve po kakovosti in odličnosti. Tudi okoljska odličnost podjetja ima več dimenzij. Dosegati jo moramo pri oblikovanju izdelkov in storitev, pri vodenju projektov in pri komuniciranju. Srečujemo se z vedno novimi nalogami in se trudimo, da bi jih bili kar najbolj vešč, da bi bili novim izzivom čim bolj kos in da bi tudi v prihodnje čimveč slabosti spremenili v priložnosti.

Ob koncu zapisa o dejavnosti Oddelka za izobraževanje in trajnostni razvoj pa naj povemo še, da je oddelka neformalno zadolžen tudi za organizacijo in popestritev dogodkov, o katerih lahko več

izveste na zadnjih straneh pričujoče publikacije. Kajti kljub vsem aparataram, rezultatom in certifikatom smo v ERICu še vedno pomembni predvsem ljudje. **Delamo za ljudi, zaradi ljudi je delati v ERICu lepo in zaradi ljudi je ERICo to, kar je!**

mag. Julija Beričnik Vrbovšek, vodja laboratorija:

"VRHUNSKA RAZISKOVALNA OPREMA, SODOBNI PROSTORI IN USPOSOBLJENO OSEBJE SO POGOJI ZA KAKOVOSTNE LABORATORIJSKE STORITVE. ZADOVOLJSTVO NAŠIH NAROČNIKOV NAS NAVDAJA Z OPTIMIZMOM, JE PA HKRATI TUDI OBVEZA IN VZPODBUDA. LE Z NENEHNIH VLAGANJEM V RAZVOJ BOMO OSTALI MED VODILNIMI LABORATORIJI V DRŽAVI IN UPOŠTEVANJA VREDEN SUBJEKT TUDI PREK MEJA."

Julija Beričnik

Okoljske raziskave so v veliki meri odvisne od rezultatov laboratorijskih analiz in meritev. Tudi pri ekoloških študijah v Šaleški dolini ni bilo nič drugače, prvi mladi raziskovalci so postavili tudi temelje današnje laboratorijske dejavnosti v ERICo Velenje. Že leta 1988 je začel delovati ekološki laboratorij. Začetki so bili skromni, oprema, s katero so razpolagali, je omogočala osnovne biološke in fizikalnokemijske raziskave vodnih, talnih in rastlinskih vzorcev. Skladno z rastjo in potrebami inštituta se je razvijal tudi laboratorij. Širil se je spekter analiznih parametrov, vrst vzorcev, dopolnjevala se je laboratorijska oprema, naraščalo je tudi število zaposlenih. Tako smo postopoma pričeli z analizami težkih kovin, plinov, organskih polutantov, z analizami premoga ipd. S selitvijo inštituta v nove prostore so bili izpolnjeni tudi pogoji, da laboratorij prilagodi svojo dejavnost zahtevam standardov kakovosti. Leta 2000 je laboratorij postal samostojni oddelek inštituta. Danes nas je v laboratoriju triindvajset, od teh ena magistra znanosti, osem sodelavcev z univerzitetno izobrazbo, dva z višjo in visoko strokovno izobrazbo ter dvanajst s srednjo in poklicno izobrazbo. Vrhunsko usposobljen kader je pogoj za kvalitetno delo, zato posebno pozornost posvečamo permanentnemu izobraževanju in usposabljanju. Dva mlada

ODDELEK LABORATORIJ

raziskovalca sta vpisana na enovit doktorski študij, trije na magistrski, štirje sodelavci pa pridobivajo znanja na dodiplomskem študiju. Dejavnost laboratorija je

OBISKI MINISTRA KOPAČA V LABORATORIJU ERICo

tesno povezana z ostalimi oddelki inštituta; predvsem pri vzorčenju, pripravi vzorcev in terenskih meritvah sodelujejo tudi zaposleni iz oddelkov za raziskovalno dejavnost ter tehnološke storitve in svetovanje. Obvladujemo obsežen spekter analiz, meritev in vzorčenj na področjih vodnih, talnih, rastlinskih in živalskih vzorcev, vzorcev plinov in atmosfere, premoga, produktov zgorevanja in razžveplanja ter raznih drugih vzorcev (moke, živila, kemikalije, razni materiali ipd.). Za analize tal, odpadnih voda in odpadkov imamo pooblastila Ministrstva za okolje in prostor.

Laboratorij se v največji možni meri prilagaja potrebam raziskav, ki jih opravlja inštitut. Poleg uvajanja novih postopkov poteka tudi stalna izboljšava obstoječih postopkov v smislu nižanja meja zaznavnosti, krajšanja časov analiz in zmanjševanja porabe kemikalij. Ker je laboratorij zelo kompleksen, organizacijsko zahteven sistem, je nujna tudi avtomatizacija in informatizacija določenih postopkov. Oboje je v zaključni fazi uvajanja.

Najpomembnejši vidik našega dela je vsekakor kakovost, pravilnost naših analiz. Kakovost smo potrdili tudi s pridobitvijo certifikata po ISO 9001 decembra 1999. Za laboratorij ta certifikat predstavlja zgolj odskočno desko za implementacijo sistema kakovosti po standardih, ki veljajo za laboratorije. Eden od njih je standard ISO 17025 (stari EN 45001). Pridobivanje tega certifikata je v zaključni fazi, glavno ocenjevanje smo uspešno prestali. Tako v najkrajšem času pričakujemo podelitev akreditacijske listine po standardu SIST EN ISO/IEC 17025.

In kako v prihodnje? Na strokovnem področju se bomo posvetili razvoju določevanja sledov, zvrsti, intermediatov in

DOLOČEVANJE ORGANSKIH POLUTANTOV

PRIPRAVA PLINSKIH MEŠANIC (zgoraj)

PRIPRAVA VZORCEV ZA ORGANSKE ANALIZE (levo)

INSTRUMENT ZA DOLOČANJE TEŽKIH KOVIN V SLEDOVIH

organskih polutantov, pozornost pa bo usmerjena tudi v postopke reprezentativnega vzorčenja in priprave vzorcev. S pridobljenimi certifikati kakovosti bo naša konkurenčnost še večja, pripravljani bomo tudi na izzive, ki jih prinaša približevanje Slovenije evropskim integracijam. Postati in ostati želimo vodilni laboratorij na področju okoljskih analiz v državi.

Kostna moka

Našo sposobnost prilagajanja različnim zahtevam, tako strokovnim kot organizacijskim, imamo vseskozi priložnost dokazovati, bodisi ob raznih intervencijah, strokovno zahtevnejših projektih ali časovno neugodnih rokih za izvedbo kompleksnih storitev. Tukaj ima posebno mesto problematika odstranjevanja viškov mesno-kostne moke v Sloveniji, saj je bila vrsta odločitev sprejetih prav na podlagi rezultatov naših analiz. Zato si ta primer zasluži, da ga nekoliko podrobneje predstavimo.

Ob začetku leta 2001 je skladno z vladno uredbo začela veljati prepoved uporabe mesno-kostne moke za prehrano živali.

Zato se je pokazala potreba po racionalni in neškodljivi uporabi oz. odstranitvi le-te. Najbolj logična in elegantna se je, tudi na podlagi izkušenj iz tujine, ponujala rešitev s sosežigom mok v termoenergetskih objektih.

V laboratoriju ERICa Velenje smo se z mesno-kostno moko srečali že januarja 2001, ko smo dobili nalogo okarakterizirati

VZORČEVANJE V TEŽKIH RAZMERAH

TESTIRANJE SENZORJEV ZA OGLJIKOV MONOKSID (zgoraj levo)

PRIPRAVE VODNIH VZORCEV ZA ANALIZE (zgoraj desno)

SKLADIŠČENJE KALIBRIRNIH PLINOV (levo)

ta material z vidika možnosti njegove uporabe v energetske namene. V kratkem času smo morali prilagoditi precejšnje število analiznih postopkov ter izvesti prve analize. Ker so bili rezultati vzpodbudni, je Svet občine Šoštanj dovolil pilotni poskus sosežiga mesno-kostne moke v Termoelektrarni Šoštanj. Poskusni sežig 150 ton moke je trajal od 24. do 26. aprila. V času sosežiga smo opravili obsežen monitoring trdnih, tekočih in plinastih emisij ter analize vhodnih materialov. Vzorčenja ter terenske in laboratorijske meritve smo izvajali ob sodelovanju s strokovnjaki ZZV IVO Maribor in Veterinarske fakultete Ljubljana. Šlo je za organizacijsko in strokovno zelo zahtevna dela, o čemer priča podatek, da so bili v projekt vključeni praktično vsi sodelavci laboratorija in precej sodelavcev iz Oddelka za tehnološke storitve in svetovanje, pod okriljem katerega je projekt potekal. Glede na obseg analiz in pestrost različnih vzorcev smo meritve zaključili v rekordnem času.

Meritve so pokazale, da v času nadomeščanja dela osnovnega goriva z mesno-kostno moko ni prišlo do povišanja ali spremembe emisij snovi v zrak, sprememb pa ni bilo zaznati niti v trdnih produktih izgorovanja. Na podlagi teh ugotovitev je Svet občine Šoštanj odobril redni sosežig mok v Termoelektrarni Šoštanj ob rednem spremljanju okoljskih parametrov. Del analiz še vedno izvaja naš inštitut, saj v laboratoriju stalno analiziramo vzorce kostne moke.

Andrej Glinšek

dr. Boris Stropnik, prvi direktor ERICa:

"V začetku je imela velika večina prebivalcev Šaleške doline enako, v nebo pjičo željo: ne zastrupljati jezera in reke. Ta želja je odprla možnosti za zelene, za mlade, ki so z drugačnimi pristopi, tudi s prenosom znanstvenih dosežkov v prakso, strokovno vodili spremembe odlaganja pepela.

Zadovoljstvo je bilo vsestransko in odmevno, tudi ob desetletnici. Zanesljivo ugotoviti glavne vzroke za negativne pojave v okolju in razviti tehnologijo, katere stranski vplivi ne ogrožajo zdravja, je

največji izziv. Tovrstna rast je odločilnega pomena za nove in nove uspehe ERICa Velenje."

Jaroslav Vrtačnik, Termoelektrarna Šoštanj:

"Tako kot so si sledili uspehi na ekološkem področju v naši dolini, tako je z njimi rasel tudi ERICo. Od treh projektov v letu 1987, ko ga uradno še ni bilo, do skoraj dvajset v letu ustanovitve in skoraj štirideset v letu 2001. Kontinuirano ugotavljanje in spremljanje stanja v našem okolju je potrjevalo pravilnost izvedenih sanacijskih ukrepov in dajalo strokovne usmeritve za njihovo nadaljevanje. ERICo se je razvil v sodoben, strokovno izjemno usposobljen in uveljavljen inštitut, ki mu vrhunsko znanje zaposlenih, dobra

opremljenost in pridobljene reference zagotavljajo nadaljnjo uveljavitev doma in v tujini."

dr. Franc Žerđin, Premogovnik Velenje:

"Zelo dobro se spominjam let, ko se je v Sloveniji dogajalo ekološko gibanje, povzročeno tudi zaradi odkopavanja premoga in pridobivanja električne energije v termoenergetskih objektih. V Šaleški dolini je bil konflikt interesov energetike in naravovarstvenikov še posebej močno poudarjen, predvsem zaradi velikih pritiskov države po čim višji proizvodnji električne energije.

Čeprav nam je primanjkovalo znanja in tudi denarja, smo imeli na srečo mnoge ljudi, tako

v energetiki kot tudi v občinskih, političnih in drugih ustanovah, ki so se, v interesu zaščite okolja in zdravja ljudi, bili pripravljeni spopasti z novimi, zelo zahtevnimi izzivi tudi na področju ekološke sanacije. V to obdobje spada tudi ustanovitev ekološkega inštituta ERICo.

Spominjam se, s koliko težavami smo se srečevali pri tem dejanju in tudi, s kakšno nestrpnostjo smo pričakali vsak izdelek, ki je v tem, takrat še zelo majhnem kolektivu, nastajal. Prepričan sem, da je bila ustanovitev ERICa pogumno dejanje, kot tudi, da v Šaleški dolini brez njega ekološke sanacije ne bi opravili tako dobro, kot smo jo. Danes je ERICo moderno zasnovan ekološki inštitut s številnimi uveljavljenimi raziskovalci in zunanjimi sodelavci. Njegova nadaljnja vsestranska rast niso več samo sanje, je realnost, ki jo moramo znati negovati in spodbujati tudi v prihodnje. Moje čestitke ob okroglem jubileju so zares iskrene."

dr. Peter Stegnar, Institut Jožef Stefan:

"Danes praznujemo deset let delovanja ERICa in petnajst let prizadevanj za boljše okolje v Šaleški dolini, v kar se je aktivno vključil že od vsega začetka tudi Institut Jožef Stefan iz Ljubljane. Prve spodbudne raziskave so privedle leta 1992 do ustanovitve zavoda ERICo in leta 1995, ko je Institut Jožef Stefan pristopil med ustanovitelje, je ERICo postal Inštitut za ekološke raziskave. Na ERICu raziskujejo vplive človekovih dejavnosti na okolje, razvijajo in prenašajo nove tehnologije

v uporabo, izdelujejo sanacijske programe in drugo. Njihovo kvalitetno delo se je odrazilo tudi v tem, da je nekdanje Ministrstvo za znanost inštitutu kmalu po ustanovitvi podelilo status raziskovalne organizacije. To kaže, da znanje vsakega posameznika, povezano z znanjem in izkušnjami vseh članov kolektiva, ostaja glavno načelo za uspešno delo današnjega slavljenca, ki poskuša program aplikativnih raziskav ob pomoči moderne opreme še bolj približati zahtevam uporabnikov."

mag. Drago Bahun, Gorenje d.d.:

"Posebej v zadnjih desetih letih je v Šaleški dolini opazna velika sprememba v kvaliteti okolja. Prepričan sem, da se to odraža v celotni kvaliteti družbenega življenja. Pri tem ima pomembno vlogo tudi ERICo. Tu ne poudarjam samo pomembnega strokovnega dela s področja ekologije. ERICo postaja predvsem sinonim za kolektiv z znanjem, vrlino, ki pomeni osnovo za gospodarski in družbeni razvoj doline v naslednjih letih. Predvsem mladi vrhunski strokovnjaki inštituta ERICo so pravi dokaz za to. Za njihovo delo

jim ob jubileju iskreno čestitam."

dr. Milan Medved, Holding slovenskih elektrarn:

"Delovanje ERICa, inštituta za ekološke raziskave, spremljam že od konca osemdesetih let. Dobro mi je poznana njegova preobrazba iz začetne skupine z nekaj raziskovalci v današnji inštitut s 50 zaposlenimi in z vrhunsko izobraženimi strokovnjaki. Pridobivanje premoga in proizvodnja električne energije sta poleg še nekaterih drugih gospodarskih dejavnosti trajno zaznamovala Šaleško dolino in njene prebivalce. V prebujanju ekološke zavesti tu delujočih podjetij in njihovih zaposlenih je

vseskozi vodilno vlogo igral v ta namen ustanovljeni inštitut ERICo, zato niti ni presenetljivo, da je v naši dolini prva asociacija, ki se porodi človeku na besedo ekologija, prav ime tega inštituta. Vesel sem, ker se vse bolj potrjuje pravilnost naše odločitve, da inštitut iz občinsko oziroma regijsko pomembnega centra preobrazimo v slovensko prepoznavnega, saj projekti, ki jih zadnja leta izvaja ERICo, vedno pogosteje prihajajo iz različnih slovenskih okolij in so, kar je še posebej razveseljivo, vse bolj tudi evropsko usmerjeni."

Srečko Meh, župan Mestne občine Velenje:

"Vsako zgradbo sestavljajo delčki, kamenčki iz katerih sestavimo mozaik. Občino, Šaleško dolino sestavljajo družbe, ustanove, društva, krajevne skupnosti, podjetja, predvsem pa skupnost sestavljajo ljudje. Inštitut ERICo Velenje je inkubator znanja in šaleške (ekološke) samozavesti in prav gotovo sodi med tako sestavljene zgradbe. Je pomemben del skupnosti. Danes je ERICo v slovenskem prostoru pomemben raziskovalni inštitut, ki je zrasel iz ideje, ki se je pred leti porodila na SOZDU REK Velenje, ter je podpirala

miselnost in težnjo, da lahko mladi izobraženci najdejo priložnost doma, v dolini, v Velenju. To idejo so udeležili ljudje. Vizionarska ideja, misel, je preko ustanovitve ERICa zagotovilo, da želimo živeti v zdravem okolju. ERICo - njegovi znanstveni sodelavci ste dokaz, da je temu res tako. Obenem pa ste tudi gonilo razvoja ne samo v našem ožjem okolju, ampak tudi na slovenski ravni, kar potrjujeta obe obletnici, ki ju obeležujete v letošnjem letu. Ob tej priložnosti in pomembnem jubileju vsem, ki ste zaslužni za uspehe inštituta ERICo, iskreno čestitam in izrekam dobre želje tudi za vnaprej."

Matjaž Vetrh, najmlajši ERICovec po stažu:
 »ERICo se mi zdi perspektivno podjetje, predvsem z vidika, da je ekologija kot stroka še vedno v vzponu oz. je veda prihodnosti. Po mesecu dni dela se mi zdijo odnosi v kolektivu dobri, tehnična opremljenost prostorov je odlična, skratka, delovne razmere so idealne.«

Gabrijela Triglav, najmlajša ERICovka po stažu:
 »Delo v ERICu mi je všeč zaradi tega, ker lahko znanja iz biologije, ki sem jih pridobila med študijem, uporabim praktično pri svojem delu. Znanje lahko uporabljam pri delu docela aplikativno.«

Rudi Ramšak, najstarejši ERICovec po stažu:
 »Veseli me, da imam kot najstarejši ERICovec po stažu še vedno občutek, da sem v inštitutu pripravnik ...«

mag. Lili Mijač, najstarejša ERICovka po stažu:
 »V službo sem prišla pred petnajstimi leti prva (pet minut pred Rudijem) izmed petih zagnanih in novih spoznanj željnih biologov. Na začetku nismo imeli za delo tako dobrih razmer kot danes, pa vendar nam je bilo lepo. Počasi smo orali ledino za ERICo, kakršen je danes.«

mag. Alenka Zupšek, najmlajša magistra na ERICu:
 »V službi se vsak dan naučim kaj novega, tako strokovno kot duhovno. Prijetno je delati v kolektivu, ki je mlad in odprt za ideje.«

Alojz Kajba, drugi najstarejši ERICovec:
 »Kolikor sem mlademu kolektivu dvignil povprečno starost, me je kolektiv zelo dobro sprejel. ERICu želim, da bi se tako strmo kot do sedaj, vzpenjal v bodoče in tudi po moji upokojitvi.«

Irena Yukadinovič, najstarejša ERICovka:
 »Na delovnem mestu imamo zelo dobre razmere, organizacija dela je dobra, za delo dobiš vedno opremo in material, ki ju potrebuješ. Sodelavci so mladi, tako da si primoran, da se vedno kaj novega naučiš, mladi te vlečejo naprej, da gre naše strokovno znanje v korak s časom.«

Boris Jakop, najmlajši ERICovec:
 »Kot najmlajši ERICovec lahko povem, da se na inštitutu zelo dobro počutim. Všeč mi je delo, ki je zelo pestro, dinamično in zanimivo, pa tudi sodelavci in sodelavke, ki so me kot pripravnika lepo sprejeli.«

Prvo enotedensko jadrnanje se je zgodilo junija 1994.

Izkušena veteranska ekipa na jadrnanju zaupa sodelavcu in krmarju Dolfu.

Lepši del ekspedicije na grškem otoku Santorini v maju 1995.

Skupinska fotografija ERICo-vcv za egiptološke učbenike pri Gizah, april 1999.

Otok Mana je bil ena od postaj zadnjega jadrnanja po Kornatih.

Na bograču v Rotovski kleti po ekskurziji in obisku na mariborski univerzi.

Za zanimivo fotografijo smo pripravljani storiti marsikaj. To, da smo nekateri maskirani celo leto, nekateri pa le za pusta, je menda jasno.

Ker v kolektivu prevladujejo dame, moramo fantje na novoletnih zabavah plesati do onemoglosti.

Ko nekemu, ki pozna podjetja v Šaleški dolini omeniš ERICo, je eden pogostih komentarjev tudi ta: »Ja, ti se pa znajo imeti dobro ...« Marsikdo nam to zavida, nekateri so kritični, sami pa se zavedamo, da je temelj dobrih delovnih odnosov tudi ta, da poznamo drug drugega drugače in bolje. Ob druženjih na strokovnih ekskurzijah in sindikalnih izletih spoznavamo več kot samo strokovne in delovne vrline sodelavcev. Spoznavamo se kot ljudje, ki smo sicer različni, a s podobnimi poklicnimi interesi. To, kar smo večkrat zapisali, da je ERICo več kot samo inštitut, še kako drži. Smo sodelavci, ki si znamo utrgati tudi ure prostega časa za prijatelje iz službe.

Pred prirodoslovnim muzejem na strokovni ekskurziji na Dunaju pomladi 1999.

Na jadraniu leta 1998 smo imeli veliko jadralskih debitantov in prvič najeti dve barki.

Med izletom na Elbo smo si ogledali tudi Toskano in primerjali poševni stolp v Pisi s starim preloškim jaškom.

Na jadraniu nas ženeta naprej skupni cilj in pravi veter.

Košarko igramo na piknikih in na tedenski rekreaciji.

Foto album pripravil:
Matjaž Šalej

Pozimi se skupaj odpravimo tudi na smučanje. Od leta 1996 se je smučarska moda že precej spremenila.

ERICo-vci

Čepijo od leve: Boris, Lidija, Zoran, Mojca, Nataša, Alenka, Matjaž;

Stojijo: Andrej, Marta, Matjaž, Emil, Melita, Alojz, Karin, Nives, Simona, Urša, Erika, Mitja, Milojka, Boštjan, Darja, Boštjan, Franc, Janez, Irena, Gabrijela, Boštjan, Suzana, Vlasta, Nataša, Meta, Klara, Damijan, Samar, Rudi, Polona, Tatjana, Tanja, Barbara, Marko, Lili, Jožica, Mojca, Stane, Jelka;

Manjkajo: Cvetka (sestane), Julija in Helena (dopust), Vesna in Natalija (porodniški dopust), Andreja (delo v Trbovljah), Klemen (vodenje skupine), Poldka (bolniška odsotnost), Dušan (delo v Ljubljani), Boris (delo doma), Alenka (delo na terenu), Lidija (delo v laboratoriju)

Povezani ponujajo turistom več

“To, da se med seboj povežejo turistični ponudniki nekega kraja, še več regije, je zame popolna novost in presenečenje. Tega v Sloveniji ne poznamo, saj raje drug drugemu nagajamo in skušamo speljati turiste, namesto da bi jih s skupnim nastopom privabili čim več,” je bila odločna predstavnica TA Kompas iz Zreč.

Bo že vedela, saj je tudi rekla, da bi lahko Zreče, Rogla in bližnje Slovenske Konjice svojo bogato turistično ponudbo tržili skupaj, a se zapirajo vsak v svoje meje. To je povsem drugačna zgodba slovenskega turizma, kot tista, ki se začne v Velenju oziroma v Savinjsko šaleški regiji.

Turistični ponudniki iz te regije so 14. maja v Velenje povabili predstavnike turističnih agencij, turistično informacijskih centrov, turističnih podjetnikov in drugih turističnih delavcev ter novinarjev in jim v hotelu Paka z besedo predstavili bogato turistično ponudbo regije SA-ŠA, nato pa jih na ogled glavnih znamenitosti tudi popeljali.

“Velenje nikoli ni veljalo za turistično mesto in ljudje so od nekdaj dvomili, da je turizem lahko naša razvojna možnost. Najprej smo Šaleško dolino morali očistiti dimnih plinov, sanirati ugreznine, nato urediti kulturne in druge zanimivosti in poskrbeti za prenočitvene zmogljivosti.

In danes naša razvojna komponenta je turizem, presekati pa moramo lokalno zaprtost in skupaj tržiti naše blagovne znamke. S tem bomo privabili več obiskovalcev in vsi skupaj več zaslužili in za to zaposlenim v turizmu gre,” je v uvodnem pozdravu udeležencem srečanja poudaril župan MO Velenje **Srečko Meh**.

Direktorica hotela Paka **Petra Zlatoper** je bila še bolj konkretna: “Ob bivanju v našem hotelu vam ne moremo ponuditi pogleda na jezera, morje ali Alpe. Velenje je industrijsko mesto - in tega ne mislimo skrivati -, a je lepo urejeno, zeleno, mesto in okolica pa nudita ogled mnogih zanimivosti. Veliko naših gostov je bilo preseñenih, saj so Velenje premalo poznali oziroma so imeli o njem negativno mnenje.”

Da bi takšno mnenje spremenili v pozitivno in pokazali lepote Savinjsko Šaleške regije, so na srečanju svojo ponudbo predstavili: Turistično informacijski center Velenje, Hotel Paka, Muzej premogovništva Slovenije, ERICo, Kulturni center Ivana Napotnika Muzej Velenje, Mozirski gaj, Muzej gozdarstva in lesarstva grad Vrbovec Nazarje ter Turistično društvo Šempeter v Savinjski dolini z Rimsko nekropolo in jamo Pekel.

Po kratkih predstavitvah vseh naštetih so se udeleženci srečanja popoldne odpeljali na ogled nekaterih od teh zanimivosti, dan pa sklenili v stari gostilni na Velenjskem gradu. Bili so utrujeni, a zelo zadovoljni, preseñeni in navdušeni.

Mnenje ene od udeleženk je zapisano v uvodu, druga, vodja TA Apolo iz Slovenskih Konjic je dodala: “Današnja predstavitev me je držala v napetosti in pričakovanju cel dan. Vaše kraje poznam, a nisem še bila v Muzeju premogovništva Slovenije, nisem poznala muzeja v gradu Vrbovec... Predstavljen program je zelo primeren za šole, društva, upokojence in prav gotovo ga bomo ponujali in prodajali tudi v naši agenciji.”

Eden od glavnih organizatorjev **Stanko Brunšek**, vodja prodaje in namestnik direktorice hotela Paka, pa je takole pojasnil glavni namen srečanja in celotno idejo. “Z Muzejem premogovništva Slovenije in TIC Velenje sodelujemo že dalj časa. Sodelovali smo na turističnih borzah v tujini in Sloveniji ter z nabiranjem znanja in izkušenj ugotavljali, da bi lahko našo turistično ponudbo bolj tržili, če bi

jo popestrili, vključili vanjo več ponudnikov. Izdelali smo skupni turistični program, vezan na ponudbo v Šaleški dolini. Zdaj smo ta program razširili na regijo SA-ŠA. Ponujamo dvodnevni izlet s polnim penzionom in nočitvijo v hotelu Paka ter ogledom omenjenih znamenitosti, katerih število lahko po želji obiskovalcev prilagajamo. Cena brez prevoza je okoli 10.000 tolarjev.

Turistični ponudniki, ki smo se predstavili danes, bomo pripravili skupni prospekt in zastavili marketinško akcijo, tudi za tujino. Ne pričakujemo trume turistov, morda si je tudi ne želimo. Smo realni in prepričani, da lahko obiskovalcem Velenja, Šaleške doline ter Zgornje in Spodnje Savinjske doline veliko pokažemo. V Velenju danes v glavnem prenočujejo poslovni gostje, udeleženci različnih izobraževanj, ki jim bo za sprostitev zagotovo dobrodošel krajši izlet ali ogled kakšne znamenitosti. Naše ciljne skupine so upokojenci, društva, sindikalne organizacije, šole, družine.

S to predstavitvijo našega programa smo organizatorji zadovoljni, saj smo goste pritegnili, navdušili in prepričani smo, da bodo naša prizadevanja obrodila sadove.”

Diana Janežič

DIT se predstavi

Pravkar ste začeli prebirati prvi članek v novi rubriki v Rudarju. To je rubrika, ki jo bomo pripravljali člani Društva inženirjev in tehnikov, namenjena pa je članom društva ter vsem, ki jih naše delovanje zanima.

Kot smo zapisali v svoj program dela, je Društvo inženirjev in tehnikov poslovnega sistema Premogovnik Velenje namenjeno strokovnemu in družabnemu združevanju njegovih članov. Zavzemamo se, da svojim članom nudimo strokovni in osebni razvoj, pridobivanje novih znanj na področju stroke kot tudi na drugih interesnih področjih, hkrati pa jih z družabnimi, športnimi in kulturnimi aktivnostmi spodbujamo k čim prijetnejšemu medsebojnemu druženju.

S svojimi aktivnostmi želimo prispevati k pozitivni klimi v poslovnem sistemu, omogočiti čim boljše medsebojno spoznavanje strokovnega kadra, skozi strokovne debate pa prispevati svoj delež k razvoju v podjetjih. Želimo spodbuditi tudi razmišljanje in razpravljanje o konkretnih problemih, ki se pojavljajo tako v strokovnih kot drugih sferah našega vsakdanjika.

Zavedamo se, da zaradi vse ostrejšega tempa življenja sodelavci vse manj časa namenjamo komuniciranju drug z drugim, vse manj časa lahko namenimo temeljitim strokovnim debatam, še manj pa tistemu delu odnosov, ki mu pravimo družabni, pa naj bodo povezani s stroko ali pa tudi ne. Ker želimo z aktivnostmi Društva inženirjev in tehnikov poseči na vsa področja našega življenja, bomo organizirali vsaj eno aktivnost na mesec.

In katere so konkretne naloge in aktivnosti DIT-a v letu 2002?

Aktivnosti DIT v povezavi s **stroko** so namenjene informiranju o novostih, tako pri tehničnih, organizacijskih, strateških in vseh drugih dejavnostih. Hkrati želimo naše člane seznanjati, izobraževati in spodbujati k aktivni vlogi v oblikovanju naše prihodnosti.

Strokovna predavanja so namenjena spoznavanju novosti, drugačnih idej, ki so lahko plod razvoja našega poslovnega sistema.

Predavanja izven strokovnih področij so namenjena seznanjanju z drugimi zanimivostmi, s katerimi se ukvarjajo naši člani, poslovni partnerji in povabljeni gostje.

Ekskurzije nam bodo omogočile srečevanja s strokovnimi izzivi drugih, seznanjanje z novimi pogledi, spoznavanje naravnih, kulturnih in drugih znamenitosti, hkrati pa priložnost za prijetno druženje.

Okrogle mize so namenjene debati o naših problemih, priložnostih, stroki, razvoju in še čemu.

Naša **športna dejavnost** je namenjena sproščenim skupnim uram. Za naše člane ostaja organizirano letno igranje tenisa ter teniški turnir ob **DIT-ovih dnevih**, na pobudo članov pa smo pripravljene organizirati še kakšno drugo redno športno aktivnost.

Enkrat letno bomo organizirali **športni dan** za vse člane, čim pogosteje pa bomo organizirano poskušali spoznati tiste športe, ki se jih ne lotevamo ravno vsak dan.

Kot smo že zapisali, dajemo velik poudarek tudi **druženju** članov DIT. Večina družabnih dogodkov je že tradicionalnih in ostajajo tudi v prihodnje. Ti so: praznovanje sv. Barbare, DIT-ovi dnevi, martinovanje, kostanjev piknik.

Člane bomo obveščali podobno kot do sedaj, to je s plakati na oglasnih deskah, poskrbeli pa bomo tudi za vedno zanimivo branje in sveže novice v DIT-ovi rubriki v našem poslovnem glasilu Rudar.

Najbolj pomembno za uspešno delovanje društva je **aktivno vključevanje članov**. Zato je prav, da se aktivno vključujete v organizirane dejavnosti, da ste aktivni v razpravah na predavanjih in okroglih mizah, še posebej pa ste dobrodošli tisti, ki želite s svojim delom in pripombami pomagati k številu in h kvaliteti društvenih aktivnosti.

Novo vodstvo DIT-a

Člani Društva inženirjev in tehnikov so se zbrali 25. aprila v restavraciji Klub na redni letni skupščini društva, ki je bila tudi volilna.

Po pregledu poročila o delu društva, ki ga je podal dosedanji predsednik mag. Marjan Hudej, finančnega poročila in poročila nadzornega odbora, so sprejemali spremembe statuta društva ter predlagali še nekaj drugih sprememb.

Tako so med drugim sklenili, da so člani Društva inženirjev in tehnikov lahko tisti, ki so zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje, da bodo za boljše obveščanje članstva uvedli redno rubriko o svojih novicah v Rudar, da preimenujejo disciplinsko komisijo društva v častno komisijo, skupščino pa v občni zbor, določili so pogoje za veljavnost glasanja in za prenehanje članstva, odločili, da predsednika v odsotnosti nadomešča tajnik ter da članstvo v DIT ne preneha z upokojitvijo člana, če ta izpolnjuje obveznosti društva.

Nato so razrešili dosedanje vodstvo DIT in izvolili novega. Izvoljeni so bili:

- ✓ v izvršilni odbor Marko Mavec, predsednik odbora in predsednik DIT, Andrej Blažič, tajnik, Drago Potočnik, blagajnik, Damjan Kanduti, član, Bojan Jezernik, član;
- ✓ v nadzorni odbor dr. Evgen Dervarič, Marjan Lampret, Drago Kotnik;
- ✓ v častno komisijo Vinko Kotnik, Stanislav Dacar, Raif Lukavačkič.

Še to! Kot je v navadi, je tudi skupščini DIT sledilo predavanje. Tokrat so dr. Evgen Dervarič, Marko Mavec in mag. Andrej Blažič predstavili svoj ogled premogovnika Carbosulcis na Sardiniji, ki so ga obiskali marca letos.

Upravni odbor DIT

Slovenski premog je potreben

Društvo inženirjev in tehnikov je za majsko predavanje izbralo predstavitelja dr. Franca Žerdina, direktorja Premogovnika Velenje o vlogi premogovništva v osnutku Nacionalnega energetskega programa.

NEP nastaja že veliko let v okviru Slovenskega nacionalnega komiteja Svetovnega energetskega sveta, pri njem pa sodelujejo številni strokovnjaki rudarske, elektro, ekonomske in pravne stroke.

Kako zahteven in pomemben dokument nastaja, povedo med drugim podatki, da je bilo med letoma 1996 in 1999 izdelanih 16 različic programa, a nobena ni bila sprejeta, po sprejetju Zakona o energetiki leta 1999 pa še 6 različic. Priprave programa naj bi bile zdaj v zaključni fazi, saj naj bi do konca leta nastal predlog NEP.

V NEP so določene energetske bilance za 10 let in okvirno za 20 let, dolgoročni razvojni cilji usmeritve energetskega sistema in oskrbe z energijo, vlaganja v javno infrastrukturo energetike, vlaganja v obnovljive vire in učinkovito rabo energije, NEP naj bi obdelal ekonomsko upravičene tehnologije v energetiki ter opredelil obseg vlaganj v energetske dejavnosti. Dr. Žerdin je v nadaljevanju svojega predavanja predstavil glavne značilnosti dogajanja v svetovnem premogovništvu. Poraba premoga se vse bolj omejuje na pridobivanje električne energije, v prihodnje naj bi za to porabili 88 odstotkov pridobljenih količin premoga, v svetovni proizvodnji primarne energije pa je premoga četrtina. Poraba premoga narašča v državah v razvoju (Indija, Kitajska), največ pa ga pridobijo v ZDA, Rusiji in na Kitajskem.

Ocenjujejo, da je svetovnih zalog premoga okoli bilijon ton in s sedanjo tehnologijo in nivojem bi pridobivanje lahko potekalo še 200 let. Pomen svetovnega premogovništva je v velikem številu zaposlenih ljudi v tem sektorju: na Kitajskem od premogovništva živi kar 5 milijonov ljudi, v Rusiji 200.000.

V Evropi pridobimo le tretjino potrebne premoga in nekatere države

so kar med 50 in 70 odstotki odvisne od uvoza. Vodilne proizvajalke premoga so Nemčija, Španija in Velika Britanija, sicer pa smo v zadnjih 10 letih v Evropi zaprli 113 premogovnikov in izgubili 440.000 delovnih mest.

V Evropi so temelji pridobivanja premoga ekonomičnost, varovanje okolja in zanesljivost oskrbe z električno energijo, tudi v Evropi kot v svetu pa se stopnjuje problem nastajanja toplogrednih plinov zaradi izločanja CO₂ pri izgorevanju premoga.

Zaradi slednjega je bil leta 1997 sprejet Kyotski sporazum o zmanjšanju emisij CO₂ v vsaki državi, podpisnici sporazuma, na nivo iz leta 1986. V Sloveniji to pomeni zmanjšanje za 8 odstotkov. Junija naj bi Slovenija uvedla takse za onesnaževalce zraka s CO₂, vendar je dr. Žerdin dejal, da naj domači premogovniki takse ne bi plačevali.

“V Premogovniku Velenje smo veliko naredili za znižanje emisij CO₂, ker se je od leta 1986 do danes zelo zmanjšal odkop premoga. V Sloveniji pa smo tudi zaprli nekaj premogovnikov. Tako postajajo največji onesnaževalci s CO₂ promet in nekatere industrijske panoge,” je dejal dr. Žerdin.

Ocenjujemo, da je v slovenskih zalogah še 42 milijonov ton rjavega premoga, lignita pa okoli 177 milijonov ton. V rudniku Trbovlje-Hrastnik v zapiranju naj bi premog odkopavali še do leta 2007, v Velenju pa do leta 2025.

Velenjski premog se bo porabljal izključno v TEŠ za pridobivanje električne in toplotne energije, v TET in TETO Ljubljana pa tudi uvoženi premogi. “Premog iz Premogovnika Velenje je slovenska energetska rezerva, saj z njim zmanjšujemo energetske odvisnosti Slovenije od uvoza drugih energentov oziroma elektrike. V Velenju naj bi še deloval tudi edini slo-

venski izobraževalni center za rudarje,” je poudaril predavatelj.

Ob koncu svojega predavanja je dr. Žerdin predstavil še ukrepe, ki smo jih v zadnjih letih v Premogovniku Velenje postorili za večjo konkurenčnost. Tako nenehno večamo storilnost, zmanjšali smo število odkopov, število zaposlenih, povečali odkopne učinke, zmanjšali število nezgod, humanizirali delo na odkopih ...

Z nastajanjem Nacionalnega energetskega programa pa se odpirajo tudi vsaj štiri dileme, ki bodo v Premogovniku Velenje predmet strokovnih razprav, strateške konference in številnih aktivnosti pri načrtovanju razvoja:

- ✓ ali bomo podprli gradnjo novih termoenergetskih objektov v Šoštanju (ali imamo dovolj premoga zanje oziroma ali znamo z novimi tehnologijami povečati toplotno vrednost lignita?),
- ✓ ali bo velenjski premog še konkurenčen, če vlada tudi zanj določi takso za CO₂,
- ✓ kakšne posledice bo imelo odprtje energetskega trga 1. 1. 2003, ko bo za 30 odstotkov porabnikov električne energije omogočen uvoz energije ter
- ✓ kakšne zakonske omejitve bodo sprejete glede koncentracij CO₂ na odkopih.

Dr. Žerdin je svoje predavanje sklenil z mislijo, da sta slovensko javno mnenje in stroka naklonjena pridobivanju premoga v Premogovniku Velenje, ob tem pa nas svetovni in evropski trendi v premogovništvu ter vse ostrejša okoljska zakonodaja silijo v nenehen razvoj novih tehnologij in k povečevanju ekonomičnosti pridobivanja premoga.

Diana Janežič

Vztrajnost in učenje

Velika dvorana Kina Velenje je bila v torek, 14. maja, premajhna za vse, ki so se udeležili zaključne slovesnosti že 19. gibanja Mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline. Letos so se raziskovalcem iz občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki pridružili tudi mladi iz Braslovč.

113 mladih raziskovalcev je skupaj izdelalo največ nalog v vseh letih dozdej, kar 66, na področjih družboslovnih in humanističnih ved ter naravoslovnih, biotehničnih in tehničnih ved. Od tega je bila polovica nalog osnovnošolskih, 31 srednješolskih in 2 študentski.

Organizator in izvajalec gibanja je Šolski center Velenje ob finančni pomoči Mestne občine Velenje, občin Šoštanj in Šmartno ob Paki, Zveze za tehnično kulturo Slovenije in gibanja Znanost mladini. Med podjetji, ki pomagajo gibanju, je tudi poslovni sistem Premogovnik Velenje. Premogovnik Velenje je bil letos že petič organizator vsakoletnega nagradnega izleta za raziskovalce iz 7. in 8. razredov osnovnih šol, Boris Potrč, vodja službe VPD, je član programskega sveta gibanja, iz poslovnega sistema pa prihaja tudi predsednik ocenjevalnih komisij mag. Emil Šterbenk ter precej članov strokovnih komisij, recenzentov raziskovalnih nalog.

Letos so to bili: za osnovnošolske naloge iz družboslovnih in humanističnih ved David Geršak, Matjaž Šalej in Mojca Ževart ter za naravoslovne in biotehniške vede Dejan Papež, za srednješolske naloge iz družboslovnih in humanističnih ved Janko Mijoč, Matjaž Šalej in Klemen Kotnik, za naravoslovne in biotehniške vede mag. Mojca Bole ter za tehniške vede Jože Janežič.

Predsednik programskega sveta gibanja je bil tudi letos **mag. Franc Avberšek**, direktor Inštituta za ekološke raziskave ERICO. V svojem nagovoru mladim raziskovalcem je poudaril, da so prav vsi, ki so svoje raziskovalne naloge pripeljali do konca, zmagovalci. Položil jim je na dušo, naj pozitivno energijo, s katero so se pri tem napolnili, izkoristijo za postavljanje novih, še zahtevnejših ciljev ter naj čimveč uporabljajo dobre navade in izkušnje, ki so jih pridobili pri raziskovalnem delu. Dodal je še,

naj jih v življenju ne ustavijo težave in ovire, temveč naj jim predstavljajo izziv. Mladim raziskovalcem je v imenu mestne občine Velenje čestital podžupan **Dragan Martinšek**, ki je poudaril

pomen raziskovanja ter vpeljevanja znanja v prakso. "Pomen raziskovalnega dela je v tem, da mlade navaja na samostojno razmišljanje, jih uči vključevanja lastnega znanja v timsko delo, ponazoritve tega znanja v nalogi ter prikaza na javni predstavitvi. V procesu globalizacije, ki tudi Slovenije ne bo obšla, sta samozavest in znanje zelo pomembna," je dejal.

Spodbudne besede raziskovalcem in izraze podpore gibanju sta v svojih nagovorih izrekla tudi župana Šoštanja **Milan Kopusar** in Šmartnega ob Paki **Ivan Rakun**.

Predsednik ocenjevalnih komisij **mag. Emil Šterbenk** je poleg največjega števila raziskovalnih nalog dozdej poudaril tudi njihovo veliko kakovost in resnost tem, ki se jih mladi raziskovalci lotevajo. "Letos so udeleženci gibanja pokazali, da zelo dobro poznajo pravila postavitve raziskovalne naloge, poleg tega so bile vse predstavitve na visokem kakovostnem nivoju. Pravi užitek jim je bilo prisostvovati, glede na zanimive vsebine, ki so jih mladi predstavljali, pa zagotovo nikomur od poslušalcev ni bilo dolgčas tudi nekaj ur presedeti v predavalnicah.

Vsem mladim raziskovalcem iskrene čestitke! Prepričan sem, da bodo

mladi spoznali izdelovanje raziskovalne naloge kot osebno rast in vsem, ki so nalogo naredili, bo nadaljevanje šolanja in študija v določeni meri lažje," je poudaril mag. Šterbenk.

Letos je bilo nagrajenih 25 nalog, in sicer so 6 tretjih, 4 druge in 3 prve nagrade prejele osnovnošolske naloge, 7 tretjih, 3 druge in 2 prvi nagradi pa naloge dijakov oziroma študentov.

Dve najboljši **osnovnošolski raziskovalni nalogi** so po mnenju ocenjevalcev naredili v OŠ Bratov Letonje v Šmartnem ob Paki (Aljaž Zajamšek, Domača obrt v občini Šmartno ob Paki v 20. stoletju; Maruša Tamše in Tina Primožič, Različnost pot k drugemu), še eno pa v OŠ Braslovče (Sandra Laznik, Zakaj je včasih težko biti najstnik).

Med **srednješolskimi nalogami** sta zlati priznanji odšli v Splošno in strokovno gimnazijo Šolskega centra Velenje; dobila sta ju Matjaž Verbič za nalogo Življenje šoštanjskih usnarjev med 1. in 2. svetovno vojno ter Klemen Steblovnik za nalogo Vpliv genetske variabilnosti na diabetično retinopatijo pri sladkorni bolezni tipa 2.

Diana Janežič

“Kjer seješ ljubezen, raste veselje.”

Koliko resnice skriva v sebi misel velikega dramatika Shakespearea je zelo dobro spoznala skupina mladih fantov in deklet, ki jih je združila ljubezen do iste stvari – do igranja, gledališča.

Bilo nas je 42 in prvič smo zaigrali v skoraj novem Domu kulture v Velenju pred 40. leti. Za igro nas je navdušil režiser Rudi Hrovat, sam s srcem in z dušo predan boginji Taliji. Rodil se je Mladinski oder Velenje, ki je obogatil preživljanje prostega časa predvsem takratnim dijakom Rudarskega šolskega centra.

Pot na odrske deske pa smo našli tudi mnogi drugi mladi iz Velenja. Mladinski oder je prerasel v **Amatersko gledališče Velenje**, njegovi člani pa smo z žarom in predanostjo oživljali dramska besedila, kot so to na velenjskem amaterskem odru počeli že naši predhodniki.

Predano delo je obrodilo sadove. Gledališče je raslo tako repertoarno kot kakovostno. Domačim, hišnim režiserjem: Jožetu in Mariji Kolar, Karlu Čretniku, Borisu Vrhkarju, so se pridružili številni zunanji, profesionalni režiserji: B. Veras, M. Arsenjuk, J. Starina, F. Končan, M. Belina, L. Belak, R. Jenček, P. Boštjančič in rodile so se zanimive predstave.

V spominu ostajajo: Miklova Zala kot prva celovečerna predstava, Romeo in Julija, Celjski grofje, Srečni dnevi, Nebeški odred, Veliki testament, Dogodek v mestu Gogi, Sekira, Veter v vejah Sasafrasa in v zadnjem obdobju Trije angeli, Hamlet v Spodnji Mrduši, Kralj na Betajnovi, Maratonci tečejo častni krog. Zanimivo je tudi letošnje srečanje z gledališčem absurda - v predstavi Kralj Ubu in v režiji Kajetana Čopa.

Sodelovali smo na sedmih republiških srečanjih gledaliških skupin Slovenije,

Večerih bratstva v Prizrenu, festivalu v Katowicah na Poljskem, festivalu v Erfurtu v Nemčiji. Slovenijo pa smo seveda prepotovali po dolgem in počez. Dobil smo prenekatero priznanje, tako skupina kot posamezniki.

Igralec **Leon Čižmek** pa je lani prejel tudi Severjevo nagrado.

Naše predstave si je ogledalo okoli 60.000 gledalcev. V štiridesetih letih ustvarjanja se je na odru zvrstilo več kot 300 igrancev različnih starosti in poklicev.

Vselej nam seveda ni bilo lahko. Ves čas smo se ubadali s številnimi težavami: pomanjkanjem prostora (še vedno smo gostje v Domu kulture), denarja (financiranje je skromno) in še marsičem.

Vendar obstajajo tudi svetlejši strani: zaupanje mnogih naših gledalcev v naše delo, pomoč posameznih sponzorjev. Ob tem želim poudariti, da nas vodstvo in zaposleni v Premogovniku Velenje vsa leta tudi finančno podpirajo, za kar se vsem iskreno zahvaljujemo.

40 let je lepo obdobje delovanja našega gledališča. Veseli smo, da smo še vedno tu, da nas še vedno družita prijateljstvo in ljubezen do lepe besede. “Zdaj zapojmo, zaukajmo, eden drug'mu ogenj dajmo!”

In še razveseljiva novica: v začetku julija bomo sodelovali na mednarodnem festivalu amaterskih gledališč v Pragi v družbi gledališč iz Češke republike, Slovaške republike, Romunije, Nemčije, Poljske, Danske, Italije, Makedonije, Brazilije in Venezuele.

Karl Čretnik

Lojze Adamlje v Velenju

Od 13. maja je v razstaviščih Barbara Premogovnika Velenje na Rudarski 6 in na Partizanski 78 na ogled razstava likovnih del slikarja in grafika **Lojzeta Adamljeta**.

Razstavljen je del njegovega slikarskega opusa, ki ga označujemo kot nadrealizem. Prerazporejanje znanih oblik – krajinskih izrezov, predmetov, arhitekture, ljudi in živali – je temeljna metoda njegovega slikarstva te vrste, katero utemeljuje včasih skorajda literarnim prijemom, drugič pa želi gledalcem sporočiti čisto določeno resnico, fabulo ali občutje.

Lojze Adamlje je končal akademski študij umetniške grafike ALU v Ljubljani in imel že veliko razstav doma in v tujini. Ko se je redno zaposlil pri Delu, je ustanovil galerijo Cicero, ki deluje 15. leto in je gostila že 160 razstav. Poleg slikarstva in grafike se Lojze Adamlje ukvarja tudi z ilustriranjem in oblikovanjem tiskovin, še posebej plakatov.

Razstava bo v Velenju na ogled do 13. junija.

Stojan Špegel v Idriji

Naš sodelavec, slikar in literat **Stojan Špegel**, član Šaleških likovnikov in likovne skupine PIN Premogovnika Velenje, od 9. maja razstavlja svoja dela v Mestnem muzeju Idrija. Razstava bo na ogled do 2. junija, tokrat pa si je Stojan Špegel razstavo zamislil kot svojevrstno instalacijo. Slike je postavil med ogledala, na njih zapisal svoje verze in razstavo poimenoval Odsevi v ogledalu. Razstavljenih je 64 eksponatov.

Za razstavo so pripravili tudi zloženko, v katero je akademski slikar prof. dr. Darko Slavec o Stojanu Špegelu med drugim zapisal: “Ko govorimo o slikarju Stojanu Špegelu, lahko v prvi vrsti občudujemo njegovo kompleksno ustvarjalnost, ki se ne izraža samo v slikarstvu, temveč tudi v poeziji, oblikovanju in glasbi. Njegovo slikarstvo je še posebej bogato in pestro, tako po oblikovanih temah, izbiri različnih motivov, likovnih pristopih in tehnikah ter po slikarjevi filozofski usmerjenosti, ki se zrcali v teh delih ...”

Po predstavi
**Desetoga
brata iz leta
1963**

Koledar prireditev za **junij**

sobota, 1.,

- ✓ Bela dvorana, **preizkus hoje na 2 km**, Športno društvo Premogovnika Velenje

sobota in nedelja, 1. in 2.,

- ✓ TRC Jezero – Turistično jezero, **mednarodno tekmovanje modelarjev**

ponedeljek, 3.,

- ✓ ERICo, do 22. junija **razstava slik Marcela Medveda**, ogled vsak delovni dan do 16. ure

torek, 4.,

- ✓ Muzej premogovništva Slovenije, **razstava 15 let okoljskih raziskav, 10 let ERICa**

sreda, 5.,

- ✓ ERICo, **prireditev ob svetovnem dnevu okolja**, Cankarjeva ulica Velenje, ob 9. uri

sobota, 8.,

- ✓ Muzej premogovništva Slovenije, odprtje **razstave likovne kolonije ob dnevu rudarjev**, ob 19. uri
- ✓ Planinska sekcija Premogovnika Velenje, **pohod bosih na Goro Oljko** (vodi Milan Okorn)

sreda, 12.,

- ✓ GOST, **Olimpijski tek**, ob 17. uri, Bistro Oaza

petek, 14.,

- ✓ AK Velenje, **atletski miting ob dnevu rudarjev**, mestni stadion, ob 19.30
- ✓ GOST - TRC Jezero, **Srečanje delavcev sindikata gostinstva in turizma Slovenije**, od 10. ure dalje

petek, 21.,

- ✓ **srečanje upokojencev ob dnevu rudarjev**, restavracija Jezero, ob 19. uri

sobota, 22.,

- ✓ **srečanje črno-belih rudarjev ob dnevu rudarjev**, TRC Jezero, od 10. ure dalje,
- ✓ Planinska sekcija Premogovnika Velenje, dvodnevni **planinski pohod na Bricelj** (vodi Tone Žižmond)
- ✓ GOST, **zbor motoristov**, prireditveni prostor za mestnim stadionom, od 9. ure dalje

sreda, 26.,

- ✓ **mednarodni simpozij jamomercev** v sklopu praznovanja dneva rudarjev, hotel Paka, do 29. junija

petek, 28.,

- ✓ **promenadni koncert** Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje ob dnevu rudarjev, kotalkališče Velenje, ob 20.30

sobota, 29.,

- ✓ **srečanje delovnih jubilarcev** ob dnevu rudarjev, Dom kulture ob 10. uri,
- ✓ **parada ob dnevu rudarjev**, Titov trg do mestnega stadiona, ob 17. uri,
- ✓ **42. skok čez kožo**, mestni stadion, ob 18. uri,
- ✓ **srečanje delavcev in upokojencev** ob dnevu rudarjev, prireditveni prostor za mestnim stadionom, od 19.30 ure dalje

Obvestilo za imetnike izkaznice ZDIS!

Imetniki članske izkaznice Zveze delovnih invalidov, veljavne za tekoče leto, imajo pri nekaterih storitvah **popust**, in sicer:

- ✓ 10-odstotni popust pri plačilu z gotovino in 5-odstotni popust pri plačilu s karticami v trgovini FUN SPORT v nakupovalnem centru. Popusta ne veljata ob sezonskih razprodajah ali za artikle, ki so že znižani.

Rešitev nagradne križanke

podjetja PLP, objavljene v Rudarju 4/2002, so gesla: lepljene plošče, les za gradbeništvo in sredice za smuči.

Nagrajenci so:

- 1. nagrada Rudolf Melanšek, Kajuhova 10, 3320 Velenje,**
- 2. nagrada Karl Kočnik, Prešernova 2, 3320 Velenje,**
- 3. nagrada Ivan Kolar, Silova 2, 3320 Velenje.**

Nagrajenci naj se po nagrade oglašijo v podjetje PLP.

Čestitamo nagrajencem, vse bralce pa vabimo k reševanju nove nagradne križanke v tej številki Rudarja.

Spomin na Raduho

Še vedno, ko se vračam na stare poti spominov, me sprejmeta samota in mir Velike Raduhe. Bele stene v prvem jutranjem soncu po robovih, zasneženi macesni ter premnogi spomini na potepanja in samotna iskanja po gori, kamor se podajava tudi danes.

Sprejela naju je ozka stezica, ki ji slediva skozi gozd pod Črno steno, do s snegom odetega lesenega žlebička ob skromnem izviru. Tihota veličastne stene naju je spremljala, ko sva se vzpenjala proti rušnatemu robu, na zasneženo jaso. Le veter tu otožno zaveje prek grebenov, da zmoti ta mir. Pa beli razviharjeni oblaki in sonce še nekje zadaj na vzhodni strani zapolnjujejo okvir in poživljajo pejsaž te samotne samosvoje gorske krajine. In veseli cvetovi teloha na zaplatah trave poživljajo mir in dodajajo dogodku pridih veselja in življenja.

Nekje za seboj zaslišim vzdih dekleta, ki srka ta čudež narave. Moja samota izgublja svojo lepoto. Toda ne povsem; izgubljam samoto iz spominov komajda zapuščene civilizacije. Pustim, da me dohiti. Njen širok nasmeh in glasen vzdih - vse je bilo tako prijetno in v razmerju tega zgodnjega jutra.

Na grebenu se ustavi in si nadeneva dereze. Narediva nekaj požirkov čaja. Izvabim ji nasmeh in odpraviva se proti pečovju. Vztrajno mi sledi, zlagoma, počasi, zatopljena v svoje misli, da sem tudi sam umirjal svoj korak, zvedavo se oziraje tja gor proti ostenjem, pa spet previdno, kot da grem nehote po poti iz sanj. Vse je kakor zanimiva igra.

Igra v prebujajoči se lepi spomladanski nedelji. Raduha zgoraj, njene severne stene in poti, vse je bilo še zgodnje jutranje tiho in samotno. Zaobjemal sem to sliko, te znane raduške podobe. Nadaljujeva med golimi macesni, iščeva prelaze čez zasnežene žlebove. Levo v steni spominska plošča umrlemu pod plazom. Narediva navezo. S težavo slediva neki stari sled. Odtisi nog in rok nama povedo vse, gre zares. Jeklenic ni videti, greben pa je vse ožji.

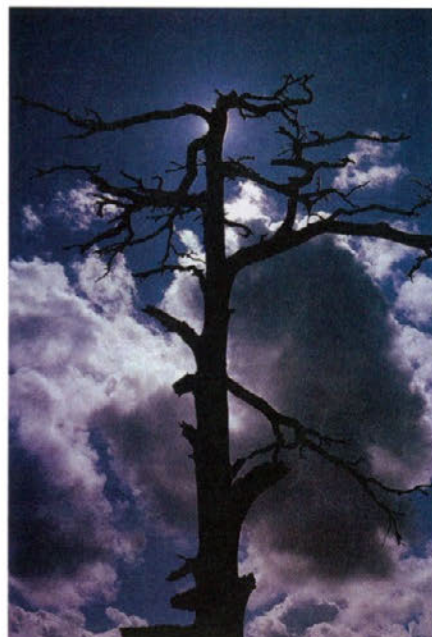
Pogledam čez rob v amfiteater, ni prehoda, nazaj ne gre, malo me stisne. Zamišljeno gledam v rob in špico grebena, iščem po bližnjih stenah prehod, ni videti obetavno, naravnost na špico, ni druge poti. Dekle

je že pri meni, molčim, ko vem, moral bi spregovoriti, reči, punca v težavah sva. Tako molče stojim, nato pa nehote, kot da me nekaj vodi, dvignem roko in glasno rečem: "Punca naprej morava, na špico, ni izbire".

Grem naprej, ona samo gleda in čaka. Uspelo mi je. Usidram se in ji dam znamenje za plezanje proti meni. Uspela sva. Na varnem, objeta in pogleda uprtega v skalnate navpičnosti in vrtoglave zračnosti pod nama, čestitala sva si. V mislih pa ostaja opomin; danes je šlo, kaj pa drugič, ali bo drugič?

Moč gore tako zbližuje. Do vrha je še nekaj strmine, toda stopinje so zanesljive. Z vrha naju opazujejo radovedni planinci, ki so osvojili vrh malo bolj lagodno.

Na vrhu sva. Kako lepo, lahko in hkrati ponosno se počutim, ne samo zaradi sebe, ampak zaradi dekleta, ki je zmoglo toliko poguma in moči za ta vzpon.

Sestopila sva čez Durce na Groht. Pri koči sedeva in si še enkrat ogledava najino smer. Nekako bolj zase, kot za njo sem rekel: "Veš punca, tisto špico bom poimenoval po tebi. Od danes je to Janina špica".

M. Vošank

OBVESTILO PLANINCEM

Upravni odbor PZS je obravnaval in sprejel sklep o cenah v planinskih postojankah za leto 2002.

Cene nočitev v kočah 1. in 2. kategorije **ostanejo enake** kot v preteklem letu. Izjeme so kočice, ki ležijo nad 2000 m nadmorske višine. V teh kočah so lahko cene nočitev višje za 10 odstotkov nad veljavno ceno v drugih kočah.

Cene nočnin in osnovne prehrane so:

storitev	postojanka			
	1. kategorije		2. kategorije	
nočnine	polna cena	30-odstotni popust	polna cena	30-odstotni popust
soba 1-4 postelje	3.400 SIT	2.380 SIT	2.200 SIT	1.540 SIT
soba 5-8 postelj	2.750 SIT	1.925 SIT	1.500 SIT	1.350 SIT
skupna ležišča	1.650 SIT	1.150 SIT	1.200 SIT	840 SIT
hrana				
enolončnica b.m.	600 SIT		500 SIT	
enolončnica z mesom	850 SIT		750 SIT	
golaž, segedin	1.000 SIT		850 SIT	
pijače				
čaj	250 SIT		200 SIT	
voda 1,5 litra	400 SIT		300 SIT	

Vse cene druge prehrane in pijač se oblikujejo prosto.

Poleg navedenih popustov velja za obiskovalce, ki imajo **lastno posteljnino**, dodaten popust v enotnem znesku **350 SIT** na ceno prenočišča.

Pravico do popusta za prenočevanje imajo samo tisti obiskovalci, ki se izkažejo z veljavno planinsko izkaznico in plačano članarino za leto 2002.

Husein Djuherić

Spet to parkiranje

Če mislite, da imate težave s parkiranjem sami vi, ki zjutraj ne najdete prostega parkirnega mesta, se motite. Imajo jih tudi varnostniki. Namreč: z opozarjanjem naših sodelavcev, ki ne poznajo prometnih predpisov in puščajo parkirana vozila tam, kjer parkiranje ni dovoljeno.

Parkirajo na označenih prostorih za invalide (a na vozilu ni nalepke, ki bi jim to dovoljevala).

Imajo izgovore v stilu: "Samo v upravo skočim nekaj uredit..." in pustijo avtomobil izven označenega parkirnega mesta, kjer ovira promet, predvsem za avtobuse.

Še huje: zaparkirajo vrata, ki omogočajo vstop tudi intervencijskim vozilom.

Varnostniki so zato, da delajo red, boste pripomnili. Kar mislite si, da opozorilo varnostnika brezvestnemu vozniku kaj zaleže! Saj jih še kazen policistov ne preobrne. Listke z obvestilom o napačno parkiranem vozilu vržejo takšni vozniki na tla, pa tudi kaj krepkih napišejo varnostniku v poduk in mu listek vrnejo. Ja, takšni smo.

Da si tega nismo izmislili, dokazujejo fotografije. Posnete so bile v petek, 10. maja, ko je bil za večino zaposlenih v Premogovniku Velenje neplačan prost dan. Prostora na parkirišču je bilo v izobilju, a sta dva avtomobila stala na prostoru za invalide, eden pa pred vhodom k delavnicam, kjer je med drugim zapiral dostop do plinske postaje.

Varnostnik, ki me je na vse to opozoril, je še dodal, da je zjutraj ob delovnih dnevih mnogokrat štel proste parkirne prostore in jih našel vsaj še 20, resda na skrajnem zahodu parkirišča in proti PLP, toda od tam je peš pa že predaleč do delovnih mest, kajne?

dj

ZELENI VIKEND V BOHINJU

DEPANDANSA SAVICA

7. 6. - 9. 6.

2 x polpenzion, turistična taksa, pijača dobrodošlice, kopanje v bazenu hotela Zlatorog, vožnja po jezeru, večerja Agathe Christie, obisk planšarskega muzeja, sprehodi v bližnjo okolico ...

14.900 SIT PO OSEBI!

ŠPORTNI VIKEND V NOVIGRADU

HOTELO LAGUNA IN MAESTRAL

7. 6. - 9. 6., 14. 6. - 16. 6., 21. 6. - 23. 6., 28. 6. - 30. 6.

AKTIVNE POČITNICE!

2 x polpenzion, turistična taksa, kopanje v pokritem bazenu hotela Maestral in bazenih na prostem, tenis, namizni tenis, mini golf, pikado, odbojka na mivki, družabne igre, športna tekmovanja ...

OD 10.900 SIT PO OSEBI!

GARDALAND

12. 6.

avtobusni prevoz iz Velenja, vstopnina v zabavišni park ter vodenje samo 8.900 SIT PO OSEBI!

UGODNA PONUDBA LETOVANJ IN ZDRAVILIŠČ PLACILO NA 7 OBROKOV BREZ OBRESTI!

Gost

TURISTIČNA AGENCIJA
Cankarjeva ulica (stekleni paviljon)
TELEFON: 897 32 80

PRIVOŠČITE SI KRAJŠI ODDIH NA SLOVENSKI OBALI ŽE PRED POLETJEM

HOTEL BARBARA*** FIESA

VIKEND PAKET 15.000 SIT

3-DNEVNI PAKET 22.500 SIT

Cene vključujejo:

namestitev v dvoposteljni sobi, polpenzione, neomejeno kopanje v hotelskem bazenu, uporabo fitnesa, turistično takso in prijavo.

UGODNI POPUSTI ZA OTROKE!

Gost

TURISTIČNA AGENCIJA
Cankarjeva ulica (stekleni paviljon)
TELEFON: 897 32 80

Rak dojk

Rak je zločesta novotvorba, ki nastane zaradi nebrzdanega razmnoževanja in rasti telesu lastnih izrojenih celic. Gre za celice, ki so bile sicer normalni "državljeni" v službi našega organizma, a so naredile prekršek in spremenile svoje obnašanje. Začele so se nekontrolirano deliti in razmnoževati, osvajati so začele zdrava tkiva in širiti svoj vpliv.

Najpogostejši rak je pri ženskah rak dojk, vendar se lahko pojavlja v manjšem odstotku tudi pri moških. Včasih se je pojavljal le pri starejših ženah, danes pa je vse pogostejši tudi pri mladih.

Rak dojke je bolezen, ki tiho in neopazno vstopi v naše telo – ne potrka, ne da nobenega opozorilnega znaka, ko se pojavi. Vendar so dojke organ, ki ga razmeroma z lahkoto pregledamo tako zdravniki kot lastnice dojk. Za vse oblike raka namreč velja, da ga je treba čimprej odkriti, da ga lažje in uspešneje zdravimo. Seveda govorim o zgodnjem odkrivanju, ki je mogoče zlasti pri dojkah, na koži, v modih in vratu maternice.

Raka na koži opazimo hitro in z lahkoto, če se le dobro opazujemo. Raka na vratu maternice bo odkril razmeroma zgodaj ginekolog, rak v modih in na dojkah pa največkrat odkrijejo pacienti sami s pretipavanjem. Statistični podatki govorijo, da si devet od desetih žensk odkrije to bolezen samih. Seveda pa se morajo pretipavanja dojk naučiti in tehniko redno uporabljati.

Kako?

Dojko razdelimo na štiri kvadrante z vodoravno in navpično črto, ki se sekata v bradavici. Najpogosteje se rak naseli v zunanem zgornjem kvadrantu, najredkeje pa v notranjem spodnjem.

Pri odkrivanju te zločeste bolezni na dojki moramo biti pozorni na štiri stvari. Bolezen se lahko pojavi kot:

- ✓ rdeč madež na koži dojke,
- ✓ izloček iz bradavice,
- ✓ uvlečena bradavica ali
- ✓ zatrdlina nekje v dojki.

Prvi trije zgodnji znaki so dobro vidni, četrtega pa odkrijemo s pretipavanjem.

Dojki tipamo enkrat mesečno, in to 8. ali 9. dan po menstruaciji. Takrat sta dojki najmehkejši in žleze najdostopnejše pretipavanju. Dekleta, ki nimajo menstruacije, in ženske, ki so že v menopavzi, pretipavajo dojki enkrat mesečno vedno na isti datum. Ni pomembno, kateri del dneva to počnemo, važno je le, da to počnemo v miru in v prostoru, kjer nas drugi člani družine ne bodo motili.

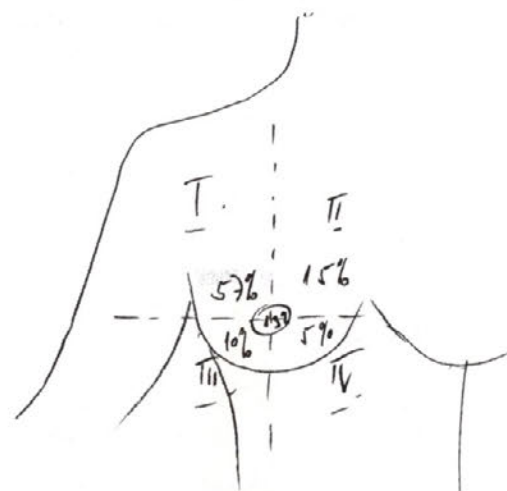
Najprej si ogledamo dojki v ogledalu in smo pozorni na kožne madeže, velikost in obliko dojke. Posebno dobro si ogledamo tudi bradavico. Pri dvigu rok smo pozorni na to, ali se dojki enakomerno simetrično dvigneta.

V naslednji fazi se uležemo, levo roko spodvijemo pod glavo, z desno pa začnemo tipati dojko. Tipamo z blaznicami prstov tako, da počasi drsimo centimeter za centimetrom po kvadrantih 1, 2, 3 in 4. Na koncu dobro pretipamo bradavico in pazduho. Ves čas smo pozorni na zatrdline, ki jih prejšnji mesec še ni bilo. Enak postopek ponovimo na drugi strani – spodvijemo desno roko in z levico tipamo desno dojko.

Če na dojki in v njej nismo opazili ali otipali ničesar od prej naštetega, si lahko oddahnemo. Če pa smo opazili madež na koži, uvlečeno bradavico, izcedek iz nje ali celo otipali zatrdlino, ki je prejšnjič ni bilo, nas mora to dovolj zaskrbeti in napotiti k splošnemu zdravniku. Nikar ne skušajte sami ugotoviti, ali gre za zločesto spremembo ali ne. To prepustite zdravniku. Le ta bo to ugotovil s svojim znanjem, izkušnostjo in dodatnimi preiskavami.

Pravočasno reagirajte!

Največjo napako boste storile, če ne boste reagirale pravočasno. Nema-lokrat zdravniki doživimo, da se pa-

Dojko razdelimo na štiri kvadrante z vodoravno in navpično črto, ki se sekata v bradavici. Najpogosteje se rak naseli v zunanem zgornjem kvadrantu, najredkeje pa v notranjem spodnjem.

cientke ne odločijo za obisk v ambulantni ali celo zamočijo svoje odkritje in čakajo, čakajo. Ko se po nekaj mesecih le odločijo in poiščejo pomoč, je to dostikrat že prepozno. Rak dojke je namreč v 90 odstotkih ozdravljiv, če je odkrit pravočasno.

Naj vas ne begajo in strašijo pripovedi znank in sosed o mučnih preiskavah in zdravljenju. Vsaka ženska, ki je vse to preživela, vam bo povedala, da bi se znova in znova odločila za ves proces zdravljenja, da bi le ozdravela in preživela.

Pa še nekaj vam bo povedala. To, da resnica ni tako strašna, kot so strašni meseci negotovosti in groze, ko se je odločala o tem, ali naj poišče pomoč in še komu pove, da nekaj z njeno dojko ni v redu.

Pogosto ženske sprašujejo, v katerem obdobju je treba dojki pregledovati. Odgovor je: od takrat, ko deklici dojki zrasteta pa vse do smrti. Seveda pa morajo to početi tudi moški, kajti zadnje čase opažamo, da se rak dojke vse pogosteje pojavlja tudi pri njih.

Dr. Aleksandra Žuber

Odloči se za življenje

Jaka je bil res človek, ki si ga z veseljem sovražil.

Vedno je bil dobre volje in vedno je povedal kaj pozitivnega. Ko ga je kdo vprašal, kako mu gre, je odgovoril: "Če bi mi šlo bolje, bi bilo dobrega dovolj za dva!"

Bil je naravni motivator. Če je imel kakšen uslužbenec slab dan, mu je vedno pokazal, kako naj gleda situacijo v pozitivni luči. Vedno me je zanimalo, kako mu to uspe, zato sem šel nekega dne k njemu in ga vprašal: "Ne razumem. Ne moreš biti vedno pozitiven. Kako ti to uspe?"

Jaka mi je odgovoril: "Vsako jutro, ko se zbudim, si rečem: 'Jaka, imaš dve možnosti. Lahko si slabe ali dobre volje.' Vedno izberem, da sem raje dobre volje."

Vsakič, ko se mi zgodi kaj slabega, lahko izbiram, ali bom žrtev, ali se nekaj naučim iz tega. Izberem, da se raje kaj naučim.

Vsakič, ko se mi kdo pritoži, imam možnost sprejeti njegovo pritožbo, ali pa izluščim pozitivno stran življenja. Izberem pozitivno stran življenja. "

"Ja, ja, ampak ni tako preprosto," sem se pritožil.

"Seveda je," je rekel Jaka. "Vse v življenju so odločitve. Ko odmisliš vso navlakco, je vsaka situacija odločitev. Sam se odločiš, kako se boš odzval na okolico. Sam se odločiš, kako bodo ljudje vplivali na tvoje razpoloženje. Sam se odločiš, ali boš slabe ali dobre volje. In konec koncev se sam odločiš, kako boš živel svoje življenje."

Veliko sem razmišljal o njegovih besedah. Kmalu sem zapustil podjetje in začel na svoje. Izgubila sva stike, a vsakič, ko sem se odločil, namesto da bi samo sprejel, sem se spomnil nanj.

Več let zatem sem slišal za Jakovo nesrečo. Padel je 20 m globoko s komunikacijskega stolpa. Po 18-urni operaciji in tednih intenzivne nege je Jaka zapustil bolnišnico s kovinskimi vsadki v hrbtenici. Pol leta kasneje sva se srečala.

Ko sem ga vprašal, kako je, je odvrnil: "Če bi mi šlo bolje, bi bilo dobrega dovolj za dva! Bi rad videl moje brazgotine?" Ni mi bilo do pogleda na brazgotine, zato sem ga vprašal, na kaj je mislil med padanjem.

"Najprej sem pomislil na svojo še nerojeno hčerko. Ko pa sem ležal na tleh, sem se spomnil, da imam dve možnosti. Lahko izberem smrt, lahko pa življenje. Izbral sem življenje."

"Se nisi bal? Ali si izgubil zavest?" sem ga vprašal.

Jaka je nadaljeval: "... reševalci so bili super. Ponavljali so mi, da bo vse v redu in naj nič ne skrbim. Toda, ko so me peljali na urgenco, sem videl izraze na obrazih doktorjev in sester in sem se res ustrašil. V njihovih očeh sem bil že mrtev. Vedel sem, da moram nekaj ukreniti."

"Kaj si naredil?" sem ga vprašal.

"Velika debela sestra mi je kričala vprašanja. Vprašala me je, če sem na kaj alergičen. 'Ja' sem odgovoril.

Zdravniki in sestre so prenehali z delom in čakali na moj odgovor. Zajel sem zrak in zakričal 'Na gravitacijo!'. Ko se je smeh polegel, sem jim dejal 'Odločil sem se živeti. Operirajte me kot živega, ne kot mrtvega!'"

Jaka je preživel zaradi spretnosti njegovih zdravnikov, pa tudi zaradi svojega izjemnega odnosa. Takrat sem spoznal, da se moram vsak dan odločiti in živeti polno življenje.

Zahvala

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz delavnice zaščitnih sredstev se ob smrti moje mame iskreno zahvaljujem za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Haziz Vehabović z družino

Zahvala

Ob smrti mojega očeta se zahvaljujem sindikatu podjetja in sodelavcem za denarno pomoč, darovane sveče in izrečena sožalja.

Osman Kokič

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Lovra Lenarta

se zahvaljujem sindikalni podružnici Strokovnih služb za sveče ter sodelavkam za izrečena sožalja in darovane sveče.

Alenka Sotler z družino

Zahvala

Ob smrti

Petra Buškoviča

se vsem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali in nam stali ob strani, iskreno zahvaljujemo.

Vsi njegovi

Zahvala

Ob smrti najine mame

Marije Zupanc

se zahvaljujemo sindikalni podružnici Priprav za darovano cvetje ter sodelavcem iz Priprav za denarno pomoč in izrečena sožalja.

Sinova Janko in Cvetko Zupanc

Tudi velenjski otroci s posebnimi potrebami potrebujejo več

V začetku letošnjega leta se je naš Humanitarni zavod VID odločil za pomoč 36 fantom in dekletom s posebnimi potrebami, ki dopoldneve preživljajo v šestih oddelkih vzgoje in izobraževanja velenjskega Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje (CVIU).

Ker imajo tudi posebne potrebe, zato ker imajo zmanjšano, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju, potrebujejo več kot zdravi otroci. Več pozornosti, več skrbi, več časa in tudi več učil. Pa imajo le manj.

Varovanci omenjenih šestih velenjskih oddelkov prihajajo iz treh občin: Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki. Kot pove Jelka Horvat, profesorica defektologije in vodja strokovnega aktiva, naj bi oddelke po pravilu obiskovali le šoloobvezni otroci, a se zgornja starostna meja njihovih varovancev povečuje, ker drugam preprosto ne morejo. Velenjski varstveno-delovni center Ježek je prenatrpan, zavod je ponavadi zadnja rešitev.

“Dokler prostor prenese, je bolje, da so tu kot samo doma,” je odločna Horvatova, ki si že nekaj časa priza-

deva, da bi svojim varovancem s pomočjo donatorjev pomagala do prijaznejšega okolja, v katerem preživljajo dopoldneve.

Tako so otroci ob pomoči vzgojiteljic že jeseni pripravili brošuro, v katero so zapisali svoje najbolj goreče želje. Tisoč majhnih drobnih pripomočkov bi potrebovali. “Radi plešemo, pojemo in poslušamo pesmi in pravljice. Prav bi nam prišla računalnik in televizor. V kotiček bi se radi skrili, si odpočili in se razvedrili. V njem bi se sprostili, predvsem pa kaj koristnega storili. Da bi lažje pridobili novo praktično znanje, bi potrebovali primerne igračke. Veliko majhnih didaktičnih igračk. Pa posebne mizice in stole, ker številni varovanci ne morejo hoditi

in težko sedijo. Pa opremo za telovadnico, prijaznejše zavese, terapevtske blazine...”

Nekaj okoliških podjetij se je že odzvalo. Ko so se s prošnjo za pomoč obrnili še na zavod VID, se je na dolgem seznamu nujno potrebnih pripomočkov nabralo za več kot štiri milijone in pol tolarjev ortopedskih mizic, stolov in blazin, posebnih igračk in žog, opreme za telovadnico...

Koliko od naštetih želja bomo lahko uresničili, pa je tudi v tej akciji odvisno od naših donatorjev.

Sredstva za nakup omenjenih pripomočkov zbiramo na transakcijskem računu zavoda VID, odprtem pri Abanki, d.d., Ljubljana PE Kranj, številka: **05100-8010018831**, s pripisom “**terapevtski pripomočki za CVIU Velenje.**”

Za vsak vaš prispevek – najlepša hvala!

Premogovnik Velenje, d.d.

Na osnovi sklepa kolegija direktorja Premogovnika Velenje, d.d. se na

javni licitaciji

odproda osnovno sredstvo

osnovno sredstvo	izklicna cena	sklic na številko
vozilo ford escort 1.6 caravan – inv.št. 160586	150.000,00 sit	11-junij-02

Vrednost predpisane stopnje davka na dodano vrednost v izklicni ceni ni upoštevana in jo plača kupec.

Licitacija bo v **torek, 11. junija 2002, ob 11. uri v trgovini nekurantnega blaga** pri jašku Škale.

Ogled osnovnega sredstva je možen v trgovini nekurantnega blaga Škale.

Interesenti morajo vplačati varščino en dan pred datumom licitacije na žiro račun št.52800-601-23430. Varščina znaša 10% izklicne cene. Na potrdilo o plačilu je treba navesti sklic na številko. Na licitaciji bo lahko sodeloval le tisti, ki bo s potrdilom o plačilu dokazal, da je vplačal zahtevano varščino. Če vplačnik varščine odstopi od licitacije, izgubi pravico do njenega povračila. Po zaključeni licitaciji se varščina vrne v roku 8 dneh z nakazilom na tekoči račun ali z osebnim dvigom.

Osnovno sredstvo bo prodano najboljšemu ponudniku po načelu “videno-kupljeno” brez upoštevanja kasnejših reklamacij. Kupnino je treba plačati in blago odpeljati v 8 dneh po zaključeni licitaciji. V nasprotnem primeru se licitacija razveljavi, pri tem pa kupec izgubi pravico do vračila varščine.

HTZ
VELENJE
I.P., d.o.o.

STUDIO ZA RAČUNALNIŠKO OBLIKOVANJE IN FOTOKOPIRANJE

RAČUNALNIŠKO OBLIKOVANJE

Najmodernejša računalniška oprema in izkušnje zaposlenih v studiu vam nudijo možnost za hitre, kvalitetne in cenovno konkurenčne storitve in izdelke, kot so:

svetovanje in izdelava osnutkov,
skeniranje fotografij,
računalniško retuširanje,
povečave in fotomontaže,
tiskanje v fotokvaliteti,
skoraj neomejene velikosti
in na različne materiale,
tiskanje in obrez unikatnih nalepk,
računalniški izrez samolepilne folije,
izdelava reklamnih transparentov,
izdelava reklamnih panojev.

FOTOKOPIRANJE IN SPENJANJE

Visoko kvalitetni in zelo hitri stroji za fotokopiranje ter izkušena ekipa kopirničarjev kvalitetno ugoti skoraj vsem vašim željam in potrebam po fotokopiranju. Zagotavljamo najhitrejšo in cenovno najugodnejšo storitve, kot so:

črno-belo fotokopiranje od
A4 (210mm x 297mm)
do A0 (841mm x 1189mm),
kopiranje načrtov,
barvno fotokopiranje
do formata A3 (297mm x 420mm),
sortiranje in spenjanje fotokopij,
različne vezave,
odtisi na tkanine
in puzzle.

Obiščite nas v Steklihi direkciji, na naslovu:
Rudarska 6, Velenje, informacije prek telefona 03/89 82 177,
delovni čas: vsak dan od 7. do 19.ure,
ob sobotah od 8. do 12.ure.

PROMET Z NEPREMIČNINAMI

<http://www.rlv.si/habit/>

041/665-223

- PRODAMO** Velenje, Tomšičeva ul., garsonjera 34 m², 5. nadstropje,
PRODAMO Velenje, dvosobno stanovanje, 55 m², center mesta, 2. nadstropje, dvigalo, KTV,
PRODAMO Velenje, dvosobno stanovanje, 63 m², naselje Šalek, 6. nadstropje, dvigalo, KTV,
PRODAMO Velenje, dvoinpolsobno stanovanje, 79,5 m², naselje Gorica, 5. nadstropje, stanovanje je prenovljeno
PRODAMO Velenje, trisobno stanovanje, 84 m² + atrij, naselje Šalek, pritličje
PRODAMO Velenje, trisobno stanovanje, 85 m², naselje Gorica, 1. nadstropje
PRODAMO Velenje, trisobno stanovanje, 87 m², naselje Gorica, 3. nadstropje
ODDAMO V NAJEM Več stanovanjskih enot
PRODAMO Več hiš in gradbenih parcel v okolici Velenja in izven njega

PRODAMO VEČ VEČJIH POSLOVNIH PROSTOROV NA ZANIMIVIH LOKACIJAH V CENTRU VELENJA IN IZVEN NJEGA

- PRODAMO** kmetijo v Lokovici pri Šoštanju (hiša, gospodarsko poslopje, 2ha kmetijskih zemljišč),
cena 28.500.000,00 SIT

- PRODAMO** kmetijo v Novi vasi pri Šmarju – na fotografiji zgoraj – (nova hiša v 5. gradbeni fazi, gospodarsko poslopje,
cca 1 ha kmetijskih zemljišč), cena 10.000.000,00 SIT
PRODAMO kmetijo v Vrenski Gorci, Kozje, starejša hiša, gospodarsko poslopje, cca 3 ha kmetijskih zemljišč),
cena 4.500.000,00 SIT
PRODAMO poslovni prostor (M4) v Velenju, cca 300 m², za opravljanje gostinske ali trgovinske dejavnosti, možnost
nakupa s stanovanjskim objektom 220 m², cena po dogovoru
PRODAMO parcelo v Bevčah pri Velenju, zazidljiva,
PRODAMO parcelo v Hrastovcu pri Škalah, 744 m², zazidljiva z urejeno lokacijsko dokumentacijo in plačanimi
prispevki, cena 25.500 EUR oz. po dogovoru

IŠČEMO GARSONJERO, ENO DO ENOINPOLSOBNO STANOVANJE, TRI ALI VEČSOBNO STANOVANJE IN MANJŠO HIŠO

Mnogi nam zaupajo že vrsto let. Zaupajte nam še vi !

gsm: 041/665-223 tel: 03 898 16 00

PONUJAMO VAM
 UGODEN NAKUP
 MOBILNIH TELEFONOV
 RAZLIČNIH ZNAMK

V nakup vam ponujamo

razne telefonske aparate ter opremo in **sklenitev vseh Mobitelovih naročniških paketov.**
 Zaposlenim v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje omogočamo obročno plačilo prek osebnih dohodkov.

NOVO!!

Ponujamo vam:

GSM telefonske aparate, mobi pakete, mobi kartice, brezvrvične telefonske aparate Siemens, navadne telefonske aparate raznih proizvajalcev, dodatno opremo za GSM aparate, servisiranje telefonskih aparatov.

PRI NAS SE LAHKO SKLENETE NAROČNIŠKO RAZMERJE ZA CENEJŠE TELEFONIRANJE V TUJINO.

Vabimo vas, da nas obiščete v poslovnih prostorih v Kersnikovi 13 v Velenju. Lahko pa nas tudi pokličete na telefonsko številko 58-72-400 ali na interno številko 22-00.

OSVOJITE SVET S
 CENEJŠIMI MEDNARODNIMI
 TELEFONSKIMI POGOVORI

TOPLINA LESA

LEPLJENE PLOŠČE IZ BUKOVEGA LESA

AB kvaliteta 250 x 60 x 2,5-2,7	6.300 SIT/kos
Dimenzije po naročilu	8.400 SIT/kos
BC kvaliteta 250 x 60 x 2,5-2,7	5.475 SIT/kos
Dimenzije po naročilu	7.400 SIT/kos

STOPNICE

100 x 32 x 3,5-3,8	2.500 SIT/kos
80 x 30 x 3,5-3,8	2.000 SIT/kos
Dimenzije po naročilu	8.600 SIT/kos

INFORMACIJE:

Milena Krofl, tel.: 03/898 1356, GSM: 031 320 062
 Danilo Vodovnik, tel.: 03/898 1358, GSM: 031 320 061
VSAK DELOVNI DAN MED 7. IN 14. URO

Lesna industrija d.o.o. Velenje
 Partizanska cesta 78,
 3320 Velenje, Slovenija
 Tel.: +386(0)3/898 13 50
 Fax: +386(0)3/586 49 75

E-mail: info-plp@rlv.si
 www.rlv.si/plp

VABIMO VAS, DA NAS OBIŠČITE V POSLOVNIH PROSTORIH NA PARTIZANSKI 78 V VELENJU!

NI MESTA, DA SE GA NE BI OPRIJEL

malte **TORMALT**

	AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	OPUŠČANJE KONČNEGA GLASU V BESEDI	INEENOTNOST, RAZNO- VRSTNOST	MOJZESOV BRAT	THOMAS ELIOT		KAR POVZROČA STRAH	OPIS, PRIKAZ	PETER O'TOOLE	RJAVKASTA PREVLEKA NA ŽELEZNIH PREDMETIH	CIRKUŠKI ARTIST	PRIPRAVA ZA LOVLJE- NJE ŽIVALI
	POLDRAG KAMEN RAZLIČNIH BARV						NAJVIŠJI ŽENSKI GLAS VRAG					
	REFORMA ZA ČASA MIHAILA GORBAČOVA											
	PEVEC PESTNER				VZDEVEK LADJARJA ONASSISA				UMETNOST TUGO ŠTIGLIC			
	BRITANSKI REŽISER RUSSEL				ŽENIN ALI MŌŽEV OČE LADISLAV TROHA					OLIVER TWIST ŽGAN ZIDAK		
	OLIVER REED			ITALJAN				NAPREJ POTISNJE USTNICE				
	GROBO ZMLETO ZRNJE			PTICA S PLOŠČATIM KLJUNOM								
										ŽITO, KI DA SIVO MOKO PTICA Z LEPIM REPOM DVOJICA		
	SRNJI SAMEC	UGLED, SLOVES	EDVARD KOCBEK	MANJŠI OZEK ZALIV UDAREC Z NOGO			STENSKA OBLOGA JEZDNA ŽIVAL					
ŽLAHTNA KOVINA					EVĜEN CAR	ESKIMSKI ČOLN VELIKO TROBILO					TROPSKO DREVO Z RDECERJA- VIM LESOM	VRTNA RASTLINA Z RAZNO- BARVNIMI CVETVI
NABORNIK					SEVERNO ATLANTSKA VOJAŠKA ZVEZA UDAV			LITERARNO DELO IZDELOVALEC OBUTVE				
NICK NOLTJE			CIRIL ŠKERJANEC ZA POLTON ZVIŠAN "D"	BORIS OREL		ANGLOAM. MERA ZA ZLATO 6. IN 12. ČRKA			ŠTEFAN SINGER	VRHUNSKI SPORTNIK DECEK S CUDEZNO SVETILKO		
SOL JODOVE KISLINE				PERSONAL IMPROVI- ZIRANA GLASBA					RUDNIŠKI JASEK FIGURA PRI ČETVORKI			
NEKDANJI CITROENOV AVTO			1314 KM DOLGA REKA V EVR. DELU RUSIJE				VESLAČ PEVKA RUPEL					
OBŽA- LOVANJE			OSCAR ARIAS		GEORGES DANTON POSME- HOVANJE	NAJMANJŠA KROGLA PRI BALINANJU NIZEK Z GLAS PROSTOR IZVEN IGRIŠČA			TURSKI VELIKAŠ ZAKRITJE NEBESNEGA TELESA			
												ALFI NIPIČ
										IGRALKA (ITA)		
		ŽRTVENIK REKA MED RUSIJO IN KITAJSKO							MESTO V NOTRANJI DALMA- CIJI			
AMERIŠKA TROPСКА KUKAVICA						IGRALKA PREGARC	TIBETANSKI VOL	Nagradna križanka Športnega društva Premogovnika Velenje Napišite gesli iz križanke na dopisnico in jo do 18. junija pošljite na naslov: Uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje, Partizanska 78, 3320 Velenje. Športno društvo bo izžrebane reševalce nagradilo: 1. nagrada: 10 nalepk za tenis na igriščih TRC Jezero, 2. nagrada: žogice za tenis, 3. nagrada: polo majica.				
SVINČEN OKSID												
PTICA PLENILKA												
RACMAN												

3. julij - dan rudar

Celje - skladišče

D-Per

65/2002

2002

5000011139,5

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

LIKOVNA KOLONIJA

v soboto, 8. junija, ob 19. uri odprtje razstave v črno-beli garderobi Muzeja premogovništva Slovenije

OKRASITEV IZLOŽB TRGOVIN

od 15. junija do 10. julija

MEDNARODNI ATLETSKI MITING

v petek, 14. junija, ob 19.30 na mestnem stadionu v Velenju

SREČANJE UPOKOJENIH DELAVCEV PREMOGOVIKA VELENJE PO LANSKEM 3. JULIJU

v petek, 21. junija, ob 19. uri v restavraciji Jezero v Velenju

SREČANJE BELO-ČRNIH RUDARJEV

v soboto, 22. junija, od 10. ure dalje na športnih igriščih TRC Jezero

SVEČANE SEJE SVETOV OBRATOV

od srede, 26. junija, do petka, 28. junija, ob 13. uri v restavraciji Jezero

MEDNARODNI SIMPOZIJ JAMOMERCEV

od 26. do 29. junija v hotelu Paka v Velenju

PROMENADNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA PREMOGOVIKA VELENJE OB 110-LETNICI DELOVANJA

v petek, 28. junija, ob 20.30 na kotalkališču v Velenju

BUDNICA

v soboto, 29. junija, ob 6. uri,

SREČANJE DELOVNIH JUBILANTOV in JUBILANTOV JAMSKE REŠEVALNE ČETE

v soboto, 29. junija, ob 10. uri v Domu kulture v Velenju

PARADA

zbor v soboto, 29. junija, ob 17. uri na Titovem trgu v Velenju

42. SKOK ČEZ KOŽO

v soboto, 29. junija, ob 18. uri na mestnem stadionu v Velenju

DRUŽABNO SREČANJE DELAVCEV IN UPOKOJENCEV PREMOGOVIKA VELENJE

v soboto, 29. junija, ob 19.30 ob Škalskem jezeru

SMUČARSKI SKOKI ZA RUDARSKO SVETILKO

v petek, 5. julija, ob 21. uri v smučarsko-skakalnem centru v Velenju